УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ИЗВЈЕШТАЈ О САМОЕВАЛУАЦИЈИ
Академска година 2016/2017

Бања Лука, март, 2018.

С А Д Р Ж А Ј

1. УВОД 5
1.1. Историја и организација Универзитета 6
1.2. Примјена болоњског процеса 11
1.3. Истраживање и научноистраживачки и умјетнички рад 11
1.4. Везе са окружењем, привредом и социјалним партнерима 15
1.5. Финансирање 17
1.6. Статистички подаци 19
2. ПРОВОЂЕЊЕ САМОЕВАЛУАЦИЈЕ 21
2.1. Састав тима за самоевалуацију 21
2.2. Поступак самоевалуације 21
3. РАЗВОЈ И СТРАТЕГИЈА УНИВЕРЗИТЕТА 22
3.1. Поступак израде и усвајања стратегије 22
3.2. Мисија, визија, кључне вриједности 23
3.2.1. Општа стратешка начела 24
4. УПРАВЉАЊЕ И УНУТРАШЊЕ ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА 28
4.1. Организација и управљање 28
4.1.1. Опис организације и осврт на функционалност 28
4.1.2. Организационо-управљачка шема 29
4.1.3. Улоге и надлежности управних и руководних тијела 30
4.2. Организациона структура факултета 34
4.3. Централна администрација 36
4.4. Осигурање квалитета 38
4.5. Систем квалитета 39
4.6. Активности на унапређењу квалитета 42
4.6.1. Анализа уписаних студената 43
4.6.2. Анализа напредовања по студијским програмима 44
4.6.3. Анкета студената о квалитету наставног процеса 47
4.6.4. Организација и суорганизација скупова, радионица и конференција 52
4.6.5. Прикупљање, обрада и анализа образаца показатеља квалитета 53
4.6.7. Штампани материјали о осигурању квалитета и болоњском процесу 52
4.7. Формални акти о унутрашњем осигурању квалитета 54
4.8. Институционална акредитација Универзитета 55
4.8.1. План накнадних активности након акредитације Универзитета 56
4.9. Улога студената у управљању Универзитетом 56

5. ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА 57
5.1. Структура студијских програма 57
5.2. Циљеви и исходи учења 60
5.2.1. Производно машинство 60
5.2.2. Међународна економија 62
5.2.3. Право 63
5.2.4. Ликовна умјетност 65
5.2.5. Соооцијални рад 67
5.3. Наставни планови студијских програма 68
6. ПРОЦЕДУРЕ ОЦЈЕЊИВАЊА СТУДЕНАТА 72
7. ЉУДСКИ РЕСУРСИ 72
7.1. Структура запослених 72
7.1.1. Однос сопственог и спољњег наставног кадра 73
7.1.2. Структура сопственог наставног кадра 76
7.1.3. Напредовање 78
7.1.4. Покривеност наставе сопственим кадром 78
7.1.5. Законски прописи о оптерећењу наставника и сарадника. 80
7.2. Кадровска политика 80
7.2.1. Формални акти о усавршавању властитог кадра 82
7.2.2. Организација или суорганизација скупова, семинара и сл..... 83
7.2.3. Мотивација кадра за веће залагање и учење 87
7.2.4. Анализа издвајања средстава за усавршавање академског особља 88
7.3. Публикације наставног особља реализоване у задњој академској години 88
7.4. Процедуре за избор и напредовање наставног особља 92
8. КВАЛИТЕТ ФИЗИЧКИХ РЕСУРСА 93
8.1. Простор и опрема 96
8.2. Улагање у побољшање физичких ресурса 98
8.3. Информатичка опрема за подршку настави и студентима 99
8.4. Библиотеке 99
9. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ 103
10. ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЈАВНОСТ 105
10.1. Информациони пакети 105
10.2. Политика односа с јавношћу 106
10.3. Водичи за будуће студенте 107
11. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА 108
11.1. Облици међународне сарадње 108
11.1.1. Мобилност студената и наставника 108

11.1.2. Међународни образовни пројекти академске сарадње 111
11.1.3. Гостујући предавачи и посјете партнера.....112
11.1.4. Чланство у организацијама и уговори са другим универзитетима 115
11.1.5. Скупови, семинари, радионице, презентације, посјете
11.1.6. Сарадња са амбасадама и међународним 115
организацијама. 118
11.2. Процедуре и ресурси за подршку међународним активностима. 120

12. ЗАКЉУЧАК.....121
13. ПРИЛОЗИ.....120

Назив високошколске установе	Универзитет у Бањој Луци
Адреса	Булевар војводе Петра Бојовића 1А, 78000 Бања Лука, Република Српска
Контакт телефони и факс	Телефон: +387 (0)51 321 171, 321 174 Факс: +387 (0)51 315 694
e-mail	info@unibl.org
Веб-адреса	www.unibl.org
Одговорна особа за самоевалуацију	проф. др Страин Посављак
Контакти одговорне особе	+387 (0) 51 321 181

1. УВОД

У европском простору високог образовања постоји пракса дужи низ година, можемо рећи и неколико деценија како се проводе повремене самоевалуације или како се још назива интерне евалуације високошколских установа. Обавеза за провођење евалуације, прописана је и Законом о високом образовању Републике Српске, а Савјет за развој високог образовања и осигурање квалитета тражио је да се самоевалуација проводи сваке године, све до званичне акредитације високошколске установе. Послије акредитације не захтијева се више експлицитно да се сваке године проводе интерне евалуације, с тим да је обавезно урадити самоевалуациони извјештај у процесу реакредитације. Интерне евалуације нам дају путоказ којим се наш Универзитет треба кретати, тј. које препреке и на који начин треба превазићи ради самоодрживости и складног развоја у будућем времену. Побољшање квалитета рада и цјелокупног стања колико год представљало обавезу и одговорност према друштву једнако је и интерес Универзитета, који ће само квалитетом моћи и даље привлачити добре студенте и имати висок углед и значај у нашој заједници. У Европи се евалуацији придаје толики значај да је проглашавају каменом темељцем европске стратегије јачања универзитета. Како за сада ствари стоје, у Европи, као и другдје у свијету, биће признати, привлачни и атрактивни за студирање они универзитети који буду проводили отворене евалуације и који буду могли приложити чињенице о сталном унапређењу квалитета рада свих својих перформанси. Отвореност се односи поред провођења евалуација и на транспарентно приказивање свих важних процеса, догађаја и активности на Универзитета у Бањој Луци. Ово подразумијева и њихову интеракциоју са свим заинтересованим и укљученим странама Универзитетског укупног окружења..

Ова евалуација је рађена у сврху реакредитације Универзитета, проведена је према Стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у високом образовању у БиХ и новим Критеријумима за акредитацију високошколских установа у БиХ који су уобличени у складу са новим ESG - ом тј. дијелом који се односи на Стандарде и смјернице за унутрашње обезбјеђење квалитета. Прије овог самоевалуационог извјештаја Универзитета у Бањој Луци, урађено је неколико самоевалуационих извјештаја од којих издвајамо из 2008, 2010 и 2012 године.

1.1. Историја и организација Универзитета

Универзитет у Бањој Луци основан је 7. новембра 1975. У то вријеме Универзитет се састојао од пет факултета и три више школе. Касније је Универзитет добијао нове чланове, а данас има 17 факултета и то: Електротехнички факултет (1961/1975)[1], Технолошки факултет (1961/1975), Машински факултет (1974), Правни факултет (1975), Економски факултет (1975), Медицински факултет (1978), Пољопривредни факултет (1992), Шумарски факултет (1992), Филозофски факултет (1994), Архитектонско-грађевински факултет (1995), Природно-математички факултет (1996), Академија умјетности (1999), Факултет физичког васпитања и спорта (2001), Филолошки факултет (2009), Факултет политичких наука (2009), Рударски факултет (2009) и Факултет безбједносних наука (2017). У саставу Универзитета се налази Институт за генеричке ресурсе као 18. организациона јединица.

Код факултета оснивaних 2009. године не ради се о увођењу потпуно нових образовних програма, већ о успостављању ефикасније организационе структуре Универзитета. Рударски факултет је формиран одвајањем студијског програма Рударство који је припадао Технолошком факултету, али је лоциран у другом граду, Приједору. Факултет политичких наука и Филолошки факултет су резултат издвајања сродних студијских програма из Филозофског факултета.

Природно-математички факултет је, такође, развијен под кровом Филозофског факултета, чији је претходник Педагошка академија, основана много раније, 1950. године. Факултет безбједносних наука, 18. организациона јединица Универзитета у Бањој Луци свечано је отворен 6. марта 2017. године. Најмлађи факултет нашег Универзитета настао је трансформацијом Високе школе унутрашњих послова која је дјеловала у оквиру истоименог министарства.

Како је истакнуто на свечаности, традиција образовања кадра за потребе Министарства унутрашњих послова РС сеже више од двије деценије уназад, тачније у 1992. годину када је основана Виша школа унутрашњих послова. Виша школа прерасла је 2002. године у Високу школу унутрашњих послова која је од 2012. имала статус придруженог члана нашег Универзитета. И остали факултети су прошли кроз различите облике организовања и добијали различите називе, али те информације не сматрамо битним за овај извјештај.

[1] У заградама су наведене године оснивања појединих факултета. Електротехнички и Технолошки факултет су 1975. године настали од два одсјека Техничког факултета, основаног 1961. године.

Циљ оснивања Универзитета у Бањој Луци, био је образовање високостручног кадра за потребе убрзаног привредног развоја сјеверозападног дијела тадашње СР Босне и Херцеговине, који се звао Босанска Крајина. Био је то једини универзитет у том дијелу СР БиХ, а само је још један постојао у цијелој Босни и Херцеговини, Универзитет у Сарајеву. У то вријеме према Универзитету се сливао велики број студената, јер је Бања Лука у самом центру Крајине, а својом љепотом и степеном развоја привлачила је и омладину из Цазинске Крајине, као и сусједних подручја Републике Хрватске, Книнске Крајине и Западне Славоније.

Данас, у Дејтонској Босни и Херцеговини, Универзитет у Бањој Луци представља водећу високошколску установу у Републици Српској, једном од два босанскохерцеговачка ентитета. Он доминира простором високог образовања у западном дијелу РС, који броји око 800.000 становника. Поред Универзитета у Бањој Луци, у Републици Српској постоји још један јавни универзитет – Универзитет у Источном Сарајеву, али један другом не представљају сметњу у погледу одвлачења студената, јер дјелују на различитим географским подручјима.

Универзитету у Бањој Луци данас извјесну сметњу представљају приватни факултети и универзитети. То се дешава прије свега због нелојалне конкуренције. Они су ушли у простор високог образовања по „меканој“ процедури, иако ни издалека нису посједовали потребне кадровске и просторне ресурсе. Њихова првенствено профитна оријентација за посљедицу има запостављање квалитета и придобијање оних студената који могу да плате високе трошкове школовања.

У Републици Српској дјелују поред два јавна универзитета и 7 приватних универзитета, као и још 11 јавних високих школа. Од 7 приватних универзитета већина се налази на простору утицаја Универзитета у Бањој Луци, тј. у самом граду. У овом тренутку приватне универзитете похађа око 8000 студената, а сам Универзитет око 17000.

Већина факултета Универзитета у Бањој Луци смјештена је у два кампуса, у кампусу Војводе Степе Степановића и кампусу Војводе Петра Бојовића. Први је удаљен два, а други око три километра од центра града. Изван ових кампуса налазе се објекти Електротехничког и Природно-математичког факултета. Медицински факултет је смјештен на више локација, неке су у кампусу, а неке на различитим локацијама у граду. Факултет безбједносних наука се налази у близини кампусу

Војводе Петра Бојовића док се Рударски факултет налази у другом граду, Приједору, удаљеном 55 километара од Бање Луке.

Организациона структура

Универзитет у Бањој Луци је интегрисани универзитет. Интеграција високошколских установа била је обавезна по првом Закону о високом образовању Републике Српске, који је донесен 2006. године; као и по другом Закону о високом образовању Републике Српске из 2010 године. По овим Законима, између осталог, разрађен на сљедећа два главна принципа:

- интегрисани универзитет и
- болоњски процес.

Сагласно томе, Универзитет је формално интегрисан 2007. године. Постао је, тако, једино правно лице, а његови факултети организационе јединице које су изгубиле статус правног лица.

Основне елементе организационе структуре чине ректорат и организационе јединице Универзитета (факултети, институти, центри и друге организационе јединице). Хијерархија те структуре приказана је на сљедећој шеми.

РЕКТОРАТ
- → ФАКУЛТЕТ
  - → Студијски програм
  - → Институт
  - → Катедра
  - → Центар
  - → Служба
- → ИНСТИТУТ
  - → Центар
  - → Служба
- → ЦЕНТАР
- → СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ
- → КАТЕДРА

Ректорат обједињује централне службе преко којих се обављају заједнички послови свих организационих јединица. Састоји се од 6 одјељења, 4 академска (настава, наука, међународна сарадња и кадровска питања) и 2 за административно техничку подршку (секретаријат и финансије). Приказ ове структуре дат је у поглављу 4.3.

У оквиру ректората могу се формирати подорганизационе јединице, као што су студијски програми и катедре, али за сада нема таквих рјешења.

Универзитет у Бањој Луци у свом саставу има 17 факултета, на којима се изводе 57 студијска програма. Поједини студијски програми имају и усмјерења. Распоред студијских програма и студената првог циклуса дат је у сљедећој табели.

Назив	**Година увођења**	**Студијски програм**	**Број студената**	
			2015/16	2016/17
Електротехнички факултет	1962/3	Електроника и телекомуникације	502	535
	1962/63	Рачунарство и информатика	221	190
	1994/95	Електроенергетски и индустријски системи	164	151
Технолошки факултет	1962/63	Хемијска технологија	149	141
	1971/72	Биотехнолошко прехрамбени	203	199
	1987/88	Текстилно инжењерство	97	84
	2010/11	Графичко инжењерство	103	106
Машински факултет	1975/76	Производно машинство	198	165
	1979/80	Енергетско и саобраћајно машинство	240	188
	2006/07	Индустријско инжењерство и менаџмент	34	26
	2001/02	Заштита на раду	31	25
	2007/08	Мехатроника	180	182
Правни факултет	1975/76	Право	1722	1692
Економски факултет	1975/76	Економија	1373	1250
Медицински факултет	1978/79	Медицина	784	905
	1994/95	Стоматологија	292	305
	1995/96	Фармација	340	384
	2007/08	Здравствена њега	145	169
Пољопривредни факултет	1992/93	Анимална производња	200	150
	1992/93	Биљна производња	505	475
	2006/07	Аграрна економија и рурални развој	270	256
Шумарски факултет	1992/93	Шумарство	361	324
Шумарски факултет	2017/18	Прерада дрвета	0	0
Филозофски факултет	1994/95	Филозофија	141	117
	1994/95	Психологија	180	182
	1994/95	Педагогија	279	258

	1994/95	Историја	208	170
	1997/98	Разредна настава	515	471
	2007/08	Предшколско васпитање	275	239
Архитектонско -грађевински факултет	1997/98	Архитектура	306	282
	1996/97	Грађевинарство	271	243
	2007/08	Геодезија	248	228
Природно-математички факултет	1997/08	Биологија	217	207
	1997/08	Географија	136	126
	1997/08	Математика и информатика	402	365
	1997/08	Физика	106	93
	1997/08	Хемија	185	175
	2006/07	Екологија и заштита животне средине	173	160
	2006/07	Просторно планирање	148	134
	2010/11	Техничко васпитање и информатика	186	167
Академија умјетности	1998/99	Ликовна умјетност	125	134
	1998/99	Музичка умјетност	162	166
	1998/99	Драмска умјетност	101	105
Факултет физичког васпитања и спорта	2001/02 2006/07	Општи наставнички	230	189
		Спорт	101	98
Филолошки факултет	2007/08	Српски језик и књижевност	275	238
	2007/08	Енглески језик и књижевност	274	259
	2007/08	Њемачки језик и књижевност	230	233
	2007/08	Италијански језик и књижевност и српски језик и књижевност	190	183
	2007/08	Француски језик и књижевност	89	81
	2012/13	Руски и српски језик и књижевност	142	142
Факултет политичких наука	1998/99	Журналистика	253	231
	2000/01	Социјални рад	328	323
	2007/08	Социологија	147	153
	2007/08	Политичке науке	254	237
Рударски факултет	2009/10	Рударство	253	231
Факултет безбједносних наука	2017/18	Безбједност и криминалистика	332	297
		Укупно студената:	**15458**	**14699**

Факултети су задржали углавном традиционалну, прединтеграциону структуру. У својој структури они имају подорганизационе јединице као што су студијски програми, катедре,

институти, центри и службе. Најзначајнија јединица на нивоу факултета је катедра, која се стара о развоју научне области која јој је додијељена и извођењу наставе на предметима сврстаним у ту област. Распоред предмета по катедрама одредио је Сенат, на основу приједлога наставно-научних вијећа факултета. Руководиоца катедре, такође, именује Сенат.

1.2. Примјена болоњског процеса

Од школске 2007/08. године, на Универзитету у Бањој Луци почела је примјена болоњског процеса у настави на свим студијским програмима, иако су са болоњском реформом поједини факултети кренули и раније. Усвојен је тростепени систем студија: додипломски (bachelor), дипломски (master) и докторски студиј.

Уведен је ECTS систем вредновања предмета и укупног оптерећења студента, али и принцип годишњег оптерећења студента до 60 ECTS бодова. Да би се олакшао студиј и повећала пролазност студената, у наставним плановима доминирају једносеместрални предмети, а испитивање студената се обавља по дијеловима, у облику колоквија, тестова, семестралних и домаћих радова, израде пројектних задатака, итд. Прати се и вреднује и активност студента у току наставе и тако подстиче интерактивност наставног процеса.

Сви студијски програми на Универзитету у Бањој Луци лиценцирали су први и други циклус студија, као и један број студија трећег циклуса. На факултетима који су нешто раније почели са примјеном болоњских принципа, Електротехничком, Пољопривредном, Архитектонско-грађевинском и Филозофском факултету, прве дипломце су имали 2010 године.

1.3. Истраживање и научноистраживачки и умјетнички рад

Иако на Универзитету немамо формално усвојену стратегију и политику научно-истраживачког рада, која би довела до обједињеног системског прилаза истраживању, истраживачке активности су веома присутне. Научно-истраживачки рад се одвија у неколико праваца:

– учешће у међународним пројектима: FP7, ERASMUS, IPA, HORIZONT и други,

– извођење пројеката финансираних од стране Министарства науке и технологије Републике Српске,
– извођење пројеката за потребе предузећа, компанија и установа,
– израда разних стратегија развоја и инвестиционих елабората,
– услуге експертиза, атестирања и анализа,
– консултантске услуге.

На нивоу Универзитета, као организациона јединица у рангу факултета постоји само један институт формиран по приједлогу наставно-научних вијећа Пољопривредног, Шумарског и Природно-математичког факултета.

То је **Институт за генетичке ресурсе,** у оквиру којег се обављају динамичне активности на очувању биљних генетичких ресурса Републике Српске. Заједно са Републичком банком биљних гена и Ботаничком баштом Универзитета чини кохерентну цјелину која може да одговори актуелним изазовима попут пада диверзитета изазваног глобалним загријавањем и климатским промјенама. Институт учествује у Европском кооперативном програму за очување биљних генетичких ресурса (ECPGR) и сарађује са Интегрисаним системом европских банака гена (AEGIS) и Европским електронским каталогом инвентара о биљним генетичким ресурсима (EURISCO). Такође, Институт управља заштићеним подручјем "Универзитетски град". У свом саставу Институт у има двије подорганизационе јединице: Центар за биодиверзитет и Центар за одрживо коришћење генетичких ресурса.

Неколико година раније, док су факултети били правна лица, институти су оснивани на факултетима. И данас егзистирају неки институти основани у том периоду, на сљедећим факултетима:

Економски факултет:
- Институт економских наука,

Електротехнички факултет:
- Истраживачко развојни институт за информационо-комуникационе технологије,
- Истраживачко развојни институт за електротенику;

Пољопривредни факултет:
- Институт за сточарство,

- Институт за агроекологију и земљиште ,
- Институт за хортикултуру
- Институт за ратарство
- Институт за економику пољопривреде и рурални развој
- Институт за репродукцију домаћих животиња

Машински факултет:

- Институт за мехатронику
- Институт за моторе, возила и материјале

Технолошки факултет:

- Институт за технолошка истраживања, развој и пројектовање

Факултет физичког васпитања и спорта:

- Институт спорта Факултета физичког васпитања и спорта Бањалука

Факултет политичих наука:

- Институт за друштвена истраживања Факултета политичких наука

Често се истраживање покреће са катедре, организационе јединице на нивоу факултета која покрива специфичну научну област, или од стране наставника, индивидуално. Скоро сви наши наставници, самостално или у групама, конкуришу за пројекте, уговарају инвестиционе и ревитализационе елаборате, изводе експертизе и слично - односно на неки начин учествују у истраживању. Наиме, на Универзитету постоји широко прихваћено схватање о томе да универзитетски наставник не може запустити истраживање, иначе ће довести у питање свој научни углед и компетенције. И више од тога, код нас се истински академски углед и уважавање не може ни стећи уколико универзитетски наставник није афирмисан и као стручњак у средини којој припада.

Сљедећи подаци помоћи ће приказу интензитета истраживачких активности на Универзитету.

Износ властитих прихода. У 2010. години из буџета Републике Српске Универзитету је додијељен износ од 33.400.000,00 КМ, а средства реализована кроз научноистраживачке пројекте и друге ван наставне активности износила су 10.155.521,00 КМ, што представља скоро 1/3 буџетских средстава. **У 2016 години** буџет износи 37.208.000 од тога 10 800 000 се односи на властита средстав и грантови.То је износ који значајно олакшава функционисање Универзитета.

Министарство науке и технологије Републике Српске сваке године значајна средства дозначи за истраживачке пројекте. Од укупне суме средстава Универзитету сваке године припадне значајан дио те суме кроз реализоване истраживачке пројекте.

Учешће на међународним пројектима. Универзитет је учествовао и даље учествује у великом броју међународних пројеката. У највећем дијелу у питању су TEMPUS (завршен програм) и ERASMUS пројекти (види у 11.1.2. подпоглавље) који се односе на реформу високог образовања: реконструкцију организације универзитета, реформу наставних планова, увођење квалитета итд., али било је и неколико научноистраживачких пројеката, углавном у оквиру FP7 програма Европске уније. Актуелни програм HORIZONT 2020 је програм Европске уније за истраживања и иновације, те је уједно и највећи систем финансирања за ове сврхе у свијету. На пројекте из FP програма, углавном, су конкурисали појединачни факултети са конкретним приједлозима научних истраживања. Нажалост, ријетко кад се на пројекту удружује више факултета. До сада смо имали само један такав случај – заједнички наступ 2 факултета на FP7 пројекту.

Навешћемо тренутно актуелне научноистраживачке пројекте из наведених програма, а списак имплементираних и завршених пројекта из истих програма се налази у прилогу ове евалуације.

- VI-SEEM пројект дигитализације културног насљеђа који подразумијева како саму дигитализацију грађе тако и формирање описа дигитализоване грађе у одговарајућем информационом систему. Учесници ће имати прилику да се упознају са основним стандардима за метаподатке у области дигитализације културног насљеђа као и новим начинима за приступ колекцијама фотографија и видеа. Такође, биће

представљене и могућности сарадње у оквиру европског пројекта VI-SEEM(проф. др Милорад Божић)

- (Оквирни програм Хоризонт 2020) - EURAXESS TOP 3, Пројекат је наставак јачања и ширења EURAXESS мреже, гдје умрежавањем и изградњом капацитета, организацијом догађаја и окупљања истраживача, одласком на студијске посјете и надоградњом портала се жели омогућити што лакши проток истраживача у оквиру европског истраживачког простора а и шире.

Линк са архивом пројеката на универзитетском вебу је:

www.unbl.org ⟶ НАУКА ⟶ ПРОЈЕКТИ

За развој и напредак локалне заједнице и друштва у цјелини, најзначајнију компоненту научноистраживачког рада чине стручни и научни пројекти са привредним организацијама, државном и локалном управом, али је таквих пројеката, сем неких атестација, анализа, курсева и семинара, због разрушене и опустошене привреде, јако мало.

1.4. Везе са окружењем, привредом и социјалним партнерима

Универзитет је заинтересован за напредак локалне заједнице и цијелог друштва и зато тој заједици нуди своје интелектуалне потенцијале, њеним предузећима, установама и институцијама. Циљ нам је да тијесно сарађујемо са свим службама од јавног интереса, Привредном комором, Заводом за статистику, Заводом за запошљавање, али и осталим организацијама посебно из реалног сектора као и сектора цивилног друштва. Постоје реалне могућности за дизање ове сарадње на виши ниво уз обострано задовољство.

Према Влади, односно њеним министарствима и тијелима Универзитет има партнерски и проактиван однос, јер је изградња савременог универзитета који ће убрзати развој привреде и друштва и тако испунити своје друштвене задатке заједнички циљ.

Поред наставе, и научно-истраживачког рада на Универзитету су развијене запажене академске, културне, спортске и друге активности. Сваки факултет је успоставио извјестан облик јавног представљања, који се временски унапређује. Многи факултети организују годишње

или двогодишње научне скупове, неки публикују билтене научних радова, научне часописе и слично.

Научно-стручни скупови и друге стручне манифестације које су на Универзитету одржане у 2016. години приказане су у поглављу 7.3.

Поред одржавања наведених скупова, многи наставници наших факултета учествовали су са својим радовима на великом броју научно-стручних и научно-умјетничких скупова у земљи и иностранству. Овдје треба истаћи Академију умјетности, чији су наставници и сарадници, као и студенти у 2016. години учествовали на великом броју умјетничких манифестација, као што су: концерти, изложбе, представе и друге манифестације. Економски факултет је покренуо 2012 веома значајну конференцију под називом РЕДЕТЕ са веома еминентним учесницима и партнерима из цијелог Европског високобразовног простора. Ова конференција се одржава сваке године на различитим локацијама (универзитет у Бања луци, Универзитет у Београду, Универзитет у Грацу итд.)

Министарство науке и технологије извршило је категоризацију часописа који се издају у Републици Српској. Већина часописа са нашег Универзитета је високо рангирана на листи Министарства, тј. од 12 часописа који се издају на нашем Универзитету, 9 их спада у прву категорију.

Преглед научно-стручних часописа који се издају на Универзитету у Бањој Луци дат је у поглављу 7.3

Поред научно-стручних часописа и зборника радова, наставници и сарадници нашег Универзитета имају већ редовно запажена уџбеничка издања са којима учествују на Сајму књига у Бањој Луци, међународном сајму књига у Београду, као и већ сада традиционално на Сајму образовања у Бањој Луци у оквиру манифестације „Дани студената Универзитета у Бањој Луци“. На Сајму је Универзитет добио неколико награда за издавачку дјелатност.

Студенти нашег Универзитета, остварују запажене резултате и академске активности. Поред Сајма образовања који су покренули, одржава се и годишњи међународни научни скуп под називом „Студенти у сусрет науци“. Ове академске године наведени скуп је организован девети пут, а одвијао се у периоду 27-30. новембра 2016 године. Присуствовали су представници студената свих универзитета из Републике Српске, БиХ као и са универзитета из окружења. Поред ових активности студенти су покренули и друге значајне активности и манифестације које се одржавају на и изван Универзитета.

На Универзитету су присутне и веома динамичне активности представљања на међународном плану у виду успостављања сарадње са

домаћим и иностраним универзитетима, удружењима и другим институцијама из земаља бивше Југославије и земаља Европске уније. Универзитет је у последњих година потписао значајан број протокола и уговора о сарадњи, писама добрих намјера и сличних споразума. Те и друге активности на плану међународне сарадње биће наведене у поглављу 11.

1.5. Финансирање

Универзитет у Бањој Луци, као јавни универзитет, у највећој мјери (око 75%) се финансира средствима буџета Републике, дијелом (око 20%) из властитих прихода остварених уплатама студената на име трошкова школовања, кроз реализацију научно-истраживачког и умјетничко-стваралачког рада, те пружањем стручних услуга окружењу. Домаћи и страни грантови и донације чине око 5% буџета Универзитета.

Из буџета Републике, у потпуности, се финансирају обавезе за плате запослених, док се у мањем проценту суфинансирају обавезе за накнаде запослених, материјалне и режијске трошкове и трошкове услуга. Преостали износ средстава за наведене намјене се суфинансира властитим средствима, док се финансирање издатака за нефинансијску имовину, у потпуности, врши властитим средствима и средствима примљених грантова и донација.

Однос Универзитета према Влади и њеним тијелима је проактиван и кооперантски, у смислу да Универзитет исказује предлаже нацрт буџета, висину школарине, број за упис студената, тематске истраживачке области које финансира Влада итд. И однос према привредним субјектима и институцијама је, такође, проактиван јер се од локалних предузећа и институција не може очекивати да, у скорије вријеме, сами изађу са захтјевима да се за њих покрену нека истраживања.

Укупан износ средстава који се Универзитету додјељује из буџета Републике расте из године у годину. Потребе за финансијским средствима за наредни трогодишњи период се утврђују од стране Ректората - Сектор за материјално-финансијске послове, на основу плана рада Универзитета који обједињује планове рада свих организационих јединица - факултета Универзитета, са посебним нагласком на план потребних средстава у наредној години. Трогодишњи и годишњи план буџета Универзитет доставља Министарству просвјете и културе и Министарству финансија, који на основу достављених захтјева и реалних

могућности планирају средства за Универзитет у буџету Републике. Одобрени износ често се коригује Ребалансом буџета, са циљем прилагођавања потребама и стању у буџету. На примјер, у 2016. години Универзитет је исказао потребе за 39.543.900,00 КМ, у Буџету Републике је одобрено 34.897.600,00 КМ, а онда је Ребалансом тај износ повећан на 37.208.600,00 КМ. Поред прихода из буџета Републике у 2016. години остварени су властити приходи од истраживачких пројеката, стручних услуга, школарина и других активности у износу од 8.850.032 КМ. Значајна финансијска средства Универзитет обезбијеђује кроз међународне и домаће грантове и донације чија је вриједност у 2016. години износила 1.946.108 КМ.

За финансирање рада Универзитета у 2017. години, у буџету Републике су одобрена средства од 36.490.500,00 КМ, што је за око 5% више него у плану за прошлу годину. Чињеница је да ће укупни трошкови и даље расти, због тога што све већи број студијских програма улази у други и трећи циклус студија, указује на то да одобрени износ неће бити довољан за ефикасан рад Универзитета. Зато је неопходно покренути процесе рационализације пословања, повећања обима сопствених прихода и изналажења других извора финансирања (међународни пројекти, консултантске услуге, научно – истраживачки пројекти, закупнине, покретање нових услуга на којима се може стећи приход итд.).

Средства из буџета Републике се додјељују у дванаест мјесечних рата из којих се измирују мјесечне плате запослених, те дијелом материјални трошкови и услуге направљене у том мјесецу. Руководство Универзитета, након усвајања буџета Републике, нема нарочитих могућности за управљање одобреним средствима, док дијелом властитих средстава која се издвајају из остварених прихода кроз истраживачке пројекте, школарину, уписнину и стручне услуге окружењу, утврђен Правилником о стицању, расподјели и кориштењу властитих прихода и прихода од грантова у потпуности располаже. У прошлој 2016. години, по том основу извојено је 2.492.025,00 КМ, и та средства универзитетско руководство користи, у пуном износу, првенствено за измирење створених обавеза изнад расположивих буџетских средстава, али и за имплементацију нових иницијатива. Преостали износи властитих прихода су у потпуној надлежности декана организационих јединица, док се средства примљених грантова и донација користе у складу са потписаним уговорима са донаторима.

За финансијско пословање Универзитета одговоран је ректор, а финансијску ревизију проводи Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, као и буџетска инспекција Министарства финансија Републике Српске.

На Универзитету је организовано Одјељење интерне ревизије са двоје запослених.

1.6. Статистички подаци

Број факултета:	17	Број студијских одсјека:	
	I ciklus	II ciklus	III ciklus
Број студијских програма:	57	52	14

СТУДЕНТИ И ДИПЛОМЦИ					
Број студената	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Број редовних студената I циклуса:	16177	15621	15576	14345	14191
Број ванредних студената I циклуса:	729	691	518	497	312
Број студената „на даљину“ I циклуса:	0	0	0	0	0
Укупан број студената I циклуса:	17227	16530	16263	15599	14614
Број студената II циклуса:	2532	2662	2684	2567	2565
Број студената III циклуса (докторанатa):	158	174	177	226	235
УКУПАН БРОЈ СТУДЕНАТА:	19927	19369	19130	18392	17403
Број дипломаца	2151	2036	2299	1923	1353
Магистрирало	151	129	164	191	132
Докторирало	34	49	51	44	36

АКАДЕМСКО ОСОБЉЕ						
Број обављених избора у научна и умјетничко наставна звања:	**2011.**	**2012.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2016.**
Редовни професор	15	22	11	8	20	16
Ванредни професор	18	29	27	39	59	34
Доцент	47	45	32	63	51	42
Виши асистент	76	78	50	63	74	40
Наставник страног		1	1		4	1

језика и вјештина						
Лектор		2		2	3	1
Асистент	22	21	14	34	36	17
Умјетнички сарадник		3	1	1		3
Укупан број објављених избора:	178	191	136	210	247	156

Број академског особља	ред. проф.	ванр. проф.	доцент	виши ас.	проф. стр.језика и вјештина	лектор	Асист.	предавач ВШ
Запосленици	112	172	176	235	10	10	96	
Спољни сарадници:	117	42	39					

РЕСУРСИ И ИНФРАСТРУКТУРА	
Укупна површина корисног простора [m^2]	49072
Површина учионичког простора [m^2]	10828
Површина библиотечког простора [m^2]	1 194.0
Површина лабораторијског простора [m^2]	4374
Површина простора за студентски стандард (смјештај, исхрана, рекреација) [m^2]	1413,0
Број амфитеатара и/или великих предаваоница	12
Број учионица	153
Број сједећих мјеста за наставу за студенте	10 068
Број рачунарских учионица	24
Број рачунара у рачунарским учионицама	545
Укупан број рачунара	2194
Број лабораторија	89
Укупан број библиотечких јединица	367 756
Укупна број књига у библиотекама	239 153
Број особа запослених у библиотеци	34
Укупан број административног особља	556
Укупан број особља у студентским службама	61

*) I циклус + бивши дипломски студиј
**) II циклус + бивши постдипломски студиј
***) III циклус + докторанти

2. ПРОВОЂЕЊЕ САМОЕВАЛУАЦИЈЕ

2.1. Састав тима за самоевалуацију

За провођење овогодишње самоевалуације као и претходних година није формално именована радна група за израду самоевалуационог извјештаја, како је то иначе пракса на већини других Универзитета. По неком подразумијеваном и устаљеном правилу, активности су координиране у од стране координатора за осигурање квалитета и проректора за наставу Универзитета, али су свој допринос дали руководиоци и сарадници свих одјељења ректората, као и координатори за осигурање квалитета по факултетима.

2.2. Поступак самоевалуације

Приликом израде самоевалуационог извјештаја, сарађивало се са свим организационим јединицама и стручним службама Универзитета. Сарадња се углавном односила на прикупљање и анализа података који се траже у извјештају. а није се, као прошли пут, организовао разговор са деканима и представницима стручних служби факултета ради прикупљања њихових искустава и идеја. Ово је пети самоевалуациони извјештај Универзитета у Бањој Луци и ради се за потребе реакредитације. Претходни самоевалуациони извјештај је рађен за потребе акредитације Универзитета. Критеријуми за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини први пут су донесени 2010 године, и претходне самоевалуације су урађене у складу са тим критеријумима. Измјеном ЕСГ (Европски водич кроз стандарде) у Јеревану (Арменија) 2015. године, посљедично долази до измјене Критеријума за акредитацију високошколских установа у БиХ.

Логично и нови Критеријуми су разрађени по свим елементима нових Стандарда и смјерница за осигурање квалитета у високом образовању у Босни и Херцеговини и прописују евалуацију 1) политика обезбјеђења квалитета 2) израда и одобравање програма, 3) учење, подучавање и вредновање усмјерени на студента 4) упис и

напредовање студената, признавање и сертификовање, 5) наставно особље, 6) ресурси за учење и подршка студентима7) управљање информацијама, 8) информисање јавностии 9) континуирано праћење и периодична ревизија програма, 10) периодично спољашње обезбјеђивање квалитета,

У извјештају је изнесено чињенично стање о организацији и управљању, статистика о студентима, кадру и физичким ресурсима, преглед легислативе и стратешких докумената који се захтијевају.

3. РАЗВОЈ И СТРАТЕГИЈА УНИВЕРЗИТЕТА

3.1. Поступак израде и усвајања стратегије

Када је у питању стратешко планирање и управљање уназад годинама пракса на Универзитету подразумијевала је израду годишњих планова или програма рада који су обухватали све активности и елементе пословања. Ради увида у облик и садржај једног таквог годишњег програма рада у прилогу је дат програм рада Универзитета за 2017. годину.

Повремено, када важност неких питања и задатака порасте, јави се потреба за агилнијим дјеловањем па се доносе краткорочни акциони планови. Стратегија у смислу формалног документа о стратешким правцима и циљевима развоја први пут је креирана и усвојена у јуну 2017. године на Сенату Универзитета и односи се на период 2017 – 2025 година. План развоја Универзитета у Бањој Луци за период 2008 – 2010. године садржавао је многе елементе стратешке природе, попут мисије, визије, главних вриједности и циљева, али није био званично усвојен под називом Стратегија Универзитета.

Да би Универзитет у Бањој Луци постигао све одлике модерног истраживачког универзитета интегрисаног са својим укупним окружењем, руководство је покренуло процес утврђивања актуелних праваца развоја и обликовања стратегије према свим принципима савременог стратешког планирања. То подразумијева постизање сагласности о мисији, визији, главним вриједностима, усклађености секторских подстратегија и политика, дефинисања стратешких циљева, анализи стања и мјере за унапређење, идентификацији стратешких програма, прилагођавање организационе структуре, изналажење нових извора финансирања итд. Израђени нацрт стратегије је прошао расправе на Колегијуму ректора, Проширеном колегијуму и Сенату. Усаглашени и усвојени нацрт био је база за

израду приједлога стратегије која се упутила у расправу широм цијелог Универзитета, тако да дође до сваког појединца, како из реда наставног, тако и из реда административног особља и студената. Примједбе и приједлози су резимирани на наставно-научним вијећима факултета, на сједницама административног особља и студентским тијелима те достављени централној служби Универзитета (Ректорату). Паралелно, мишљења и приједлози о садржају стратегије затражени су и изван Универзитета тј. од осталих заинтересованих страна као што су: Министарство просвјете и културе и других министарстава, Завода за запошљавање, Републичког завода за статистику, Привредне коморе, института, представника приватног сектора, представника бивших студената итд.

www.unbl.org → ПРОПИСИ → СТРАТЕГИЈА

3.2. Визија, мисија, кључне вриједности

Стратегија развоја Универзитета у Бањој Луци (Универзитет) за период 2017-2025. година утврђује стратешке циљеве у областима научноистраживачког рада, наставног процеса, међународне сарадње и трансфера знања и технологија у привреду. Визија, мисија, вриједности и кључни стратешки циљеви представљени су у наставку.

Визија

Универзитет у Бањој Луци постиже европске стандарде доприносећи укупном развоју знања друштва, те кроз науку, истраживање и иновације унапређује наставни процес на Универзитету и постиче економски развој друштва.

Мисија

Универзитет у Бањој Луци у свим научним областима едукује међународно компетентне кадрове способне да професионално и квалитетно одговоре захтјевима модерне регионалне привреде. Наука и истраживање представљају извор знања; у основи су наставне дјелатности; предуслов самоодрживости високог образовања као и друштвено-економског развоја у цјелини и дио цивилизацијског развоја (културе) друштва.

Кључне вриједности

Универзитет у Бањој Луци промовише највише међународне стандарде квалитета у науци, истраживању и образовању као темељ успјешног наставног процеса и самоодрживости Универзитета.

Универзитет је усмјерен ка интегрисању у ЕРА (ERA - *European Research Area*) и усвајању примјера добре праксе ЕХЕА (EHEA - *European Higher Education Area*).

Универзитет образује будуће лидере и компетентне стручњаке, те у том смислу прихвата посебну одговорност за развој Републике Српске.

Универзитет промовише друштво високих моралних вриједности, етичности и толеранције градећи научне, образовне и културне мостове унутар Босне и Херцеговине, региона и свијета.

Интердисциплинарност. Наставни планови су развијени тако да прелазе границе традиционалних дисциплина и гдје је год могуће прилагођени су интердисциплинарном раду.

Одговорност. Универзитет у Бањој Луци је одговоран за развој друштва и државе преко трансфера технологија, наставка образовног процеса, развоја примијењених истраживања и пружање сервиса државним институцијама и привреди, развоја спорта и културе, економије итд. Поред тога, Универзитет ће развијати своју улогу на регионалном и глобалном плану. Универзитет развија одговорност дипломираних студената за лојалност Универзитету и помоћ у финансијском и функционалном смислу.

Међународни углед. Међународни углед ће се стицати побољшањем стандарда студената, професора и административног особља, преко заједничких истраживања, међународних пројеката, повећањем мобилности студената и професора, оснивањем нових и успостављањем студијских програма на страним језицима, учешћем у раду глобалних удружења, учешћем на регионалним, европским и свјетским, конференцијама.

3.2.1. Општа стратешка начела

Универзитет у Бањој Луци треба да буде огледало Републике Српске, да ствара и промовише науку, истраживање, иновативност и културу значајну за идентитет српског народа, као и свих њених грађана. **Без свијести о властитом идентитету и култури, без уске повезаности науке и високог образовања, нема ни развоја привреде ових простора.** Универзитет треба не само да опстаје, већ да се развија и буде боље позициониран на свим свјетским ранг листама. Велики успјех би представљао улазак Универзитета на Шангајску листу, гдје сви позиционирани Универзитети представљају

универзитете свјетске класе. На Шангајској листи дакле као најеминетнијој листи налазио се једно вријеме и Универзитет из Марибора, а готово стално присутни су Универзитет из Београда, Загреба и Љубљане, од којих је константно најбоље позициониран Универзитет из Београда (позициониран међу првих 300 универзитета на свијету u 2017 години). Намјерно смо споменули Универзитет из Марибора, јер је генерално сличних „габарита“ као и Универзитет у Бањој Луци. Можемо рећи да улазак на Шангајску листу не би представљао немогућ и нереалан циљ. Напротив, зависно од визије, рада и укупног дјеловања Универзитета, значајне помоћи државе представља реално остварив циљ у ближој будућности. Универзитет ће се развијати онолико брзо колико они који раде на Универзитету буду “брзи” у прихватању нових спознаја, сазнања, научних мисли, свјетских дешавања у области високог образовања, науке, технологије, иновација и њиховој примјени у наставном процесу. Могли би придодати такође да развој Универзитета у значајној мјери зависи и од свијести о значају Универзитета у укупном окружењу посебно апострофирајући владајућу класу генерално. У том смислу можемо на неки начин констатовати, да би постављање циља уласка нашег Универзитета на „Шангајску листу“ представљао „државни пројекат“. У нашим условима изазов који представља улазак на „Шангајску листу“ превазилази оквире високог образовања.

Кључне ријечи у развоју Универзитета за наредни период би биле **“самоодрживост”, “научноистраживачки пројекти”, “трансфер знања и технологија”, иновације и њихова комерцијализација“ “квалитет наставног процеса”, “студент у центру”, “функционална интеграција”, мобилност, усклађеност са укупним окружењем и др.** Треба нам производња релевантног знања и истраживања (за добробит истраживача и наставног кадра), да та нова знања се уграде у модерне студијске програме (за добробит студената), како би се резултати могли трансферисати ефикасно у привреду (за добробит друштва), развој нове истраживачке и развојне културе, нови однос између високог образовања и развоја. Људи су они који мијењају и граде, који имају идеје, јер када се то постигне и изгради, капитал сам дође, свако жели да ради са најбољим, нико са лошим. Оптимизам би требао постати пожељан облик комуникације, као и повјерење према свима, јер наш Универзитет мора да покаже образац и правац понашања и на крају да буде узор.

Универзитет са најбољим међународним везама и контактима, треба да промовише углед Републике, те да представља центар науке и умјетности у региону, али и за цијелу Европу. Отуда **потреба за**

познавањем свјетски познатих и признатих језика сваког запосленог на Универзитету. У исто вријеме УНИБЛ треба да обезбеђује више системског бесплатног учења српског језика за међународне студенте, као и већи број студијских програма на страним језицима, прије свега на енглеском језику.

У наставном процесу и моделима реализације наставе, промовисати концепт **„студент у центру учења“ (ЕСГ)**, уз јасно постављене и дефинисане исходе учења који треба да буду одраз потреба друштва и наше економије. Број оних који уписују, а посебно завршавају академске студије, треба да буде већи, али посебно број оних који налазе запослење одмах по завршеном школовању. Човјек са квалитетним високим образовањем је најбоља инвестиција у будућност. Он је добро дошао у својој средини, али у исто вријеме најбољи амбасадор у иностранству.

Интензивирати напоре да Универзитет има вишу позицију на ранг листама гдје се такмичи са другима, **а сходно својим људским и материјалним ресурсима те академском квалитету да уложи интегрисане напоре са укупним окружењем у циљу уласка на Шангајску листу Универзитета.** У наредном периоду треба настојати да се континуирано унапређује процес рада и квалитет образовања испуњавајући међународне норме и критеријуме за вредновање.

Задржати, учврстити и проширивати аутономију Универзитета, уз очување и његов даљи **развој као један од најважнијих задатака друштва и Републике Српске**. **Залагање за демократске процедуре одлучивања на Универзитету у активностима одлучивања и управљања, ослањање на оне који имају највише искуства и знања у томе**. Потребно је обезбиједити потпуну информисаност свих запослених, позивање свих на слободу, отворену расправу и критички осврт.

Универзитет је мјесто најјаче промоције највиших образовних стандарда у високом образовању и науци и мјесто свакодневног унапређења квалитета на свим нивоима свога дјеловања.

Битан сегмет дјеловања мора бити **изналажење међународних инвестиционих и програмских фондова, инвеститора и кредитних организација које су расположене инвестирати** у инфраструктуру Универзитета.

Стратешки циљеви и подциљеви Универзитета

Стратешки циљ 1.	Стратешки циљ 2.	Стратешки циљ 3.	Стратешки циљ 4.
Универзитет је препознатљив на	Универзитет је познат по	Универзитет остварује	Универзитет има развијену

међународном и локалном окружењу по научноистраживачкој изврсности	активном коришћењу најбољих примјера педагошке праксе у процесу образовања студената	динамичну научну, педагошку и привредну међународну сарадњу	предузетничку културу и поуздан је партнер локалној и регионалној привреди
Подциљеви			
1.Већи број међународно активних и реализованих пројеката 2. Боља (међу 3.000) позиција Универзитет на вебометриксовој листи 3.Обезбеђено повољније окружење за научноистраживачки и иновативни рад 4. – Јасно дефинисани критеријуми вредновања научноистраживачког и иновативног рада	1. Приступачност студија и подршка студентима кроз све циклусе студија на свим студијским програмима 2.Образовање засновано на истраживачком раду и међународној сарадњи 3.Образовање засновано на потребама локалне и регионалне привреде 4. Докторске студије међународно препознатљиве 5. Цијеложивотно учење 6. Креирање додатних и ефективних механизама за побољшање квалитета наставе	1. Повећање видљивости Универзитета у Бањој Луци у међународним оквирима 2.Мобилност наставника, сарадника и студената кроз наставни процес	1. Универзитет је у функцији подршке развоју привреде Републике Српске 2.Мултидисциплинарност и сарадња са другим институцијама 3.Одрживо Финансирање Универзитета

4. УПРАВЉАЊЕ И УНУТРАШЊЕ ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА

4.1. Организација и управљање

4.1.1. Опис организације и осврт на функционалност

Основни опис и шематски приказ организационе структуре Универзитета дат је у поглављу 1.1. Кључни елементи организације су:

а) **Ректорат** (са централним службама) путем којег се организује и руководи радом Универзитета и
б) **Организационе јединице** (факултети, институти, центри и др.) на којима се изводи наставно научни процес.

Руководство Универзитета је опредијељено за модел интегрисаног универзитета. Од 2007. године, Универзитет у Бањој Луци је интегрисан, са факултетима као организационим јединицама. У европском високообразовном простору интегрисани универзитет представља чињеницу која се подразумијева. Он подразумијева већи степен централизације у домену наставе и административно-техничке подршке, а мањи степен централизације у домену истраживања.

Са централизацијом административно-техничке подршке желимо смањити трошкове бољим прегледом и планирањем укупних потреба. Централизованим вођењем наставних активности постићи ћемо ефикасније коришћење расположивих кадровских, просторних и лабораторијских ресурса. Потпун увид у стање расположивог кадра и њихово оптерећење у настави омогућиће уједначавање тог оптерећења, сагледавање потреба за кадром и утврђивање одговарајуће кадровске политике.

Мањим степеном централизације у домену истраживања жели се оставити довољно простора факултетима и институтима за креативан и тржишно усмјерен истраживачки рад. Централизација у овом подручју треба да иде само у правцу подстицања заједничких пројеката и истраживачких програма, а избјегавање дуплирања лабораторијских ресурса и паралелног истраживања.

Детаљна организационо-управљачка структура приказана је на сљедећој слици, а у наредним поглављима биће описане улоге и надлежности појединих тијела.

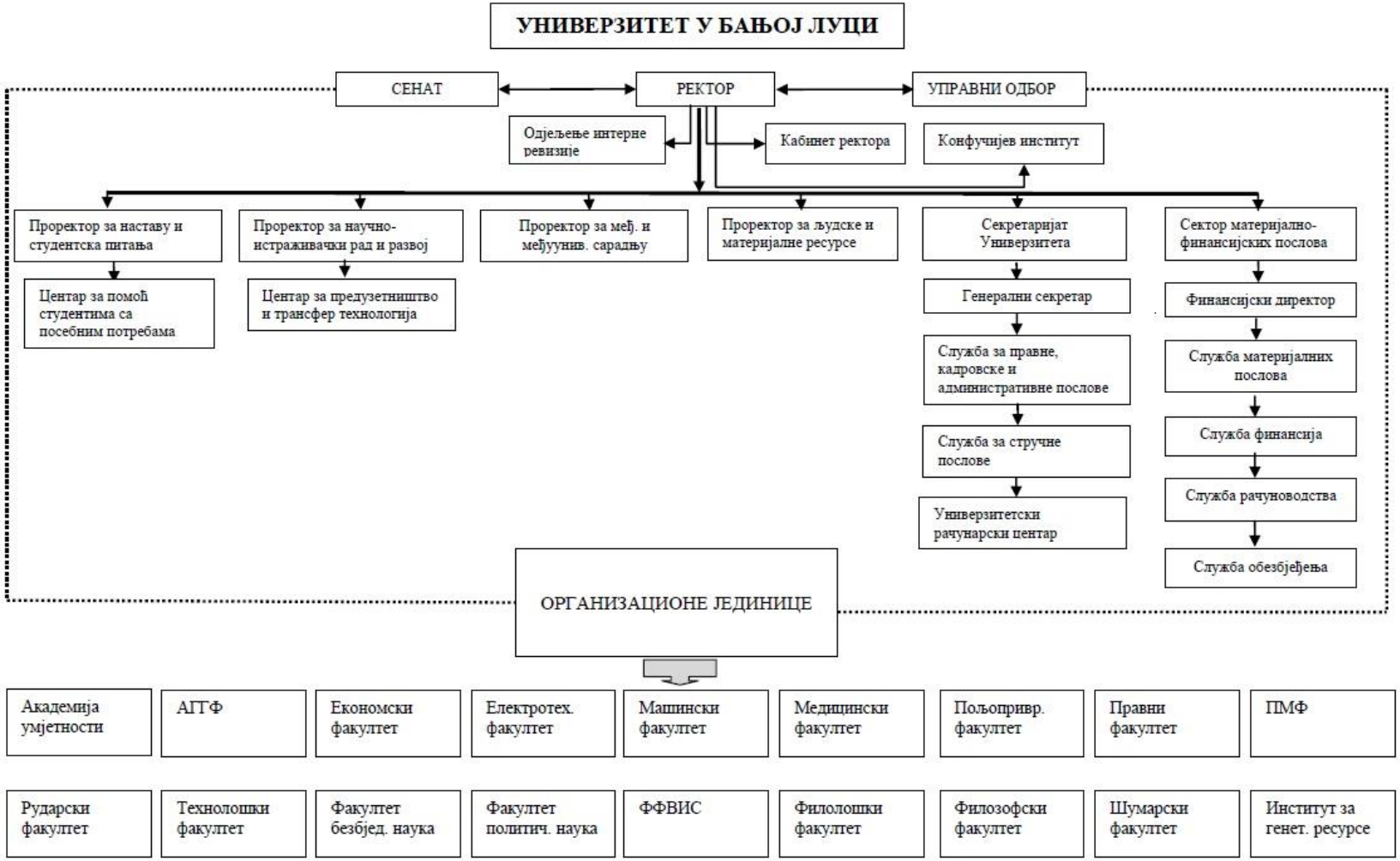

Слика 4.1 Организационо-управљачка структура Универзитета у Бањој Луци

Организациона и управљачка структура Универзитета прописана је у поглављу VII – ОРГАНИЗАЦИЈА ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ, *Закона о високом образовању Републике Српске* (члан 58 – 73). У *Статуту Универзитета* организациона структура обрађена је члановима 17 до 49. Детаљнији опис дат је у *Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста*. Ови документи налазе се на сљедећој страници сајта Универзитета:

www.unbl.org ⟶ ПРАВИЛНИИ

4.1.2. Улоге и надлежности управних и руководних тијела

Управни одбор. Према члану 63 новог Закона о високом образовању Управни одбор је одговоран за пословање Универзитета. Надлежности и одговорности Управног одбора прописани су чланом 62 Закона. У њима доминирају послови организационо-финансијске природе (предлаже ректору организацију и систематизацију радних мјеста, утврђује планове финансирања и развоја, доноси годишњи програм рада и финансијски план, усваја годишњи обрачун, подноси оснивачу извјештај о пословању, одлучује о коришћењу средстава већег износа и сл.). Извјесне надлежности Управног одбора се надопуњавају са надлежностим

Сената (даје мишљење о статуту, доноси одлуку о формирању и укидању организационих јединица на приједлог Сената, одлучује о жалбама запослених у другостепеном поступку и слично).

У погледу састава Управног одбора, Законом је прописано (члан 62) да Управни одбор броји најмање 7, а највише 11 чланова од којих је највише једна трећина именована од стране оснивача (Владе), а остатак именован од стране Сената. Сагласно с тим, Управни одбор Универзитета у Бањој Луци састављен је од 9 чланова (са правом гласа) и секретара:

- четири представника академског особља,
- три представника Владе Републике Српске.
- један представник студената,
- један представник администрације

Чланове Управног одбора из реда академског и неакадемског особља Универзитета именује и смјењује Сенат, по процедури која је одређена Правилником избора органа Универзитета и његових факултета. Предсједник Управног одбора бира се из реда академског особља. Управни одбор одлучује већином гласова свих својих чланова (Статут, чланови 30. и 31.).

Сенат. Члан 64 Закона о високом образовању прописује да „**Одговорност за академска питања** у високошколској установи има Сенат као највише академско тијело сачињено од представника академског особља и студената“. Сенат одлучује о свим академским питањима, а посебно:

- одлучује о питањима наставне, научне, умјетничке и стручне дјелатности на Универзитету;
- доноси статут и друге опште акте високошколске установе уз претходно прибављено мишљење управног одбора и сагласност Министарства,
- доноси студијске програме првог, другог и трећег циклуса студија,
- бира ректора и проректоре Универзитета,
- објављује конкурс и врши избор наставника и сарадника на приједлог наставно-научних, односно наставно-умјетничких вијећа организационих јединица,
- именује комисије у поступку стицања доктората наука и даје сагласност на извјештаје комисија,
- додјељује почасна звања професор емеритус и почасни доктор наука,
- предлаже Министарству број студената за упис у прву годину студија,

- даје приједлог Управном одбору за оснивање и укидање организационих јединица на Универзитету,
- даје сагласност на статут организационих јединица,
- утврђује одговорне наставнике и сараднике, прије почетка сваког семестра, на приједлог наставно-научног односно наставно-умјетничког вијећа организационе јединице (члан 85 Закона, члан 34 Статута)
- предлаже Управном одбору Универзитета висину школарине и других накнада (члан 138 Закона, члан 34 Статута)
- именује руководиоце подорганизационих јединица факултета (студијских програма, катедри центара итд)
- уређује и друга питања академске природе.

Сенат Универзитета одлучује о академским питањима на основу приједлога који долазе од тијела факултета или других организационих јединица, као и других тијела Универзитета.

Према Закону најмање трећина чланова Сената мора бити из реда редовних професора и најмање 15% из реда студената међу којима има представника са сваког циклуса студија. Сагласно томе Сенат Универзитета у Бањој Луци је састављен од 26 чланова и то:

- 16 представника академског особља, по 1 са сваке организационе јединице
- 5 представника студената, 19,23% од укупног броја,
- ректор и
- 4 проректора Универзитета.

међу којима је 15 редовних професора или 57,69% од укупног броја.

Декани не могу бити чланови Сената. Оваква одлука донесена је с намјером да се избјегне удвостручавање моћи одлучивања исте особе.

Ректор је предсједник Сената. Сенат одлучује већином гласова свих чланова.

Ректор. Универзитетом руководи ректор, у складу са Законом и Статутом Универзитета. Основне дужности и надлежности ректора су:

- заступа и представља Универзитет;
- организује и руководи радом Универзитета и одговоран је за законитост рада,
- одлучује о кориштењу средстава до износа утврђеног Статутом Универзитета,
- одлучује о правима, обавезама и одговорностима радника из радног односа;
- доноси појединачне акте у складу са Законом и Статутом,

- предлаже основе планова рада и развоја Универзитета,
- доноси Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста уз претходну сагласност Министарства,
- извршава одлуке Управног одбора и Сената,
- подноси Управном одбору извјештај о финансијском пословању Универзитета,
- извршава финансијски план,
- именује декане на приједлог вијећа организационих јединица,
- обавља и друге послове у складу са законом и статутом високошколске установе.

У домену академских питања, ректор је одговоран Сенату, а у домену пословања Управном одбору Универзитета (члан 68 Закона).

Ректора бира Сенат Универзитета. За ректора може бити изабран редовни професор са пуним радним временом на Универзитету.

Однос између ова три највиша управљачка тијела Универзитета илустрована је на сљедећој слици. Ректор правно представља Универзитет, односно проводи одлуке Управног одбора и Сената.

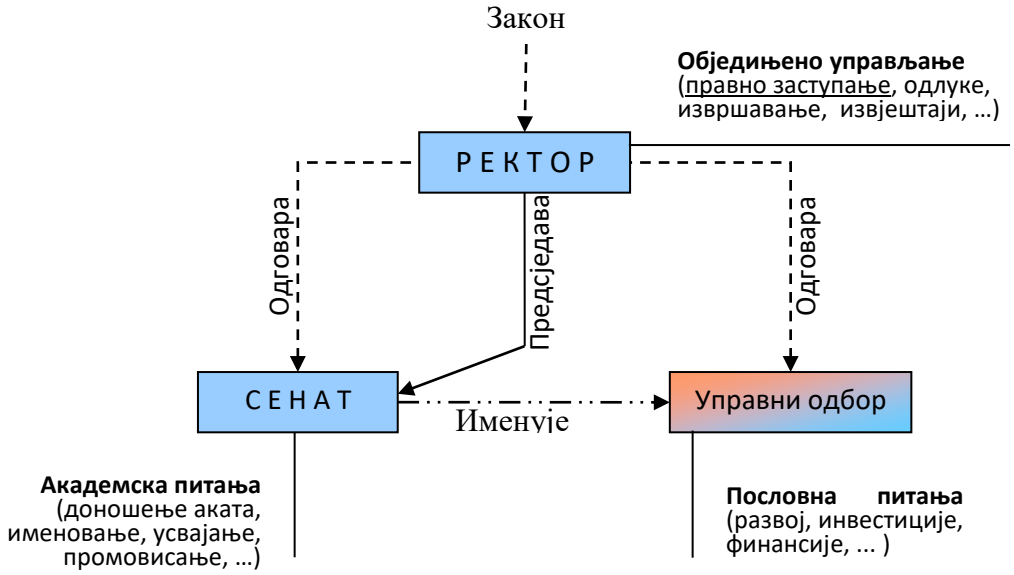

Слика 4.2. Међусобни однос три водећа управљачка тијела Универзитета

Говорећи у сажетом облику, ова три водећа тијела Универзитета имају сљедеће компетенције. Ректор организује и руководи радом Универзитета, представља га и заступа у јавности. Он формално нема

велика овлашћења: одлучује о кориштењу средстава само до износа утврђеног Статутом, одлучује о правима, обавезама и одговорностима радника, извршава финансијски план. За многе идеје, планове и мјере морају се добити одлуке Управног одбора или затражити одобрење Министарства. Далеко веће изгледају његове одговорности: одговара пред Законом за законитост рада, одговара Управном одбору и Сенату за извршење њихових одлука, подноси разноврсне извјештаје итд.

Закон прописује одговорност Управног одбора и Сената у дјелокругу њихове надлежности. Међутим, када је Сенат у питању опет се одговорност за пропусте преноси на ректора као предсједника.

Чини се да су одговорности ректора далеко веће од његових овлашћења. Ипак, у пракси то не мора бити тако, јер ректор може да има довољан утицај на рад Сената као предсједавајући, па и на рад Управног одбора, јер већина чланова Управног одбора долази из реда академског особља и бира их Сенат.

Колегијум и Проширени колегијум ректора. Према Закону, декани факултета, односно академије не могу бити чланови Сената. Како је већ речено, разлог за овакву одлуку био је избјегавање концентрисања управљачке моћи у истој особи. Међутим, такво рјешење прате неки други недостаци. Наиме, постоји опасност да декан не само изгуби контролу, него и да остане изван збивања, јер постоји могућност, а и појава да сенатор почне заступати само своје интересе, а не интересе факултета са којег долази, или чак да не показује никакве интересе.

Да би се ријешио проблем, Статутом је успостављено ново тијело тако што је Колегијум ректора проширен са деканима факултета. То је тијело названо „Проширени колегијум“. Проширени колегијум разматра и заузима ставове о свим питањима битним за функционисање Универзитета и његових организационих јединица. Ово тијело нема снагу доношења одлука, али ставови које заузима имају значајан утицај на сва важна питања. Састанке Проширеног колегијума сазива ректор, нешто чешће него сједнице Сената.

На Универзитету у Бањој Луци донесена је прије неколико година једна специфична стратешка одлука. Сви наставни предмети (курсеви, модули) који се слушају на Универзитету груписани су у уже научне области којима природно припадају без обзира на којем се факултету предмети слушају. Затим је појединим факултетима додијељена матичност за поједине научне области, тј. задужени су да воде политику развоја и да носе одговорност за академска питања која

спадају у додијељене области, укључујући и преглед потребне наставе, расположивог кадра и оптерећења широм Универзитета.

4.2. Организациона структура факултета

Факултети су задржали углавном традиционалну, прединтеграциону структуру. У својој структури они имају подорганизационе јединице, као што су студијски програми, катедре, институти, центри и службе.

Наставно-научно вијеће факултета. Факултети су најзначајније јединице Универзитета. Комплетан наставни процес се организује и изводи на факултетима. Истраживачке активности, у највећем дијелу, се, такође, организују по факултетима. Зато, факултетима мора бити посвећена дужна пажња.

Факултет има наставно-научно вијеће, које се бави свим академским, научним, умјетничким и стручним питањима.

Питања која вијеће факултета разматра могу се подијелити у двије категорије:

- питања за која факултетско вијеће може дати само приједлог Сенату и
- питања о којима факултетско вијеће може одлучивати.

Примјери прве групе питања су:

- давање приједлога за именовање декана факултета,
- давање приједлога везаних за студијске програме: оснивање нових, затварање или измјене постојећих итд.,
- давање приједлога за избор и напредовање академског особља,
- давање приједлога за именовање одговорних наставника и сарадника ,
- предлагање програма развоја факултета.

Примјери друге групе питања су:

- избор представника за Сенат и Струковна вијећа,
- доношење одлука о питањима везаним за истраживачке и стручне активности,
- рјешавање питања везаних за напредовање студената.
- именовање комисија за избор у наставничка и сарадничка звања.

Декани факултета. Иако се може учинити да су декани факултета прилично развлашћени (нпр. не могу бити чланови Сената), ипак, они имају широки капацитет за управљање свим битним активностима на факултетима.

Формалне надлежности и обавезе декана прописане су Законом (члан 72) и Статутом Универзитета (члан 59). Према тој регулативи, надлежности декана су: да заступа и представља факултет, руководи радом факултета, одлучује о коришћењу средстава факултета, предсједава сједницама вијећа факултета. Као предсједник вијећа факултета, декан има највећи утицај и на сва академска, научна и стручна питања на факултету. С друге стране, декан је одговоран за организацију рада на факултету, за економично и цјелисходно коришћење средстава додијељених од стране Универзитета, за извршавање одлука вијећа факултета и органа Универзитета, итд.

Декана именује и разрјешава ректор на приједлог вијећа факултета.

Катедра. Најзначајнија јединица на нивоу факултета је катедра, која покрива групу сродних области. Распоред предмета по катедрама одредио је Сенат, на основу приједлога наставно-научних вијећа факултета. Руководиоца катедре, такође, именује Сенат.

Катедра је задржала своје традиционалне надлежности. Она је надлежна и одговорна за све академске активности које су у вези са предметима и научним, односно умјетничким областима које покрива. На катедри се организује, прати и усавршава наставни процес; одговорна је за развој наставно-научног подмлатка; покреће процедуре избора и напредовања наставника и сарадника и даје приједлоге за именовање чланова комисија за изборе; води рачуна за побољшавање научноистраживачког рада; разматра теме за израду дипломских радова, као и магистарских и докторских теза; покреће измјене наставних планова; покреће издавање уџбеника и друге литературе.

Студијски програми, у скорије вријеме, добијају значајнију улогу. Постоје вијећа студијских програма и руководиоци студијских програма, које, такође, именује Сенат.

Улога студијских програма није детаљно дефинисана у универзитетским нормативним документима, али се лако може закључити да су његове обавезе сличне обавезама катедре. Али, када се говори о компетенцијама, онда катедра има доминантну улогу.

4.3. Централна администрација

Централна администрација Универзитета има структуру састављену од шест јединица или одјељења, као што је приказано на сљедећој слици.

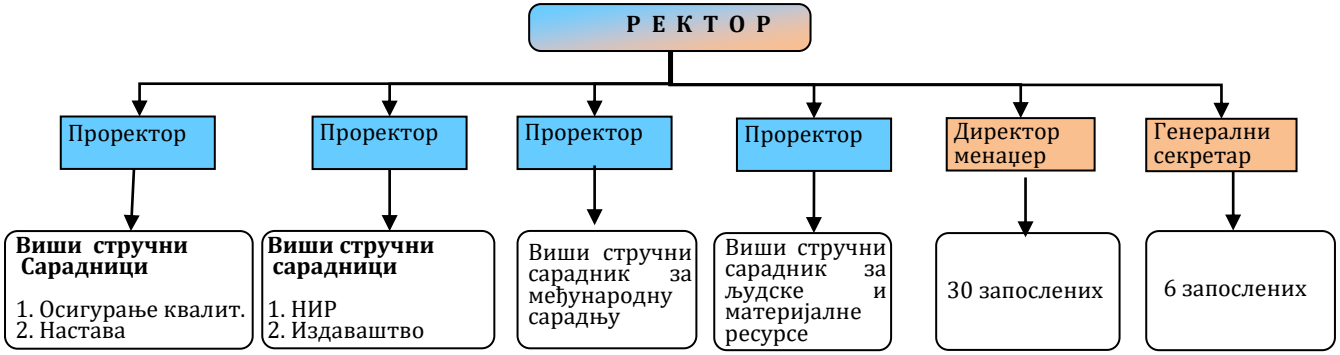

Слика 4.3. Структура централних служби Универзитета

Сви проректори, Директор и Генерални секретар имају извјестан број стручних сарадника, служби или центара. Њихови називи и распоред наведени су у сљедећој табели.

Проректор за наставу и студентска питања	Виши стручни сарадник за осигурање квалитета
	Виши стручни сарадник за наставу и студентска питања
Проректор за научни рад истраживање и развој	Виши стручни сарадник за научно-истраживачки рад и развој Универзитета
	Виши стручни сарадник за издавачку дјелатност
Проректор за међународну и међуниверзитетску сарадњу	Виши стручни сарадник за међународну и међууниверзитетску сарадњу Универзитета
	Виши стручни сарадник за размјену особља и студената
Проректор за људске и материјалне ресурсе	Виши стручни сарадник за људске и материјалне ресурсе
Директор	Служба за финансије и рачуноводство
	Служба за набавку и осталу логистику
	Служба безбједности
Генерални секретар	Служба за правне, кадровске и административне послове
	Служба за стручне послове

Табела 4.1. Централна одјељења и њихове канцеларије

Како се може видјети са слике 4.3, одјељењима задуженим за академска питања руководе проректори, док су руководиоци административних одјељења професионалци за одговарајућу струку.

Прије интеграције, особље у централној администрацији бројало је тек неколико запослених, мање од 10. Данас, десет и више година послије интеграције, централна администрација запошљава преко 110 укупно лица. Од тога чуварска служба, броји само 29 радника и припада централној администрацији. На факултетима је 556 запослених у ненаставном особљу у сталном радном односу и 138 запослених на одређено вријеме по задње ажурираним подацима. Распоређени су по секретаријатима факултета, стручним службама, библиотекама, рачунарским центрима, одјељењима за одржавање

чистоће и чуварским службама. Цијели документ систематизације радних мјеста на Универзитету се налази на:

www.unbl.org ⟶ПРАВИЛНИИ

4.4. Осигурање квалитета

Већ је Закон о високом образовању истакао значај осигурања квалитета и посветио му посебно поглавље IV - ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА У ОБЛАСТИ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА (члан 25 до 32), обавезујући високошколске установе да повремено, по правилу на крају школске године, а најмање сваке треће године, спроводе поступак самовредновања и оцјене квалитета својих студијских програма, наставе и услова рада. Универзитет у Бањој Луци се за изградњу културе квалитета обавезао својим Статутом. По одредбама Статута (члан 152 до 158), Сенат Универзитета је формирао Комитет за осигурање квалитета (КОК), као највише тијело у систему квалитета, задужено, поред осталог, за припремање политике и стратегије квалитета и достављање ректору и Сенату на коначно усвајање.

На сједници одржаној 14.12.2009. године, КОК је припремио сљедећу Изјаву о политици квалитета:

Универзитет у Бањој Луци је посвећен трајном и организованом раду на унапређењу квалитета свих својих функција, као јединог начина да постигне водећу образовну улогу у држави.

Универзитет се опредјељује за постизање европских стандарда за осигурање квалитета у високом образовању, као предуслова за укључење у јединствен европски образовни простор и гаранције за опстанак у његовој конкуренцији.

Универзитет је заинтересован за изградњу културе квалитета код сваког појединца. Сваки запослени има право да даје приједлоге за побољшање и обавезу да спроводи утврђену политику квалитета.

Универзитет је политику квалитета институционално дефинисао и обликовао кроз свој систем квалитета, подржан адекватном инфраструктуром и неопходним ресурсима.

Универзитет је разрадио и јавно изложио процедуре за вредновање студијских програма, наставног процеса, уџбеника и литературе, испитивања студената, научноистраживачког рада и опреме, административних послова као подршке, радне дисциплине и међуљудских односа, за вредновање наставе од стране студената,

услова рада од стране наставника, финансирања, процеса управљања, итд.

У поступцима вредновања Универзитет прибавља мишљења бивших студената, послодаваца, других универзитета у земљи и свијету, релевантних друштвених институција и осталих заинтересованих страна. Резултати вредновања се користе за покретање мјера за афирмацију добрих примјера, поправљање уочених недостатака и отклањање девијантног понашања.

4.5. Систем квалитета

Систем квалитета је у потпуности уведен. У претходном периоду највећа препрека за боље, релевантне и разноврсније аспекте осигурања квалитета је лежала у недостатку одговарајућих база података широм Универзитета. Интегрисаном универзитету потребан је интегрисан информациони систем који треба да обезбиједи податке за свакодневне анализе потребне свим одјељењима и посебно руководству у процесу доношења одлука. Ручно скупљање података није само заморан и спор посао, већ је и подложан сумњи у вјеродостојност података. Универзитет је реализовао набавку интегрисаног информационог система 21.12.2012. године и започео његову имплементацију на Универзитету (поглавље 9). До данас је већина организационих јединица инкорпорирана у интегрисани информациони систем. Преостале организационе јединице када буду инкорпориране, стећи ће се услови за ефикасно и потпуно имплементирање и унапређивање система квалитета Универзитета.

Систем осигурања квалитета састоји се од 3 основне компоненте и то (слика 4.4.):

- Ресурси, људски и материјални са којима располаже,
- Задаци, односно послови које обавља и
- Документација која успоставља правила функционисања система.

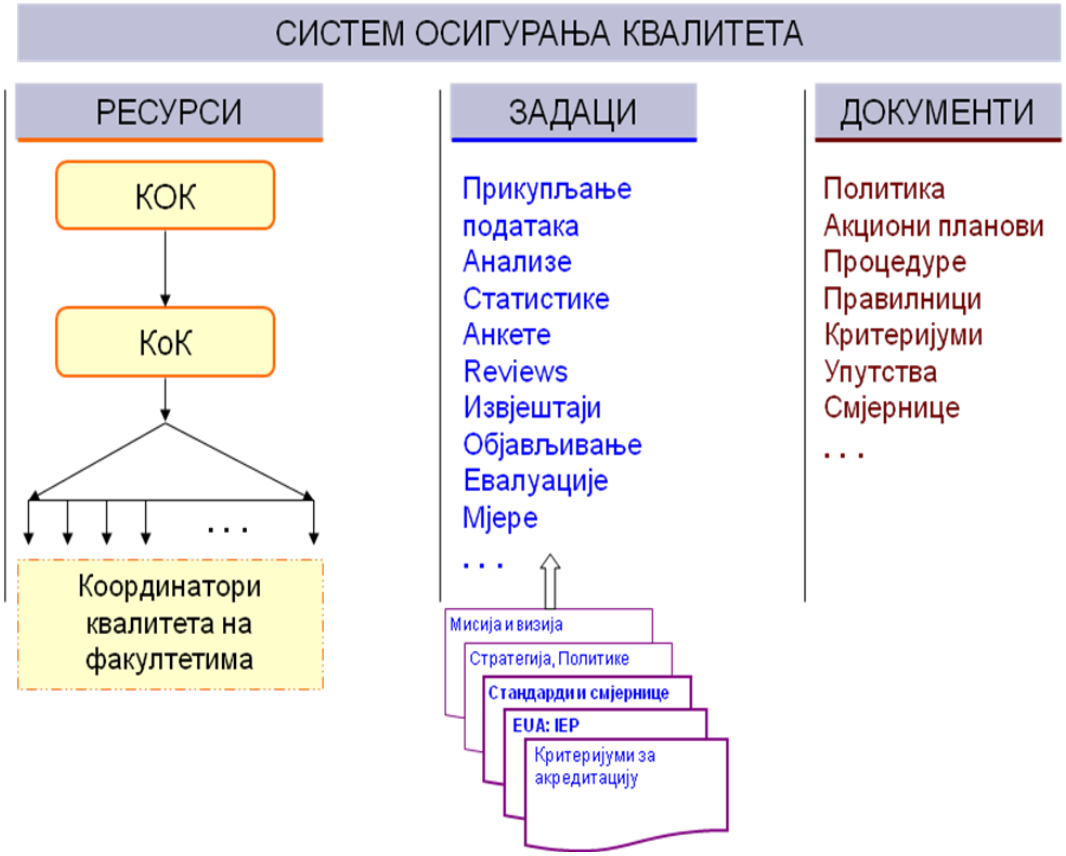

Слика 4.4. Структура система квалитета

На слици су приказани само људски, али познато је да систем мора да располаже и материјалним ресурсима, простором, финансијама и опремом.

Радна група на челу са проректором Јокановићем формирана од чланова Комитета за осигурање квалитета 2012 године је сачинила приједлог документа систем квалитета. На сједници Сената Универзитета 11.07.2012. усвојен је интегрисани документ под називом „Систем квалитета“. Документ је састављен из три дијела, и то:

- Стратегија за осигурање квалитета,
- Процедура за праћење и унапређење квалитета,
- Обраци за праћење показатеља квалитета.

Стратегија квалитета примјењује се и односи на документоване поступке, активности, процесе и ресурсе битне за његов одрживи

развој, са посебним нагласком на оне које утичу на квалитет. Кључни процеси се пројектују и успостављају у оквиру система квалитета, сагласно Европским стандардима и смјерницама у осигурању квалитета (ЕСГ) и локалним Стандардима за осигурање квалитета. Успостављање система квалитета је дио континуиране политике руководства Универзитета на побољшању позиције на тржишту уз стално задовољење потреба свих заинтересованих страна.

Сврха процедуре за осигурање квалитета је успостављање праксе и културе квалитета. Праћење квалитета (самовредновање) је предуслов за систематско унапређење рада и резултата рада. Садржај процедуре у погледу активности и евиденције прати захтјеве европске и локалне прописе, као и препоруке везане за осигурање квалитета на Универзитетима. Истовремено, да се избјегне неефикасно оптерећење особља, прописује се минимум евиденције неопходне за обједињену оцјену о стању квалитета на Универзитету. Временом, овај ће се почетни модел развијати и обликовати кроз размјену знања и способности и ширење примјера добре праксе квалитета.
Предметни модел праћења, анализе и унапређења квалитета илустрован је на слици 4.5

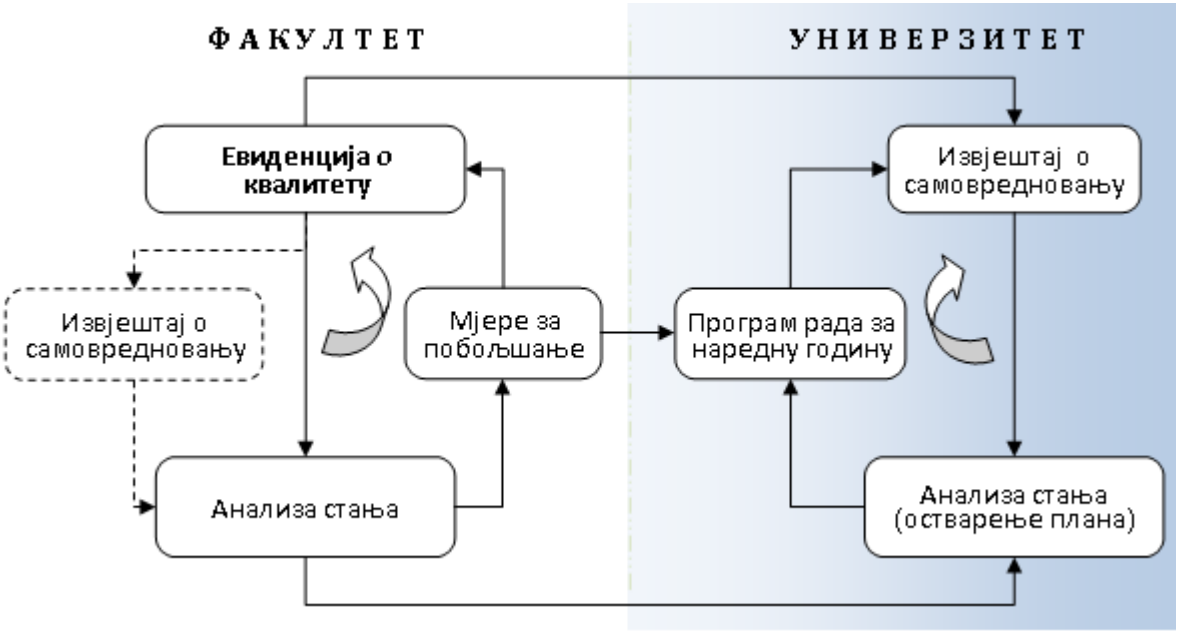

Обрасци за праћење показатеља квалитета су сагласни тј. везани су суштински за Европске стандарде и смјернице у осигурању квалитета и домаће Стандарде и смјернице за осигурање квалитета. Укупно имамо 29 образаца за праћење показатеља квалитета који су подијељени у 13 цјелина у складу са структуром и суштином ова два докумената уз које их везујумо.

Цијели документ „Систем квалитета“ се налази на веб сајту Универзитета:

www.unbl.org ⟶ Осигурање квалитета

На нивоу Универзитета успостављена је још 2008. године Канцеларија за осигурање квалитета са једним запосленим, координатором за осигурање квалитета, са задатком да обезбиједи техничку подршку за Комитет за осигурање квалитета (КОК). КОК континуирано ради на побољшању политике и процедура осигурања квалитета, у сагласности са „Европским стандардима и смјерницама у осигурању квалитета у европском високобразовном простору (ЕСГ) и Стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у високом образовању у Босни и Херцеговини.“ Поред постављања координатора за осигурање квалитета Универзитета извршено је именовање координатора квалитета на организационим јединица. Координатори на факултетима долазе већином из реда академског особља.

Што се тиче задатака, већина онога што у систему квалитета треба да се ради оквирно како је прописано у Стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у високом образовању, у документу Асоцијације европских универзитета и у Критеријумима за акредитацију високошколских установа и Агенције за акредитацију и осигурање квалитета Републике Српске. Наравно, свака високошколска установа има довољно простора да искаже сопствену инвентивност у том погледу.

4.6. Активности на унапређењу квалитета

У подручју осигурања квалитета Канцеларија је у сарадњи са координаторима квалитета извела низ анкета и анализа: попут анкете студената о квалитету наставног процеса, анкете наставника о новим принципима студирања и условима рада, анализе пролазности студената, анализе реализације наставе итд. **Надаље Канцеларија је уз споменуте анализе такође узела најозбиљније Извјештај**

Комисије о екстерној евалуацији нашег Универзитета из 2013. године, те на основу свега покренула бројне акртивности и пројекте на унапређењу квалитета на Универзитету. Један дио најважнијих активности и пројеката на унапређењу квалитета представљен је у подпоглављу 4.8.1.

4.6.1. Анализа уписаних студената

На Универзитету у Бањој Луци квалитету уписаних студената увијек се поклањала дужна пажња. Упис нових студената, и у најтежа времена, обављан је уз квалификациони испит, а праг успјеха на том испиту усвајан као услов за упис на студијске програме. Од школске 2009/10. године почело се са детаљнијом анализом. При упису ради се база свих уписаних студената са подацима о средњим школама са којих долазе, успјесима које су у тим школама постигли и успјесима на квалификационом испиту. Потом, та база података може да се посматра са различитих аспеката, попут:

- профила заинтересованости ученика различитих школа за поједине факултете Универзитета,
- профила дистрибуције ученика поједине школе по различитим факултетима Универзитета,
- поређење успјеха у средњој школи и успјеха на квалификационом испиту итд.

Потребно је наставити са праћењем напредовања уписаних студената у току студија, а послије низа узастопних анализа планира се јавно објављивање резултата, те посјета и афирмација школа чији ученици покажу најбоље резултате.

Квалитет новоуписаних студената на факултетима у 2016/17. школској години на основу успјеха на квалификационом испиту и школа са којих долазе, приказан је у табели 4.2.

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА	**НАЈБОЉА СРЕДЊА ШКОЛА**	**КОЕФИЦИЈЕНТ Б/А** **А – Успјех у школи** **Б- Квалификациони испит**
АРХИТЕКТОНСКО ГРАЂЕВИНСКО	ЕКОНОМСКА ШКОЛА БАЊА ЛУКА	1,14

ГЕОДЕТСКИ ФАКУЛТЕТ		
ФАКУЛТЕТ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И СПОРТА	ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ШКОЛА НИКОЛА ТЕСЛА БАЊА ЛУКА	1,02
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ	МЕДИЦИНСКА ШКОЛА, БАЊА ЛУКА	1,02
ПРИРОДНО МАТЕМАТИЧКИФАКУЛТЕТ	СРЕДЊОШКОЛСКИ ЦЕНТАР, ГИМНАЗИЈА „АЛЕКСА ШАНТИЋ“ НЕВЕСИНЊЕ	1,01
ТЕХНОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ	СРЕДЊОШКОЛСКИ ЦЕНТАР „АЛЕКСА ШАНТИЋ“ НЕВЕСИНЊЕ	1,01
РУДАРСКИ ФАКУЛТЕТ	ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА ШКОЛА ПРИЈЕДОР	0,97
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ	ГИМНАЗИЈА БАЊА ЛУКА	0,96
АКАДЕМИЈА УМЈЕТНОСТИ	ГИМНАЗИЈА БАЊА ЛУКА	0,87
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ	ЕКОНОМСКА ШКОЛА БАЊА ЛУКА	0,86
МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ	ГИМНАЗИЈА ДОБОЈ	0,79
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ	СРЕДЊОШКОЛСКИ ЦЕНТАР „АЛЕКСА ШАНТИЋ“ НЕВЕСИНЊЕ	0,71
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ	ГИМНАЗИЈА БАЊА ЛУКА	0,69
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	ЕКОНОМСКА ШКОЛА БАЊА ЛУКА	0,58

Табела 4.2. Евиденција о квалификационом испиту за 2016/17 академску годину, ранг факултета по вриједности коефицијента

4.6.2. Анализа напредовања по студијским програмима

Подаци о проходности студената из једне у другу годину студија важни су због сагледавања просјечног трајања студија, стопе дипломирања, стопе напуштања итд. Направљен је покушај да се разради јединствена табела из које би се могли сагледати потребни подаци. У табели 4.3 дат је примјер те анализе за студијске програме Производно машинство и Рачунарство и информатика. За Производно машинство је дата у табелама 4.3. и 4.4. и дијаграм континуираног напредовања, на слици 4.6

Табела **4.3: Пролазност генерације студената 2007/08**

Година студија	1		2			3			УКУПНО
	Први пут уписани	Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	
			Без обнова година	Са обновама година		Без обнова година	Са обновама година		
2007-08	20	15	0						**35**
2008-09	42	13	9	3	2	0	0	0	**69**
2009-10	31	23	10	6	7	5	0	0	**82**

Табела 4.4: **Пролазност генерације студената 2014/15**

Година студија	1		2			3			УКУПНО
	Први пут уписани	Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	
			Без обнова година	Са обновама година		Без обнова година	Са обновама година		
2014-15	68	33	3	12	7	2	16		**141**
2015-16	55	61	9	13	17	2	6		**163**
2016-17	38	40	9	20	13	3	6		**129**

Упоредни приказ пролазности генерација студената 2007/08 и 2014/15

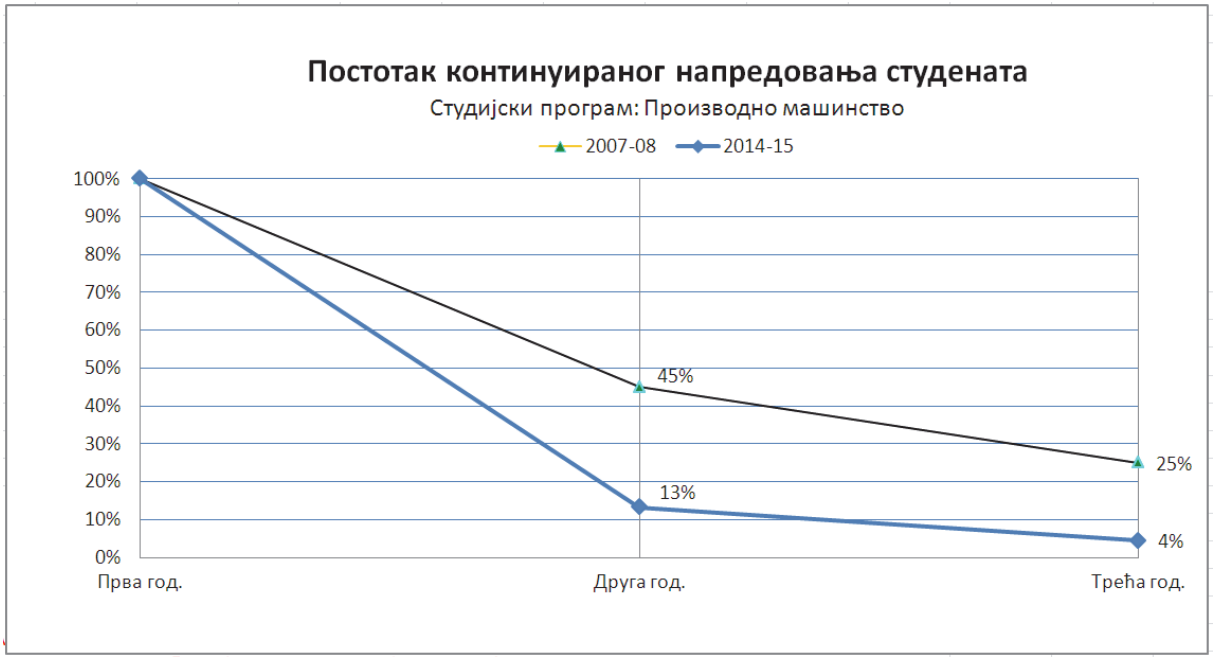

Слика 4.6. Постотак континуираног напредовања: Производно машинство

Из табела 4.3 и 4.4 тј. слике 4.6 може се закључити да је пролазност једне уписане генерације студената без понављања године веома мала и да је пролазност у паду када посматрамо генерације студената 2007/2008 и 2014/2015 (Слика 4.4).

Табела 4.5: Пролазност неколико генерација студената на студијскомпрограму Аграрна економија

Година студија		1			2			3					Укупно
		Први пут уписани	Са обновама година	Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	Први пут уписани		Обнова године	Дипломирали		
					Без обнова година	Са обновама година		Без обнова година	Са обновама година		Без обнова година	Са обновама година	
Школска година	2006-07	54		1							22	15	**37**
	2007-	56		1	44						13	14	**27**

	08												
	2008-09	53		5	45			42			6	26	**32**
	2009-10	57		3	43	3		30	18		4	30	**34**
	2010-11	60	1	19	51	5	12	38			11	25	**36**
	2011-12	67		9	78			45			14	13	**27**
	2012-13	59		6	64		41	37			7	8	**15**
	2013-14	57		12	43	8	48	37			12	5	**17**
	2014-15	54	3	6	55	19	16	49	1		2	3	**5**
	2015-16	44	2	6	47	13	26	49					
	2016-17	35	3	3	34	17	15	40					
	2017-18	19	4		17	19	16	22					

У табели 4.5 можемо видјети упоредни приказ напредовања појединих генерација студената почев од 2006/07 академске године и завршно са 2014/15 годином. Уписане генерације послије још нису завршиле трогодишње студије, па отуда и празан дио задње колоне у табели.

4.6.3. Анкета студената о квалитету наставног процеса

По интеграцији Универзитета, јануара 2008. године, почело се са интегралним анкетама студената на нивоу цијелог Универзитета. У зимском семестру школске 2008/09. године, изведена је прва универзитетска анкета, али нису обухваћене све године студија, него само друга и трећа, али су обухваћени сви студијски програми.

Друга интегрална анкета о квалитету наставног процеса изведена је у љетном семестру школске 2009/10. године. Обухваћени су сви студијски програми и све године студија и таквог обима анкета је актуелна до данас.

Примјер обрасца за анкетирање дат је на слици 4.7. За сваки наставни предмет креира се посебан образац за наставника на предмету, а посебан за сваког сарадника на предмету. Прије

електронског начина реализације анкете, анкетни обрасци су били кодирани бар кодом (смјештеном у горњем десном углу обрасца), како не би дошло до мијешања резултата при евентуалном мијешању листића по анкетирању. Листићи су се прво скенирали а затим аутоматски очитавали на специјалном скенеру набављеном за те потребе. Након тога је вршена финална обрада резултата у аксес програму (Access program). Такав начин прикупљања и обраде анкетних листића је био јако захтјеван, напоран и временски веома дуго трајао. Анкета је анонимна. У последње двије године анкета се реализује електронски помоћу информационог система Универзитета за сваки семестар, што прије није био случај. Анкетни листић је задржао свој идентични садржај и структуру и даље, сада када се анкета реализује електронским путем. Факултетима се поред обавезне анкете, оставља слобода да сами реализују додатне анкете у властитој режији и у складу са својим потребама (анкета бруцоша, анкета по потреби свршених студената од раније, студентска анкета о познавању права студената итд.)

Од 2015 године процес анкетирања на Универзитету је регулисан Правилником о анкетирању студената о квалитету наставног процеса, и налази се на веб сајту Универзитета.

www.unbl.org → ПРАВИЛНИИ

УПИТНИК ЗА ОЦЈЕНУ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА У ЉЕТНОМ СЕМЕСТРУ АКАДЕМСКЕ 2009/10. ГОДИНЕ

ПОШТОВАНИ СТУДЕНТИ

Вашим искреним и добронамјерним одговорима на понуђена питања можете утицати на континуирана побољшања кључних елемената наставног процеса, те сугерисати менаџменту Ваше високошколске институције на евентуалне недостатке или потешкоће у његовом провођењу.

А. ОПШТИ ПОДАЦИ

Упитник попуњавате тако што одговарајући кружић обојите:

Не обилежавати низ од следећих значења

Моје претходно интересовање за овај предмет оцијенио бих као:

- O Потпуно незаинтересован/а
- O Без посебног интересовања
- O Заинтересован/а
- O Потпуно заинтересован/а

Настави сам присуствовао/ла:

- O Нисам присуствовао/ла (до 30%)
- O Повремено (30-60%)
- O Често (60-80%)
- O Редовно (80-95%)
- O Без изостанака (95-100%)

Б. ОЦЈЕНА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА

Према сљедећој скали ставова процијените рад наставника/наставнице. Бројеви имају сљедећа значења: 1 – уопште се не слажем; 2 – не слажем се; 3 – неодлучан/а сам; 4 – слажем се; 5 – у потпуности се слажем.

	ПРЕДАВАЊА	ВЈЕЖБЕ
Обим градива усклађен је са бројем сати предавања - вјежби	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Наставник је одржавао наставу редовно и тачно по распореду	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Припремљеност наставника за држање предавања је одговарајућа	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Наставник предаје на јасан, разумљив и занимљив начин	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Наставник повезује теоријско и практично знање	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Потпуна усклађеност између предавања и вјежби	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Наставник подстиче студенте на активно учешће при извођењу наставе	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Наставник се коректно односи према студентима	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Настава је покривена доступном литературом	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Доступан је и сусретљив за консултације са студентима	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Има добре комуникацијске вјештине и ствара угодну радну атмосферу	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

В. ПРИМЈЕДБЕ И СУГЕСТИЈЕ

Савладавање градива наставног предмета је:

- O Исувише тешко
- O Тешко
- O По мјери
- O Лагано
- O Исувише лагано

Шта би по вашем мишљењу олакшало савладавање градива (могуће више одговора)

- O Већи број сати предавања и вјежби
- O Примјена нових метода и облика наставног рада
- O Бољи материјално технички услови (простор, наст. материјали, лаб.опрема и сл.)
- O Мање групе студената
- O Учесталије провјере знања
- O Нешто друго _____

Уколико постоји нешто важно у вези са темом овог упитника, а што Вас нисмо питали, то можете слободно написати на сљедећем празном простору!

Слика 4.7. Изглед анкетног листића

По обављеном анкетирању информациони систем обрађују улазне податке по разним основама. Стандардни резултати обраде приказују су у виду 4 различита извјештаја, попут:

1. Збирни извјештај за факултет/академију (слика 4.8)
2. Збирни извјештај по студијским програмима,

3. Преглед просјечних оцјена наставног процеса по наставним предметима
4. Детаљан преглед оцјене наставног процеса по наставним предметима

Збирни извјештај за поједини факултет, заједно са извјештајима за припадајуће предмете, достављају су руководству факултета/академије, а за Универзитет се прави посебан извјештај и упућује Сенату на разматрање.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: инжењерство I циклус, [P1ЛМС] Лежишта минералних сировина

Укупно анкетних упитника (према броју студената) **Планирано 21**
Реализовано 14% реализације 66.67%
Име наставника / сарадника:Н.Н.

ПРЕДАВАЊА - Оцјена наставног процеса	**Аритм.**	**Ст.**
Обим градива усклађен је са бројем сати предавања	**3,00**	**1,0**
Наставник је одржавао наставу редовно и тачно по распореду	**4,25**	**0,4**
Припремљеност наставника за држање предавања је	**4,00**	**0,0**
Наставник предаје на јасан, разумљив и занимљив начин	**4,25**	**0,4**
Наставник повезује теоријско и практично знање	**4,25**	**0,4**
Потпуна усклађеност између предавања и вјежби	**3,00**	**1,0**
Наставник подстиче студенте на активно учешће при	**4,00**	**0,0**
Наставник се коректно односи према студентима	**4,00**	**0,0**
Настава је покривена доступном литературом	**4,00**	**0,0**
Доступан је и сусретљив за консултације са студентима	**3,75**	**0,4**
Има добре комуникацијске вјештине и ствара угодну радну	**4,00**	**0,0**

Моје претходно интересовање за овај предмет оцијенио		
Потпуно незаинтересован/а	**0**	**0,00**
Без посебног интересовања	**0**	**0,00**
Заинтересован/а	**4**	**100,00**
Потпуно заинтересован/а	**0**	**0,00**
Настави сам присуствовао/ла:		
Нисам присуствовао/ла (до 30%)	**0**	**0,00**
Повремено (30-60%)	**0**	**0,00**
Често (60-80%)	**1**	**25,00**
Редовно (80-95%)	**3**	**75,00**
Без изостанака (95-100%)	**0**	**0,00**

Слика 4.8. Примјер резултата анкете за предмет

4.6.4. Организација и суорганизација скупова, радионица и конференција

Универзитет је учесник великог броја пројеката који се баве осигурањем квалитета и организатор једног броја радних састанака (радионица) у тим пројектима. Навешћемо један број пројеката пројеката уназад неколико година.

1. Erasmus+ Capacity building in Higher Education project, titled: Strengthening of Internationalisation in B&H Higher Education (STINT), contract number 561874-EPP-1-2015-1-BE-EPPKA2-CBHE-SP
2. Empowering Universities to fulfil their responsibility for Quality Assurance (EUREQA), 530631-TEMPUS-1-2012-1-BE-TEMPUS-JPGR - 2012 – 2015
3. Twinning Project BA11-IB-OT-02Strengthening Institutional Capacity for Quality Assurance – IPA – 2012-2015
4. Towards Sustainable and Equitable Financing of Higher Education in Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Serbia (530550-TEMPUS-1-012-1-RS-TEMPUS-SMGR)
5. Benchmarking as a Tool for Improvement of Higher Education Institution Performance (530696-TEMPUS-1-2012-1-BE-TEMPUS-SMGR)
6. Embedding Quality Assurance in Doctoral Education (516891-TEMPUS-1-2011-1-DE-TEMPUS-SMGR)
7. Equal opportunities for students with special needs in higher education (516939-TEMPUS-1-2011-1-BA-TEMPUS-SMHES)
8. Strategic Management of Higher Education Institutions Based on Integrated Quality Assurance System (511262-TEMPUS-1-2010-1-BE-TEMPUS-SMGR)

Овдје је наведено само неколико TEMPUS пројеката који директно адресирају питања осигурања квалитета, али и сви други TEMPUS пројекти који се односе на наставне планове, управљање универзитетом или сарадњу са окружењем. Они неизбјежно залазе у домен квалитета, понекад чак дубље него овдје наведени. Шири списак налази се у поглављу 11.

4.6.5. Прикупљање, обрада и анализа образаца показатеља квалитета

Комитет за осигурање квалитета (КОК) је на првој сједници у првој половини 2014. године донио одлуку да се прикупљају, обрађују и анализирају одређени број тј. ревидирани број образаца показатеља квалитета из „система квалитета“ Универзитета. Задатак је повјерен Канцеларији за осигурање квалитета да преко својих кординатора квалитета по организационим јединицама прикупи, сједини, обради и уради извјештај о анализи ревидираних образаца показатеља квалитета. Онда се Извјештај дискутује и усваја на КОК-у а затим иде на Сенат. Ово је привремена одлука КОК-а док се све организационе јединице не интегруишу у јединствени информациони систем Универзитета, када се стичу услови за праћење свих 29 образаца показатеља квалитета. Разлог је тај што ручно и полуручно скупљање огромне масе података је доста заморно и релевантност тих података постаје упитна. Очекује се да од 2018 године помоћу информационог система се почне пратити свих 29 образаца показатеља квалитета.

4.6.6. Практична примјена резултата

Велики број универзитетских активности представља резултат изведених пројеката на осигурању и унапређењу квалитета. Промјене организационе структуре, ревизије и измјене наставних планова, прегруписавање кадра, успостављање централних служби, изградња простора и набавка опреме, уравнотежење оптерећења особља, планирање и праћење буџета, евиденције, анализе напредовања, анкете и друге активности у великој су мјери заслуга наведених пројеката.

Говорећи сасвим конкретно, кроз пројекат *From Quality Assurance to Strategy Development* покренут је низ активности из домена квалитета, формално је успостављена канцеларија за осигурање квалитета и стално запослена особа која ће искључиво радити на пословима осигурања квалитета.

Захваљујући пројекту *The role of stakeholders in quality assurance procedures at BH medical faculties* Медицински факултет прилагодио је наставне планове својих студијских програма болоњским принципима.

У саставу пројекта МОРЕМ Универзитет се обавезао на успостављање Центра за развој студентске каријере. За почетак, планирано је да тај центар дјелује у саставу Универзитетског предузетничког центра док се довољно не развије и постане одржив.

Од EC&CoE пројекта *Strengthening Higher Education in BiH, (SHE III)* и TEMPUS пројекта *EU standards for accreditation of study programs on BH Universities* искориштена су нова сазнања и постигнут је важан допринос на оспособљавању универзитетског особља за савремен приступ изради студијских програма. У првом су учествовала 3 студијска програма (Економија, Енглески језик и књижевност и Мехатроника), а у другом учествују 4 студијска програма Универзитета у Бањој Луци (Физика, Психологија, Шумарство и Рударство).

Јачање институционалних капацитета за обезбјеђивање квалитета у високом образовању у Босни и Херцеговини кроз Твининг партнерство између Босне и Херцеговине и Аустрије (BA11-IB-OT-02) септембар 2013. – септембар 2015. допринио је да се креирају и усагласе ревидирани Критеријуми за акредитацију високошколских установа који су данас актуелни.

Навешћемо још поједине међу бројним завршеним пројектима из ТЕМПУС програма, под скраћеним називом ЕУРЕКА (2012 – 2015). Једну од три радионице и конференције на којима учествују сви партнери пројекта је организовао наш универзитет. Између осталог највећи значај пројекта је тај што се кроз практичне радионице стекло ново знање у креирању краткорочних и дугорочних стратешких, оперативних и акционих планова у контексту осигурања квалитета унутар високошколске установе. ТЕМПУС пројекат под скраћеним називом EQOPP је био усмјерен на унапређење рада Центра за подршку студентима са инвалидитетом. Центар је постојао и прије у врло скромном капацитету. Центар своје значајније резултате постиже са имплементацијом TEMPUS пројекта „Једнаке могућности за студенте с посебним потребама у високом образовању“ (EQOPP – Equal Opportunities for students with special needs in higher education) који је реализован у периоду од 2012. до 2014. године. Значајна опрема је навбављена кроз пројекат, добијен је приступ библиотечкој бази, одржан велики број едукација, проширен смјештајни капацитет за 100% те додатно запослено још једно професионалнио лице. Центар има тренутно два стална запослена. Више информација о раду Центра на:

www.unbl.org ⟶ СТУДЕНТИ

4.6.7. Штампани материјали о осигурању квалитета и болоњском процесу

У почетку је Канцеларија проректора задужена за осигурање квалитета и прије успоставе КОК-а и Канцеларије за осигурање квалитета (статут, члан 151) је имала значајне активности на пољу система квалитета, а послије успоставе ових тијела активности су још више свакако динамизоване. Поред самоевалуационих извјештаја на Универзитету се дуго времена штампају редовно водичи за студенте и извјештаји о стању осигурања квалитета. Монографије које Универзитет с времена на вријеме израђује редовно садрже један дио информација о болоњском процесу и осигурању квалитета. Факултети издају информационе пакете о својим студијским програмима, као и интегрални информациони пакет на нивоу Универзитета. Правилник о међународној размјени студената и особља је донесен након дугог чекања у децембру 2017. године који би требао значајно да подстакне процес мобилности студената и особља. Није га било могуће донијети брзо и једноставно јер за мобилност морају бити испуњени не тако једноставни услови, као што је прилагођавање наставних планова тако да омогућују мобилност, усавршавање језика итд.

Обзиром да су се у посљедњих неколико година ствари у подручју високог образовања, па тиме и на Универзитету, промијениле – донесен је нови Закон о високом образовању, успостављена Агенција за акредитацију у Републици Српској, не престају захтјеви за повећање мобилности, порасла су искуства наставника и студената о теорији и пракси болоњског процеса – неопходно је било постојеће брошуре освјежити актуелним знањима и искуствима, као и креирати нове брошуре и писане материјале у складу са претходно реченим. Зато су и припремљени нови документи, Водич за студенте, Систем квалитета, Правилник о признавању периода студирања проведених на страним високошколским установама, Информациони пакети (на енглеском језику) итд. Такође у електронској верзији од 2016. године на мјесечном нивоу се свим запосленима на Универзитету шаље Универзитетски билтен под називом Унинфо. Такође се енглеска верзија билтена прослиђује партнерима у иностранству.

4.7. Формални акти о унутрашњем осигурању квалитета

Осигурању квалитета посвећено је посебно поглавље Статута, поглавље 12 ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА, које обухвата чланове 149 до 156.

Документ“ Систем квалитета“ као кључни документ се налази на сајту Универзитета.

Универзитет има формално донесене акте Кодекс наставничке етике и Кодекс понашања студената, којима се прописују морални и етички принципи којих су дужни да се придржавају наставници и студенти.

Статут, Систем квалитета, Кодекси и остали значајни документи могу се преузети са сајта на страни:

www.unbl.org ⟶ ПРОПИСИ

4.8. Институционална акредитација Универзитета

Универзитет у Бањој Луци је 2013. године акредитован и уписан у Регистар високошколских установа који се води код Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета.

Рјешење о акредитацији Универзитета у Бањој Луци, донијела је Агенција за акредитацију високошколских установа Републике Српске 15.08. 2013 године. На овај начин потврђен је стандард квалитета рада Универзитета сходно стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у европском простору високог образовања (ESG стандард) и критеријумима за акредитацију високошколских установа у Босни и Херцеговини.

Захтјев за акредитацију, уз приложену неопходну документацију, Универзитет у Бањој Луци поднио је 03. 08. 2012. године. Комисија за оцјењивање и ревизију квалитета и давање препорука о акредитацији високошколских установа у поступку институционалне акредитације Универзитета, вршила је провјеру испуњености захтјева стандарда и критеријума на бази узорка сљедећих студијских програма: Ликовна умјетност, Архитектура, Економија, Рачунарство и информатика, Производно машинство, Медицина, Анимална производња, Право, Географија, Рударство, Хемијска технологија, Политикологија, Општи наставнички (за физичко васпитање), Психологија, Енглески језик и књижевност и Шумарство.

Након низа проведених активности и процедура, Комисија је сачинила извјештај којим се утврђује да Универзитет у Бањој Луци испуњава захтјеве стандарда и квалитета за издавање рјешења о акредитацији.

У складу са поменутим рјешењем, сљедећи поступак акредитације неопходно је урадити у року од пет година. Управо овај самоевалуациони извјештај се ради у сврху реакредитације ове године. Комплетан Извјештај комисије о екстерној евалуацији Универзитета у Бањој Луци дат је у прилогу.

4.8.1. План накнадних активности након акредитације Универзитета

У складу са налазима и препорукама из Извјештаја о екстерној евалуацији Универзитета у Бањој Луци из 2013. године, као и бројним урађеним анализама те припремним радњама, Канцеларија за осигурање квалитета је израдила План накнадних активности по препорукама из Извјештаја Комисије за екстерну евалуацију. План треба да ријеши и попуни одређене недостатке и слабости уочене по појединим критеријумима за акредитацију високошколских установа. Другим ријечима План је листа активности и пројеката на унапређењу квалитета на Универзитету. Навешћемо најзначајније активности које су имплементиране из Плана од 2013 године до сада:

- Израда Стратегије развоја Универзитета и све секторске подстратегије
- Правилник о анкетирању студената о квалитету наставног процеса
- Дефинисан прецизније правилник о жалбеним процедурама студената
- Усвојене измјене и допуне Статута Универзитета, те статута факултета, са посебним акцентом на условима избора у академска звања
- Имплементација COBISS система (4 факултета)
- Имплементиран Информациони систем Универзитета (имплементација је континуиран процес)
- Објављивање завршних радова 2 и 3 циклуса студената на сајту Универзитета
- Запослен професионалац као виши стручни сарадник за односе с јавношћу, итд.

Комплетан План накнадних активности се налази у прилогу.

4.9. Улога студената у управљању Универзитетом

Улога студената дефинисана је Законом о високом образовању и Статутом Универзитета. У закону је поглавље IX – СТУДЕНТИ посвећено правима и обавезама студената, али поглавље VII – ОРГАНИЗАЦИЈА ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ прописује обавезе укључивања студената у органе универзитета.

Студенти су укључени у сва академска и управљачка тијела Универзитета. На нивоу факултета студенти имају своје представнике у наставно-научним/умјетничким вијећима: 20% од укупног броја чланова вијећа припада студентима. Исто правило вриједи и за састав Сената – и ту студенти имају 20% чланова. Управни одбор, такође, има представника студената, један од девет чланова је студент. Један представник студената, и то предсједник Студентског парламента, учествује у раду Колегијума и Проширеног колегијума ректора.

Студенти имају два представника у Комитету за осигурање квалитета и два представника у Комитету за етичка питања.

Представници студената су, такође, укључени у комисије и радна тијела која се баве питањима важним за студенте (нпр. Радна група за интерну евалуацију студијских програма – процес акредитације студијских програма).

Поред тога што учествују у управљачким тијелима и радним групама, студенти су укључени и у све релевантне активности на Универзитету, тако што се позивају на конференције, дебате и све догађаје на којима се расправља о, за њих, важним питањима.

Студентске представнике у свим тијелима именује Студентски парламент, највише студентско тијело које заступа интересе студената. Студенти су кроз Студентски парламент и кроз кровну Унију Студената Републике Српске (УСРС) активно присутни у раду кровне Европске студентске организације (ЕСУ). Важно је истакнути да су студенти били организатори и суорганизатори бројних радионица, семинара и конференција од којих се посебно издваја годишњи научни скуп под називом „Студенти у сусрет науци“, који се одржава у новембру мјесецу сваке године уз присуство студената са више универзитета. Студенти такође по организационим јединицама организује сезонске манифестације попут „Дана отворених врата“ посвећен новоуписаним студентима и сличне догађаје.

5. ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

5.1. Структура студијских програма

На Универзитету у Бањој Луци изводе се 58 студијских програма на првом циклусу студија. Њихово трајање приказано је у табели 5.1. Студије другог циклуса се одржавају готово на свим студијским програмима, такође приказаних у табели 5.1. За сада су програми првог и другог циклуса студија подударни – програми другог циклуса остају у истој дисциплини и под истим називом као и програми првог циклуса – али неки факултети показују тенденције ка ужем усмјеравању, тј. проширењу броја програма у другом циклусу студија.

Факултет	**Студијски програм**	**Трајање (год.)**	
		I циклус	II циклус
Електротехнички факултет	Рачунарство и информатика	4	1
	Електроника и телекомуникације	4	1
	Електроенергетика и аутоматика	4	1
Технолошки факултет	Хемијска инжењерство и технологија	4	1
	Прехрамбене технологије и индустријске биотехнологије	4	1
	Текстилно инжењерство	3	2
	Графичко инжењерство	3	2
Машински факултет	Производно машинство	3	2
	Енергетско и саобраћајно машинство	3	2
	Индустријско инжењерство и менаџмент	3	2
	Заштита на раду	3	2
	Мехатроника	3	2
Правни факултет	Право	4	1
Економски	Економија и пословно	4	1

факултет	управљање		
Медицински факултет	Медицина	6	-
	Стоматологија	6	-
	Фармација	5	-
	Здравствена њега	4	1
Пољопривредни факултет	Анимална производња	3	2
	Биљна производња	3	2
	Аграрна економија и рурални развој	3	2
Шумарски факултет	Шумарство	3	2
	Прерада дрвета	4	-
Филозофски факултет	Филозофија	4	1
	Психологија	3	2
	Педагогија	4	1
	Историја	4	1
	Учитељски студиј	4	1
	Предшколско васпитање	3	2
Архитектонско-грађевински факултет	Архитектура	4	1
	Грађевинарство	4	1
	Геодезија	4	1
Природно-математички факултет	Биологија	4	1
	Географија	4	1
	Математика и информатика	4	1
	Физика	4	1
	Хемија	4	1
	Екологија и заштита животне средине	4	1
	Просторно планирање	4	1
	Техничко васпитање и информатика	3	-
Академија умјетности	Ликовна умјетност	4	1
	Музичка умјетност	4	1
	Драмска умјетност	4	1
Факултет физичког васпитања и спорта	Општи наставнички	4	1
	Спорт	3	2
Филолошки факултет	Српски језик и књижевност	4	-
	Енглески језик и књижевност	4	1

	Њемачки језик и књижевност	4	1
	Италијански језик и књижевност и српски језик и књижевност	4	1
	Француски језик и књижевност	4	1
Факултет политичких наука	Журналистика	4	1
	Социјални рад	4	1
	Социологија	4	1
	Политичке науке	4	1
Рударски факултет	Рударство	4	1
	Геолошко инжењерство	4	1
Факултет безбједносних наука	Безбједност и криминалистика	4	-

Табела 5.1: Списак и модели студијских програма I и II циклуса студија

У горњој табели запажамо студијски програм Хемијско инжењерство и технологије. Ријеч је о иновираном студијском програму који се раније изводио под називом Хемијска технологија. Ово представља примјер рада иновирања студијског програма, којих има више.

5.2. Циљеви и исходи учења

Разрада нових студијских програма направљена је под утицајима који владају европским простором високог образовања. Наглашеније него икад од универзитета се, пропорционално аутономији, захтијева одговорност према студентима и друштву за квалитет студијских програма и њихову усклађеност са потребама дакле са укупним окружењем. Сходно томе, универзитетски наставници су прије готово деценију били упознати о важности циљева и исхода учења (у складу са старим ЕСГ-ом) те начинили прве напоре да јасније и конкретније специфицирају циљеве и исходе учења студијских програма, тј. компетенције које се студенту гарантују када заврши студиј. У задњих пет година количина знања и дисеминација знања о важности исхода и циљева учења је резултовала да данас огромна већина или готово сви студијски програми имају коректно дефинисане циљеве и исходе учења.

С обзиром да циљеви и исходи учења нису непромјењива категорија, већ свако иновирање и унапређивање студијских програма захтијева изнова дефинисање и постављање циљева и исхода учења.
Ради илустарције, а и у намјери да буду катализатори још дубљег промишљања о циљевима и објективним могућностима и о начину њихове спецификације, овдје су дати циљеви и исходи учења за неколико студијских програма.

5.2.1. Производно машинство (Први циклус)

Образовни циљеви

Образовни циљеви студијског програма укључују и остварују четири препоруке Савјета Европе у вези са сврхом високог образовања (припрема студената за активно учешће у друштву, припрема за њихове будуће каријере – побољшање могућности запослења,
подршку личном развоју и стварање широке напредне базе знања и стимулисање истраживачког рада и иновација – укључивање студената у пројекте, израде патената, такмичења итд). Од студијског програма Производно машинство се очекује да школовањем способних инжењера да свој допринос да се стање у индустријском сектору наше привреде побољша. Ниједна индустрија се не може замислити без подршке машинског инжењерства. Циљ студијског програма производног машинства је школовање стручњака способних за преузимање производних задатака у домаћим и европским предузећима, преношења знања из развијених страних предузећа у домаћа предузећа, стручњака који ће увођењем високих технологијама покренути раст и развој домаћих предузећа, њихово укључивање у глобалне тржишне токове и ланце снабдијевања транс-националних компанија, и др.

Исходи учења

Табела 5.2.

ДЕСКРИПТ	ИСХОДИ УЧЕЊА
А: Знање и разумијевање	
А1:	основна теоретска знања и разумијевања из инжењерске математике, геометрије, механике, термодинамике и
А2:	општа (енциклопедијска) знања из осталих граничних подручја физике (оптика, квантна механика), рачунарства и комплементарних инжењерских

А3:	моделирање и рјешавање инжењерских проблема (у области производног машинства) препознавањем природних феномена који се у проблемима јављају и
А4:	разумијевање феномена, принципа и теорија на којима су засноване основне производне технологије
А5:	способност информисањ о трендовима развоја нових технологија и формирања сопствене визије
А6:	опис структуре и компоненти производне опреме (алатних машина, робота, транспортних система) укључујући њихове савремене управљачке подсистеме
А7:	разумијевање основних принципа и својстава флексибилне производње и на њој базираних савремених производних концепата (смарт, агиле, виртуал, дистрибутед, клоуд
Б: Примјена знања и разумијевања	
Б1:	демонстрирање вјештина руковања машинама на елементарним операцијама

Општи исходи учења првог циклуса студијског програма Производно машинство дефинисани су у *Елаборату о оправданости извођења првог и другог циклуса студија за студијски програм Производно машинство*. С обзиром да у тренуту израде Самоевалуационог извјештаја још није завршен Квалификациони оквир за високо образовање у Босни и Херцеговини (BHQFHE), као главне референтне тачке за описивање исхода учења коришћени су претходно дефинисани циљеви учења и инострани (ЕУ) академски оквири. Исходи учења су описани помоћу сљедећих дескриптора циклуса (Даблинских дескриптора):

- знање и разумијевање,
- примјена знања и разумијевања,
- доношење судова,
- вјештине комуникацирања и
- вјештине учења,

и презентовани су у Табели 5.2.

5.2.2. Међународна Економија (други циклус Економија)

Образовни циљеви

Овај студијски програм обухвата унапређење знања и вјештина савременог управљања међународним пословним операцијама, као и упознавање концепција и стратегија пословања на регионалном и глобалном тржишту. Будући мастери економије ће се едуковати и оспособити за рјешавање проблема привредног развоја примјеном сложених модела и метода микроекономске и макроекономске анализе. Циљ студијског програма Међународна економија је и оспособљавање будућих мастера економије за самостални научноистраживачки рад, као и за обављање консултантских послова и примјену знања из менаџмента, маркетинга и међународног бизниса. Овај циљ се постиже комбинацијом предавања, интерактивног, групног, креативног и семинарског, како академског тако и емпиријско-практичног начина рада професора и сарадника са студентима

Исходи учења

Након успјешног завршетка II циклуса студија студенти ће стећи квалификације којима ће: – проширити основна и специфична знања из области економије, стечена успјешним завршетком I циклуса студија, примјенљива у рјешавању проблема пословног одлучивања и управљања сложеним организационим системима у привредним и непривредним дјелатностима; – примјењивати алатке микроекономске и макроекономске анализе на основу којих ће бити оспособљени да критичким судом доносе одлуке стратешког карактера, како у условима просперитета, тако и условима рецесије, кризе и оскудности информација на тржишту, радећи у интердисциплинарном контексту самостално и у тиму; – примјењивати напредне и комплексне методе унапређивања знања и примијењених истраживања из области економије, користећи доступне приступе за рјешавање и доношење критичких судова и на основу непотпуних и ограничених информација, водећи рачуна о друштвеним и етичким одговорностима сходно принципу рационалности расположивих инпута, тј. ресурса и расположивог времена; – примјеном модерних средстава комуникације и презентације и познавањем страних језика бити оспособљени за интерпретацију и размјену идеја, информација, дефинисање и јасно презентовање закључака и чињеница на којима се закључци базирају, те упућеном и неупућеном аудиторију; – започети и успјешно водити, самостално или у тиму, властити бизнис, примјењујући стечена знања и способност за тимски рад; – изградити вјештине и трајну

мотивисаност за наставак школовања на трећем циклусу студија и активну примјену концепта цјеложивотног учења.

5.2.3. Право

Образовни циљеви

- Разумијевање предмета, метода и развоја правне науке, као и основних правних института,
- Оспособљавање студената за правилно и адекватно коришћење правне грађе, тумачење и примјену извора права,
- Развијање вјештине писања правних аката и упознавање са правилима номотехнике,
- Развијање критичког размишљања и реторичких способности мјери потребној за обављање сложенијих задатака,
- Развијање комуниколошких вјештина и вјештина тимског рада,
- Разумијевање етичких принципа правничке професије,
- Омогућавање даљег усавршавања у пољу права, тј. стварање претпоставки за цјеложивотно учење,
- Пружање знања из области права у довољној мјери да може касније бити примијењено у било којем облику правничке професије, тј. оспособљавање студената за самосталан рад и примјену стечених знања по окончању првог циклуса студија,
- Успостављање одговарајућих исхода учења који ће достићи наведене циљеве

Исходи учења

- Стечене опште правне компетенције и способност њиховог повезивања са специфичностима које одликују посебне гране права, као предуслов за компетентно обављање правних послова
- Постојање адекватних знања из области материјалног и процесног права
- Оспособљеност за примјену теоријских знања у рјешавању практичних проблема
- Способност идентификовања одговарајућих правних извора и њихове примјене у рјешавању конкретних правних проблема
- Способност утврђивања чињеничног стања примјеном одговарајућих правно-техничких средстава
- Способност правног резоновања и аргументације

- Способност израде општих и појединачних правних аката
- Познавање основних принципа професионалне етике
- Адекватно разумијевање етичке одговорности правника у односу на странке, клијенте и правни поредак у цјелини и развијена свијест о посебној улози правника у очувању и јачању система владавине права.
- Развијене комуникацијске вјештине и способност писаног и усменог изражавања
- Способност коришћења и критичке анализе научне и стручне литературе
- Методолошка оспособљеност за обраду, анализу и вредновање проблема из области теорије и праксе кроз израду самосталних радова
- Способност за тимски рад и реализацију групних пројеката
- Способност коришћења информационих технологија у прикупљању чињеничне грађе, извора права и рјешавању правних проблема

5.2.4. Ликовна умјетност

Образовни циљеви

Студијски програм има јасно дефинисане образовне циљеве који су усклађени са стратешким документима.
Циљеви студијског програма Ликовне умјетности у склопу Академије умјетности се могу дефинисати на сљедећи начин:
1. Професионална оспособљеност унутар струке. Програм првог циклуса студија има за циљ овладавање како умјетничким тако и техничко-технолошким аспектима умјетности, те нових умјетничких и културолошких пракси. Примарно је стицање трајног и систематичног знања зарад њихове примјене у друштвеној, културној и умјетничкој пракси.
2. Развијање креативних способности едукацијом кроз практични и теоријски рад и оспособљавање студента за самосталан рад у умјетничкој пракси. Студент у току четворогодишњег школовања развија своје креативне способности његујући на тај начин ауторски приступ у реализацији идеје и теме креативног дјела. Кроз организацију наставе умјетничких предмета се, путем предавања,

вјежби и индивидуалних консултација, студент оспособљава за самостално дјеловање након завршених основних студија.
3. Функционално дјеловање унутар друштвено – културних институција употребом усвојених академских знања. Студент се оспособљава да самостално спроводи и користи стечена знања у пракси.
4. Посебан акценат је стављен на развој истраживачког духа и експерименталног карактера рада у току студирања. Студент је након завршених студија оспособљен да самостало даље гради сопствени креативни израз, да примјењује стечена знања у оквиру других умјетничко стручних дисциплина, и да сарађује и самостално учествује у раду са осталим блиским умјетничким и културним областима.
Савладавањем студијског програма студент стиче опште и предметно-специфичне способности које су у функцији квалитетног обављања стручне и умјетничке дјелатности. Те способности су:
- оспособљеност за рад у различитим областима савремених умјетничких пракси у складу са захтјевима и кретањима у пољу културе и умјетности,
- оспособљеност за рад са рецентним практичним и софтверским алатима за умјетничко дјеловање, оспособљеност за критичко расуђивање о култури и умјетностима начелно,
- креативни руководиоци и реализатори умјетничких пројеката у институцијама и ван њих,
- активни учесници у пројектима којима се представља и популаризује умјетност кроз организовање изложби, округлих столова, трибина, отворених атељеа, кроз текстове у дневној штампи као и наступима у оквиру аудиовизуелних медија,
- педагози ликовне културе.
Образовни циљеви су усклађени са сличнима у окружењу, а студенти и све заинтересоване стране су упознате са образовним циљевима путем наставног плана и програма.

Исходи учења

Исход процеса учења након завршетка првог циклуса студија на студијском програму Ликовне умјетности усаглашени су са документом A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area.

-разумију историјско- теоријски и практични аспект ликовне умјетности и њену повезаност са осталим ликовним умјетностима, као и значај ликовне умјетности кроз различите цивилизацијске периоде;
- разумију мјесто и улогу ликовне умјетности у савременом контексту;
- владају знањима и вјештинама у области ликовног стваралаштва и примјењују их у сопственом ликовном изразу;
- имају способност да своје знање примјењују унутар ширег интердисциплинарног контекста који је у вези са подручјем ликовних умјетности;
- имају способност да своје знање уклопе у нова сазнања, тенденције и појаве у савременој умјетности и култури;
- имају развијену свијест о социјалним и етичким одговорностима везанима за примјену њиховог знања или судова;
- могу излагати своје ставове, знање и идеје стручној и широј јавности, јасно и недвосмислено;
- могу знање подићи на виши ниво, продубити разумијевање ликовне умјетности кроз самостално учење и развој;
- имају вјештине учења које им омогућавају да наставе студиј на аутономан и инвентиван начин;
- имају осјећај за тимски рад, те показују способност покретања иницијативе и дају допринос развоју ликовног стваралаштва.

5.2.5. Социјални рад

Образовни циљеви

Циљеви образовања социјалних радника морају произилазити из циљева социјалног рада. Општи циљ социјалног рада је помоћ и подршка појединцима, групама и заједници у активирању
њихових снага и могућности и осигуравање заштите и бриге у сврху подизања квалитета живота. Образовни циљеви студијског програма укључују и остварују четири препоруке Савјета Европе у вези са сврхом високог образовања (припрема студената за активно учешће у друштву

1.Стицање професионалних компетенција социјалног радника у реализацији своје професионалне улоге, сврхе и метода рада;

2. Оспособљавање студената за адекватан избор и примјену метода рада којим ће се остварити професионални задаци и циљеви, у односу на препознате и идентификоване проблеме са којим се суочава

у своме раду у свим областима гдје се запошљавају социјални радници;

3. Обучавање студената првог циклуса за истраживање природе структуриране праксе – процеса социјалног рада – и разматрање њеног односа према теорији социјалног рада;

4. Стицање услова за даље школовање и стручно усавршавање.

Исходи учења

Исходи учења усклађени су са циљевима високошколског образовања и Глобалним стандардима за образовање у социјалном раду, према којима би сваки студент требао да:

- Усвоји знања о људском понашању и социјалном окружењу с посебним нагласком на интеракцију појединац-у-окружењу, развој током животног вијека, интеракцију између биолошких, психолошких, социо-културалних и културалних фактора који обликују људски развој и понашање;
- Стекне знање о социјалној политици заједнице;
- Стекне знања и вјештине потребне за процјену и дјеловање на микро, мезо и макро нивоу с циљем предузимања развојних, заштитних, превентивних и/или терапеутских интервенција;
- Усвоји критичко разумијевање социјалног рада као професије;
- Усвоји критичко разумијевање развоја социјалног рада у одређеној средини;
- Усвоји критичко разумијевање утицаја социо-структуралне неједнакости, дискриминације, друштвене и економске неправде на људско функционисање и развој;
- Примјењује вриједности, етичка начела, знања и вјештина у препознавању, суочавању и супротстављању неједнакости, социјалној, политичкој и економској неправди; и
- Стекне знање и вјештине примјене истраживања у социјалном раду, укључујући етичко кориштење и критичко промишљање истраживања у пракси.

5.3. Наставни планови студијских програма

5.3. Наставни планови студијских програма

У наставним плановима готово деценију су присутни многи елементи болоњске реформе. Предмети су вредновани ECTS бодовима. Уведен је принцип годишњег оптерећења студента од 60 ECTS бодова. То одговара укупном радном оптерећењу студената од 1800[2] сати годишње, тако да један бод представља 30 сати укупног рада студента. Тако предмет који носи 5 ECTS бодова подразумијева 150 сати рада заједно са наставом. Претпоставимо фонд сати наставе од 2+2=4 сата, на 15 седмица. То би студенту одузело 60 сати. За самостални рад и спремање испита остало би студенту на располагању 90 сати или нешто преко 2 седмице. Ако просјечан студент може да спреми такав предмет за 2 седмице, укључујући и учење у току наставе, онда је број бодова добро додијељен.

Студијски програми садрже изборне предмете и више практичног рада у које је укључено и учење док траје настава, и пројектних задатака него што је то био случај са пред-болоњским програмима.

Да би се олакшао студиј и повећала пролазност студената, у наставним плановима доминирају једносеместрални предмети, а испитивање студената се обавља по дијеловима, у облику колоквија, тестова, семестралних и домаћих радова, израде пројектних задатака, итд. Прати се и вреднује и активност студента у току наставе и тако подстиче интерактивност наставног процеса.

Утврђивање броја ECTS бодова и даље остаје под знаком питања. Циљ је да се овај проблем квалитетно анализира и да му се кроз иновирање и релиценцирање студијских програма, посвети пажња.

Различита усмјерења у неким ситуацијама не дају се уклопити у свој студијски програм, јер се пуно разликују. Не би требало да се разликују више од 35%. Мало изборних предмета на неким студијским програмима. Понуђени велики број изборних предмета на другим студијским програмима на појединој позицији само отежава реализацију наставе, а не повећава изборне могућности студенту.

Флексибилност подразумијева да се студенту понуди већи број прилика да бира. Нема пуно флексибилности у томе што на малом броју позиција постоји велики број могућности.

Често се изборним предметима додјељује мали број бодова, или се бодови уопште не додјељују. То говори да су изборни предмети занемаривог, тј. чисто формалног значаја. Изборне могућности по усмјерењима нису уједначене. Нема назнака о могућности избора предмета из студијских програма изван матичне области.

[2] Према академском календару ради се о 45 радних седмица, што помножено са 40 сати седмично даје 1800 сати

Изборни предмети би требало да буду присутни не само у групи уже стручних, него и у другим групама предмета. Међутим, нема класификације предмета у групе: општеобразовну, општестручну и уже стручну, тако да се ни њихов однос, ни присуство изборних предмета у њима не може лако установити.

Што се тиче оспособљавања студената за „меке вјештине“ направљен је искорак. Кроз иновирање неких студијских програма планиран развој вјештине „тимског рада“. Преласком са модела 3+2 на модел 4+1, на три студијска програма нпр. Машинског факултета, у VII семестру, студенти ће тимски радити на предмету Студентски пројекат (студијски програм Енергетско и саобраћајно машинство и студијски програм Индустријско инжењерство) и предмету Експерти у тимском раду (студијски програм Мехатроника).

Ако би се осврнули на број гостунућих наставника из иностранства, закључили би да је њихов број мали. Нема готово нимало наставе на страном језику. Међутим, и овдје се кренуло у позитивном смјеру. На Економском факултету је лиценциран студијски програм другог циклуса студија „Management of Bussines and Administration“. Циљ је да се број студијских програма на енглеском увећа.

И на крају, али најважније јесте то да структура студијских програма треба да буде таква да осигурава постизање унапријед утврђених исхода учења. То и јесте главни разлог за **ревизију циљева и исхода учења** сваког студијског програма. Исходи учења морају се усагласити са Оквиром високошколских квалификација у БиХ који прописују генеричка знања, способности и компетенције по завршетку појединог циклуса студија. Потом се мора испитати да ли структура студијског програма одговара тако ревидираним исходима учења, у смислу да осигурава њихово постизање, а да не оптерећује студенте непотребним садржајима. Студијски програми су још увијек преоптерећени, а предмети недовољно међусобно повезани. Понекад су предмети „угурани“ у наставне планове од стране појединаца, без усаглашавања њихових садржаја, иако је то неопходно да би се постигли планирани исходи учења. Зато наставни планови и предмети често садрже ону материју коју наставник зна да предаје, а не ону коју студент траба да усвоји и разумије да би могао да је примјењује у својој струци по завршетку студија.

Због тога што су потребне опсежне и дубоке, напријед наведене, активности на доради студијских програма првог циклуса студија, наставни планови другог циклуса нису ни наведени у овом извјештају,

јер ће се и они неминовно морати дорађивати, а то ће се моћи квалитетније извести по доради планова првог циклуса.

Због свега наведеног још 2011. године, радна грпа именована од Сената је израдила приједлог документа под називом „Упутство за израду и побољшање студијских програма“ који је Сенат усвојио.

Ова процедура је настала са циљем да обједини захтјеве Закона и Стан дарда, да их допуни са неопходним образложењима и тако олакша раз војним тимовима израду и ревизију студијских програма. Она представља упутство и пропис, истовремено и непосредан допринос унапређењу квалитета. Највише пажње посвећено је оквирима квалификација и исходима учења, као највриједнијим резултатима болоњског процеса [10], који код нас нису довољно прихв ећени. Не треба очекивати да ова процедура буде детаљно упуство по којем треба саставити наставне планове и програме. Таква процедура ј едноставно не постоји. Ради се о висококреативном процесу за којег н е постоји ни савршен ни најбољи начин. Процедуру треба схватити као низ препорука за израду наставних планова усклађених са захтјевима високог образовања 21. вијека. Говори се о томе шта би према болоњс кој литератури требало да се усваја и примјењује, о препорукама и смјерницама, а не о конкретним рјешењима.

Линк на Упутство за израду и побољшање студијских програма:
www.unbl.org ⟶ ПРОПИСИ ⟶ ОСТАЛИ АКТИ

6. ПРОЦЕДУРЕ ОЦЈЕЊИВАЊА СТУДЕНАТА

Питању испитивања и оцјењивања студента на Универзитету је посвећено пуно пажње која је заокружена доношењем званичних аката „Правила студирања на првом и другом циклусу студија“ и „Правила студирања на трећем циклусу студија“ усвојених на сједницама Сената од 17.03.2008. и 25.02.2010. године, а измјене „Правила студирања на првом и другом циклусу студија“ су усвојене на сједници Сената 03.09.2015. године. Правила студирања на трећем циклусу студија су по први пут вусвојена на сједници Сената 28.05.2015. године.

Правила су прожета принципима болоњске реформе о интерактивној настави окренутој студенту. Захтијева се континуирано оцјењивање, праћење напредовања током цијелог семестра, вредновање активности на настави, разноврсност облика испитивања (практични радови, пројекти, есеји, семинари,

презентације и сл.), подстиче на стицање практичних вјештина итд. Постоје и конкретни механизми да се то постигне. Један од њих је структура испита (члан 31. и 32.) која подразумијева предиспитне обавезе и завршни испит. Завршни испит може носити максимално 50 од 100 бодова (члан 35). То је конкретан механизам који спречава традиционалан начин испитивање у виду једног цјеловитог испита.

Правила садрже и конкретне одредбе које промовишу отвореност и јавност испита, правовременост резултата и процедуре жалби.

Правила нуде већу флексибилност студија, јер у случају обнове године омогућују студенту да слуша и полаже предмете из наредне године студија.

Правила студирања се могу наћи на сајту Универзитета, на страни:

www.unibl.org ⟶ Документи.

7. ЉУДСКИ РЕСУРСИ

7.1. Структура запослених

Укупан број стално запослених на Универзитету, почетком 2016/17 академске године износио је 1367 лица. На наставно особље отпада 811 запослених, а административно-техничко особље броји 556 запослених.

У настави је ангажовано више кадра, укупно 1183 у зимском семестру школске 2016/2017. године. Разлику од 372 представљају спољњи сарадници, 1988 у допунском раду и 174 такозваних „хонорараца“. Ради се још увијек о релативно великом броју спољњих сарадника запослених на Универзитету. Међутим удио њиховог учешћа у настави није пропорционалан том броју, јер они углавном изводе мањи број часова наставе.

Укупан број стално запослених повећао се од 2010. до 2016. године закључно: са 1201 на 1367 радника. У том периоду број наставног особља је повећан за 109, а администрације за 47 радника. Наставно особље износи око 59%, а ненаставно око 41% од укупног броја запослених. На први поглед може се стећи утисак да је у питању велики број ненаставног особља, али треба имати у виду да то особље опслужује не само стално запослене наставнике и сараднике,

него и спољње, гостујуће професоре. Када се од укупног броја ненаставног особља одузме број техничког особља (портири, спремачице, возачи, запослени у студентским службама, заправо врло мали број из реда ненаставног особља се односи на стручне сараднике по стручним службама у организационим јединицама и централној администарцији Универзитета (Ректорат).

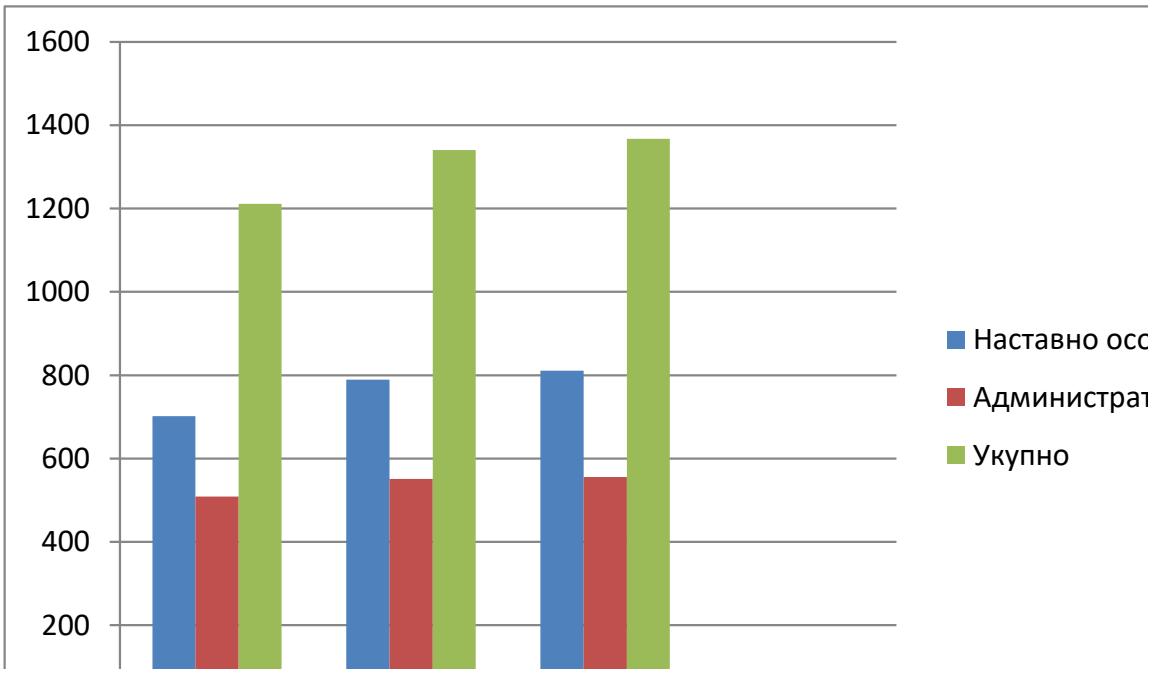

График 7.1. Однос броја запосленог наставног и административног особља на Универзитету у периоду 2010-2016. Године

7.1.1. Однос сопственог и спољњег наставног кадра

Како се мијењао број стално запослених и гостујућих наставника приказује сљедећи график.

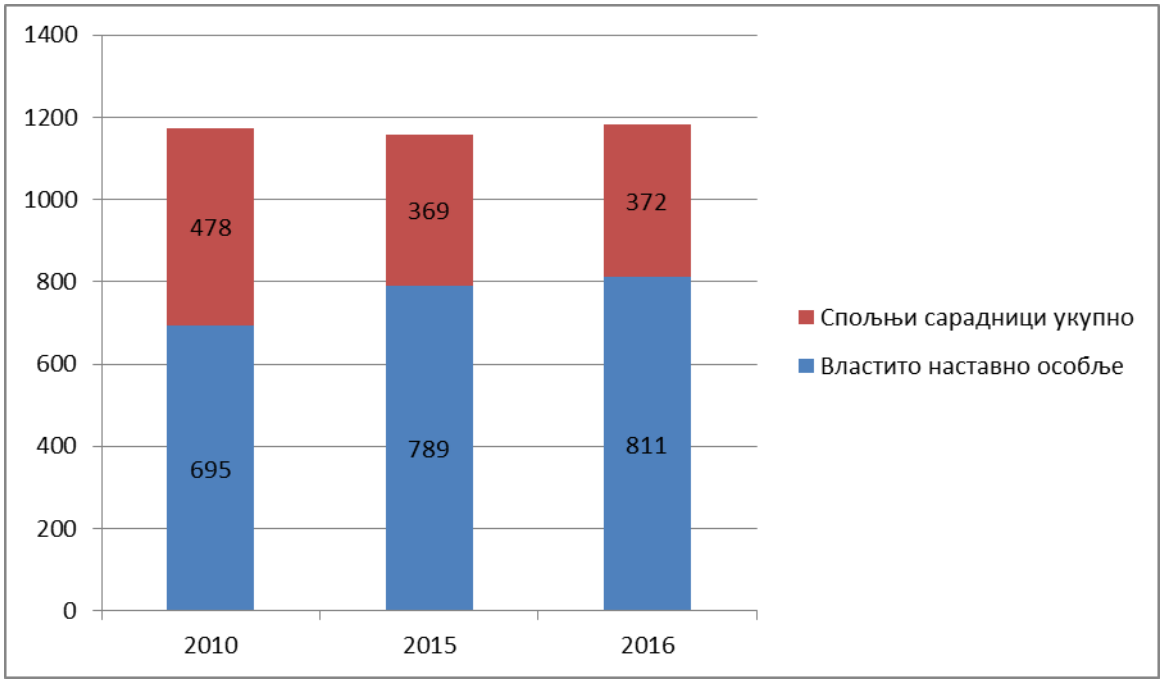

График 7.2. Однос броја стално запосленог и гостујућег наставног кадра у 2010., 2015. и 2016. години

У 2016. години у односу на 2010. укупан број ангажованих у настави је повећан само са 1173 на 1183. Повећање се десило како се и види на графику 7.2 у категорији властито наставно особље а на уштрб укупног броја спољних сарадника. Овај тренд је оцијењен као позитиван и плод је пријашњих мјера које Универзитет предузео на смањивању броја спољних сарадника (гостујућих наставника) и повећања броја домаћег наставног кадра. У табели испод је приказана још детаљније структура свих запослених у настави на Универзитету у истом временском интервалу.

Година	Пуни радни	Допунски рад	Хонорар	Укупно
2010	695	242	236	1173
2015	789	167	202	1158
2016	811	174	198	1183

Табела 7.1. Успоредба броја сопственог наставног особља и особља ангажованог споља у 2010, 2015. и 2016. години

Сви факултети Универзитета у Бањој Луци, осим Медицинског факултета, имају знатно већи број стално запосленог наставног особља у односу на број наставног особља ангажованог у допунском раду. Од укупног броја наставног особља ангажованог на Универзитету по уговору о допунском раду 74% ангажовано је на Медицинском факултету. Нису обухваћени кадрови из Ректората и Института за генетичке ресурсе ради бољег прегледа по факултетима. Дистрибуција из 2017 године по факултетима приказана је на табели 7.2.

Факултет/академија	Стално запослени	Допунски рад	Хонорар	Укупно
Електротехнички факултет	53	1	8	62
Технолошки факултет	39	0	5	44
Машински факултет	40	3	6	49
Правни факултет	27	4	0	31
Економски факултет	47	7	0	54
Медицински факултет	74	108	36	218
Пољопривредни факултет	49	7	3	59
Шумарски факултет	22	0	5	27
Филозофски факултет	81	1	0	82
Архитектонско-грађевински факултет	52	4	19	75
Природно-математички факултет	85	3	21	109
Академија умјетности	74	3	31	108
Факултет физичког васпитања и спорта	29	0	0	29
Филолошки факултет	76	0	12	88
Факултет политичких наука	37	1	4	42
Рударски факултет	14	2	3	19
Факултет безбједносних наука	4	2	4	10
У К У П Н О :	807	146	157	1110

Табела 7.2. Број наставног особља
а) у пуном радном односу,
б) по уговору о допунском раду и
ц) хонорарно ангажованих у 2016. године по факултетима

7.1.2. Структура сопственог наставног кадра

Сопствени наставни кадар закључно са 2016 годином, броји 807(без Ректората и Института за генетичке ресурсе) запослених, те има сљедећу структуру по звањима (види и график 7.3):

- 112 редовна професора,
- 173 ванредна професора,
- 177 доцента,
- 238 виша асистента,
- 97 асистената и
- 10 лектора.

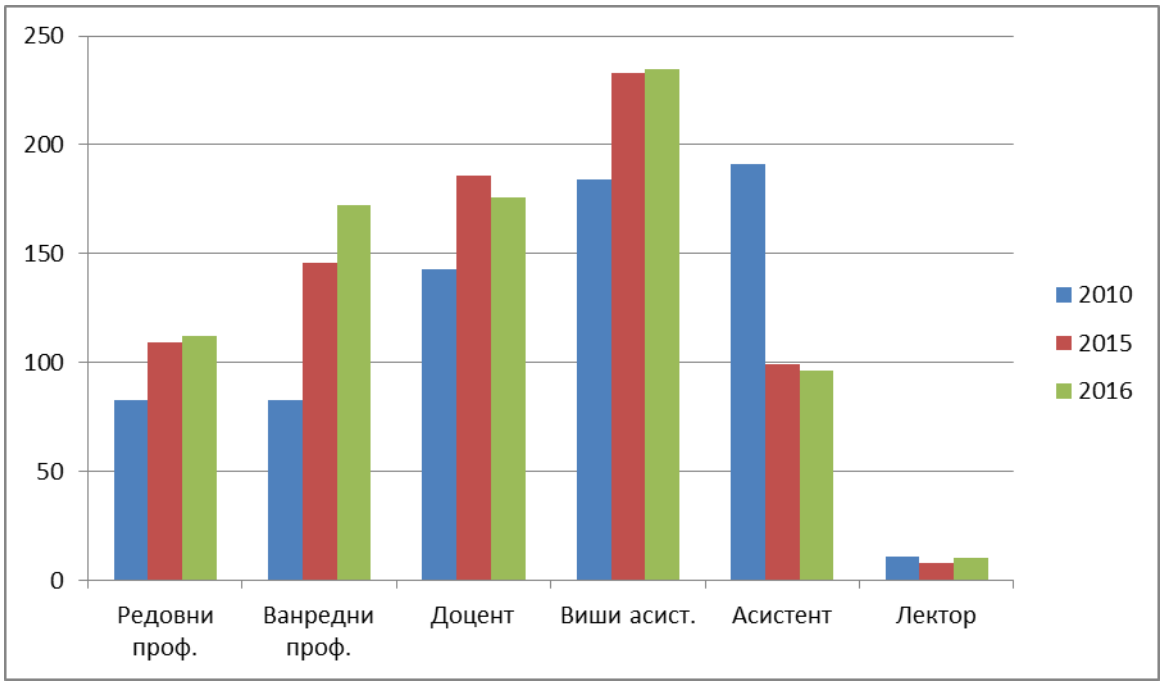

График 7.3. Упоредни преглед структуре наставног кадра за 2010. - 2016. године

Прве три категорије су наставници, укупно 462. Они изводе теоретске облике наставе, предавања. Посљедње 3 категорије су сарадници, 331. Они изводе практичну наставу.

Сви наставници су доктори наука[3]. То је минималан услов, прописан Законом о високом образовању да би се добило најниже наставничко звање, звање доцента. За избор у виша звања потребни су додатни услови, попут објављивања одређеног броја научних радова, издавања књига, менторство кандидата другог и трећег циклуса студија и још неки. Међусобни однос наставничких и сарадничких

[3] Неке информације могу изгледати непотребне, али треба имати у виду да су намијењене страним експертима

звања је 43% према 57%, а удио појединих звања у укупном броју академских звања је сљедећи: асистената 12.%) виших асистената 29.4%, док је доцента 21.9 %, ванредних професора 21.4% и редовних професора 13.8%.

У табели 7.3 је дата структура сопственог наставног кадра по факултетима и академским звањима.

	Редовни професори	Ванредни професори	Доценти	Виши асистенти	Асистенти	Лектори	Укупно:
Електротехнички факултет	7	7	8	15	16	0	53
Технолошки факултет	11	7	8	10	3	0	39
Машински факултет	7	14	3	10	6	0	40
Правни факултет	16	5	6	6	5	0	27
Економски факултет	16	16	13	10	1	0	47
Медицински факултет	15	6	16	24	4	0	74
Пољопривредни факултет	14	16	15	13	2	0	49
Шумарски факултет	6	4	5	6	1	0	22
Филозофски факултет	12	18	22	19	7	0	81
Архитектонско-грађевински факултет	4	3	17	16	5	0	52
Природно-математички факултет	11	18	20	26	8	0	85
Академија умјетности	10	22	18	6	8	0	74
Факултет физичког васпитања и спорта	5	7	10	7	0	0	29
Филолошки факултет	6	20	11	18	5	5	76
Факултет политичких наука	4	2	4	9	10	0	37
Рударски факултет	7	8	10	7	0	0	14
Факултет безбједносних наука			4				4
Институт за генетичке ресурсе				4			4
У К У П Н О :	155	175	190	196	80	5	811

Табела 7.3. Структура наставног особља на Универзитету у Бањој Луци 2017. године по факултетима

7.1.3. Напредовање

У 2015. години проведен је за 65 више избора у виша звања него у 2010. години као референтној години (у задњем самоевалуационом извјештају), и 84 мање избора у више звање у односу на 2016 годину (график 7.4). Највећи број избора је у звање вишег асистента па доцента, па је и удио виших асистената и доцената у структури наставног кадра значајно порастао (график 7.4).

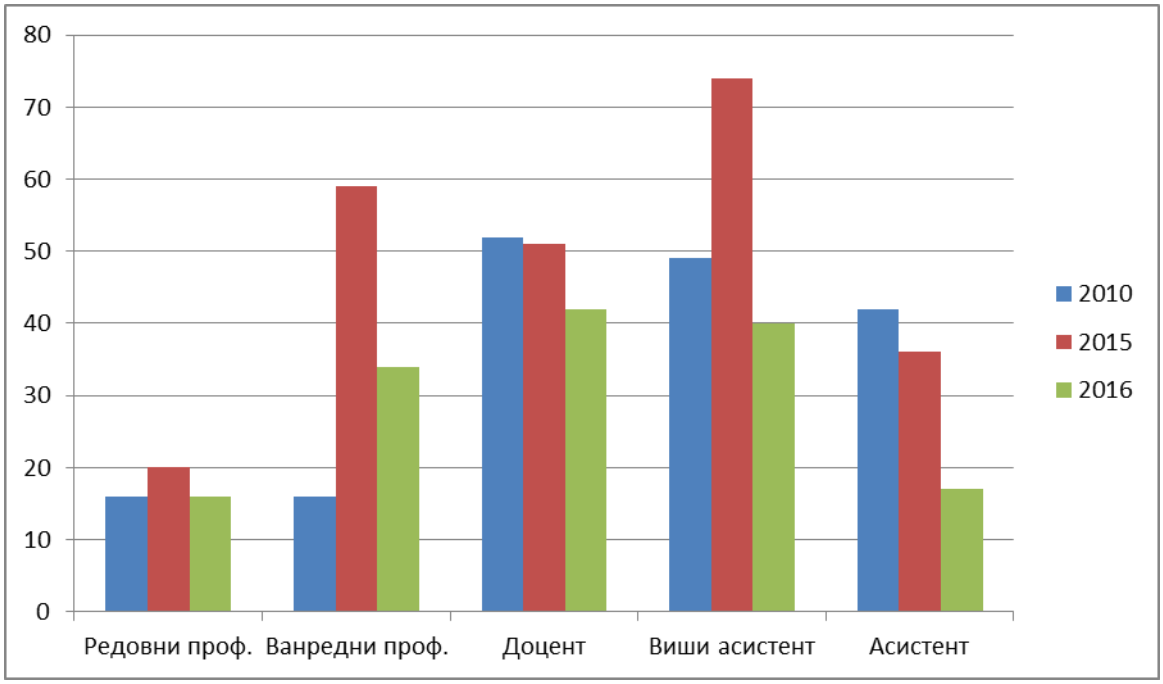

График 7.4. Упоредни однос броја избора у наставничка и сарадничка звања 2010, 2015 и 2016. године.

7.1.4. Покривеност наставе сопственим кадром

Дистрибуција сопственог наставног кадра, збирно наставника и сарадника, поређење за 2016 годину у доносу на 2010 годину по факултетима у поређењу са бројем студената илустрована је на графику 7.5. Процентуални износ броја наставног особља према броју студената представља број наставника на 100 студената. Нпр. на Машинском факултету то износи 6.8% што значи да на 100 студената теоретски долази 6.8% наставника, односно 16 студената по наставнику.

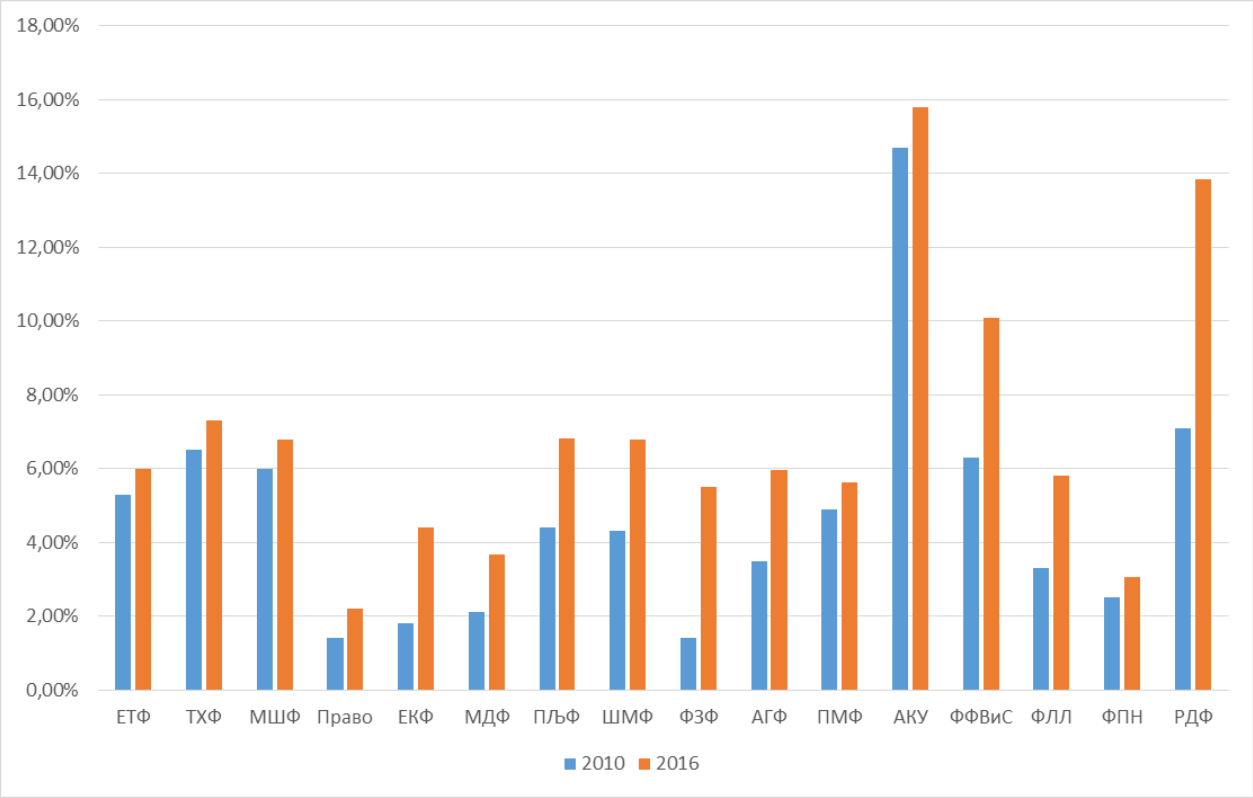

График 7.5. Процентуални однос наставног особља и студената

Најмјеродавнија је анализа наставног кадра по студијским програмима. Али, она није једноставна. На резултат утиче број студената на студијском програму, јер се на вјежбама, а некад и на предавањима, студенти дијеле у групе. Неки факултети имају заједничку наставу на више студијских програма, а с друге стране, наставу често изводе наставници који немају пуну норму на својим, матичним факултетима, на којима се воде. Док се не разради процедура за такву анализу, може се направити процјена покривености наставе сопственим кадром на нивоу Универзитета.

Ако посматрамо само први циклус студија на 57 студијска програма, под претпоставком да сви трају 4 године, и узимајући да приближно 12 часова отпада на предавања (половину фонда од 25 часова) добијамо да је укупно потребно

$$57 \times 4 \times 12 = 2736$$

часова наставе. Рачунајући са нормом од 6 часова наставе излази да је за покривање наставе потребно 456 наставника. Расположиви број од 460 наставника показује да Универзитет располаже са преко 100%

потребних наставника искључујући рад преко норме. Треба узети у обзир да један број наставника предаје на више факултета.

Број асистената је теже процијенити јер се студенти за вјежбе дијеле у групе.

Када сви студијски програми буду изводили и други циклус студија, стање ће бити неповољније. У том случају био би потребан сљедећи оријентациони број наставника:

$$(57 \times 5 \times 12):6 = 3420 : 6 = 570.$$

што чини око 80% потребног наставног кадра.

7.1.5. Законски прописи о оптерећењу наставника и сарадника

У вези са нормама оптерећења наставника и сарадника, Министар просвјете и културе је 2008. године, донијело Правилник о стандардима и нормативима за обрачун плата запослених на јавним високошколским установама, који је важио до 2014. године када је Министар донио нови Правилник о стандардима и нормативима за финансирање јавних високошколских установа. Правилник је доживио једну измјену 2017 године.

Према том правилнику, пуна седмична норма износи 40 часова. Да би остварио пуну плату наставник у сталном радном односу треба да има 6 часова контакт наставе (предавања) седмично или три наставна предмета на нивоу семестра, а сарадник 10 часова вјежби седмично. За предавања на умјетничко – наставним предметима наставник треба да одржи 8 часова или 4 наставна предмета на нивоу семестра, а сарадник 12 часова вјежби. Максимално седмично оптерећење наставника не може бити веће 12 односно 16 часова на умјетничко – наставним предметима. За сараднике је максимално седмично оптерећење 16 односно 18 часова вјежби на умјетничко – наставним предметима. Прописане су и поступци за одређивање нормативно-наставних група студената. Високошколска установа врши анализу радног ангажовања наставника и сарадника, утврђујући структуру и обим радног времена за обављање свих предвиђених послова и у складу са тим закључује уговор о раду са радним временом које је пропорционално његовом оптерећењу у настави или вјежбама. Уколико наставник или сарадник не оствари пуну норму на нивоу академске године, високошколска установа може истом да обезбиједи

додатно радно ангажовање на истој или другој високошколској установи. Линк на комплетан Правилник је следећи:

www.владарс.нет → министарство просвјете → правилници

7.2. Кадровска политика

Централизовани менаџмент омогућио нам је да постигнемо увид у расположиви наставни кадар и његово оптерећење у настави. Набавком и имплементацијом информационог система (поглавље 9) имамо могућност да у сваком тренутку добијемо прецизне информације из различитих сегмената универзитетског рада што до сада није био случај. Чињенице о нпр: постојећем стању кадра су најбитнији предуслови за одговарајуће кадровске политике.

Универзитет нема формално усвојену кадровску политику у облику посебног документа, али има све важне прегледе кадровског потенцијала и кадровских потреба. Циљ наше кадровске политике јесте да у мандатном року Стратегије Универзитета (2017-2025) учинимо одрживим све наше студијске програме са потпуном покривеношћу властитог кадра, као и да подмладимо наставно-истраживачки кадар, повећавањем учешћа младих асистената у укупном броју новоизабраног наставног кадра. Процес подмалђивања властитог кадра се већ дешава низ година на Универзитету. Активности на том плану у последњих неколико година су покренуте и интензивиране. Спроведени конкурси као и јасни захтијеви студената у том правцу указују да постоји довољна количина свијести као и спремност руководства Универзитета да зацртани циљеви из стратегије развоја, политике високог образовања и других важних докумената буду до краја реализовани

Представићемо кључне елементе политике развоја кадровских ресурса предложених у програму рада за 2017. годину:

1. Универзитет у БЛ мора свакодневно да се брине за подмладак научног и наставног особља и ради на преносу знања и искуства од најбољих научника и наставника на млађе колегинице и колеге. Универзитет је мјесто најјаче промоције највиших образовних стандарда у високом образовању и науци и мјесто свакодневног унапређења квалитета на свим нивоима свога дјеловања.

2. Формулисани приједлози за расписивање конкурса за пријем нових наставника и сарадника, са нагласком на дефицитарне кадрове;континуирано и у складу са могућностима
3. Наставити кадровску политику ангажовања младог и перспективног кадра правилним одабиром (селекцијом) и школовањем студената који су постигли најбоље резултате на основним студијама, чиме се ствара властити потенцијал будућих наставника и сарадника;
4. Наставити активности на унапређењу наставног процеса стварањем високог нивоа организованости и одговорности наставника и сарадника, изражавањем њихових талената и вјештина и у складу с тим обезбиједити већу доступност наставника и сарадника студентима.
5. Направити и реализовати програм педагошког образовања за асистенте и више асистенте који нису слушали те програме у току основних студија, као и за наставнике који искажу спремност да одслушају такав програм;
6. Завршен је модул у информационом систему намијењен за кадровску базу, односно регистар свих запослених наставника и сарадника и администрације Универзитета у Бањој Луци;континуирано унапријеђивати модул и његове перформансе
7. Посебан акценат ставити на активније учешће Универзитета у развоју програма за образовање и обуку одраслих, што би било у складу са потребама појединаца и друштва, односно образовања и тржишта рада, а у циљу свеукупне подршке даљем друштвеном и економском развоју.

7.2.1. Формални акти о усавршавању властитог кадра

Правилник о стручном и научном усавршавању се налази тренутно у фази уобличавања приједлога и слиједи академска расправа по организационим јединицама. Усаглашен приједлог Правилника бити ће предложен на усвајање Сенату Универзитета.. Међутим, у Закону постоји одредба као мотивација за усавршавање дефинисана у члану 98, који гласи:

„Наставнику послије пет година рада проведених на високошколској установи може бити одобрено плаћено одсуство у трајању од једне школске године ради стручног и научног усавршавања, у складу са статутом“.

Такође, наставницима и сарадницима се одобрава плаћено одсуство са посла и по више мјесеци које је у функцији научног и

стручног усавршавања, финансијска подршка за учешће на научним и стручним савјетовањима постала је текућа активност.

Од 2012. године формиран је Фонд за суфинансирање међународне размјене студената и академског особља Владе Републике Српске у Министарству просвјете и културе Републике Српске посредством којег професори, сарадници и студенти Универзитета у Бањој Луци одлазе у размјену.

7.2.2. Организација или суорганизација скупова, семинара и сл.

У сљедећој табели 7.4. су приказани научно-стручни скупови и други стручне манифестације које су на Универзитету одржане у 2016. години.

	Скуп	Датум одржавања	Мјесто одржавања
АКАДЕМИЈА УМЈЕТНОСТИ			
1.	Јавни наступи и концерти студената солистичких смјерова	Током цијеле године	Вијећница, Бањалука
2.	Симпозијум етномузиколога и музичких теоретичара и педагога „Дани Владе С. Милошевића“	Април сваке године	Вијећница, Бањалука
3.	Тематски семинари за наставнике	Периодично у току године	Бањалука
4.	Гитар-фест	У току године	Бања Лука, АКУ
5.	12 самосталних изложби студената студијског програма ликовних умјетности	Јуни	Академија умјетности Бањалука
АРХИТЕКТОНСКО-ГРАЂЕВИНСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Међународни научно-стручна конференција под називом „Савремена теорија и пракса“	Сваке године	АГГФ Бања Лука
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	РЕДЕТЕ конференција (прве категорије)	Није фискно прецизиран	Универзитет у Београду 2016

		термин сваких 18 мјесеци	
ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Конференција ИНДЕЛ (сваке парне године се одржава)	новембар, 2016.	Електротехнички факултет Бањалука
2.	Симпозијум Инфотех	Сваке године	Јахорина
3.	ЕНЕФ научно стручни симпозијум (сваке непарне године се одржава	Сваке непарне године	Бања Лука
МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Међународно научно-стручни скуп *„Достигнућа електротехнике, машинства и информатике - ДЕМИ “*	Сваке непарне године	Бања Лука
	Суорганизација међународног научно – стручног скупа ИЦАС (Универзитет Темишвар)	Мај сваке године	Бања Лука - Темишвар
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	IV Конгрес кардиолога Републике Српске са међународним учешћем. Издат Зборник радова и сажетака са IV Конгреса кардиолога Републике Српске са међународним учешћем;	13 – 15 мај 2016. године	Удружење кардиолога Републике Српске и Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци.
2.	Предавања Проф. др Сунао Накамура, један од водећих свјетских интервентних кардиолога на тему:"Ми смо синови Хипократа",	07.09.2016. године у вијећници Банског двора.	У организацији овог скупа учествовали су Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, Универзитетски клинички центар

			Републике Српске у Бањој Луци, Удружење кардиолога Републике Српске и Здравствена установа Цардио;
3.	Програм континуиране едукације "Чек листа за рано препознавање критично обољелих (ЦЕРТАИН)",	Одржан у Бијељини 23-24.12.2016. године	у организацији , Медицинског факултета Универзитета у Бањој Луци, Катедре интензивне медицине и Универзитетског клиничког центра Републике Српске у Бањој Луци;
4.	Програм континуиране едукације "Континуирана професионална едукација за процјену и менаџмент ризика од кардиоваскуларних болести (енгл. Цардио Васцулар Риск Ассессмент анд Манагемент –Цврам), мониторинг и евалуација пројектне интервенције у примарној здравственој заштити / породичној медицини у Републици Српској.	Одржан од 24.06.2016. до 02.07.2017. године. Катедра породичне медицине	Организатор Медицински факултет Универзитета у Бањој Луци, Катедра породичне медицине
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Међународни симпозијум пољопривредних наука АгроРеС	Март сваке године.	Нема фиксног мјеста одржавања
2.	Савјетовање инжењера пољопривреде Републике Српске	Март сваке године	Нема фиксног мјеста одржавања

3.	*„Гљиве и гљиварство Републике Српске“*	Октобар сваке	Универзитет у Бањој Луци
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Октобарски правнички дани у суорганизацији удружења правника РС	Октобар 2016.	Правни факултет Бањалука
2.	Сваке године се организује неколико научно - стручних скупова у организацији Правног факултета који нису редовни годишњи скупови, као што је нпр: • Семинар за обуку нотара • Семинар за припремање полагања правосудног испита	Нема фиксног датума	Бања Лука
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Симпозиј биолога и еколога Републике српске	Сваке четири године	ПМФ Бањалука
РУДАРСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Рударски форум	2016.	Суорганизатор сваке друге године у другом граду (Приједор)
2.	Одржава се неколико тематско научно стручних скупова сваке године	У току године	Рударски факултет Приједор
ТЕХНОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	IX Савјетовање хемичара и технолога Републике Српске	Сваке друге године у новембру	Није фиксно мјесто одржавања
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА,			
1.	Тематске научно стручне конференције током године, од 2017 прва Међународна научно стручна конференција „Реконструкција друштвене стварности“	Није фиксирано	Факултет политичких наука

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ,			
1.	Научни скуп „*Новембарски сусрети*“	Сваке године у новембру	Филозофски факултет Бањалука
2.	„Дани психолога“	Сваке друге године у септембру	Филозофски факултет Бањалука
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ,			
1.	"Србистика данас"	2016. године	Филолошки факултет Бања Лука
2.	"CELLS - Conference on English Langugae and Literature Studies"	2016. године	Филолошки факултет Бања Лука
3.	Конференција Италијанског језика и књижевности	2016. године	Филолошки факултет Бања Лука
ФАКУЛТЕТ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА И СПОРТА			
1.	Међународни научни конгрес „*Антрополошки аспекти спорта, физичког васпитања и рекреације*“	Новембар	ФФВиС Бањалука
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ			
1.	Сваке године се организују научно стручни скупови из актуелних тема из области Шумарства	2016.	Шумарски факултет

Табела 7.4. Научно – стручни скупови по организационим јединицама за 2016. Гопдину.

Поред одржавања наведених скупова, многи наставници наших факултета учествовали су са својим радовима на великом броју научно-стручних и научно-умјетничких скупова у земљи и иностранству.

7.2.3. Мотивација кадра за веће залагање и учење

Не постоје посебни акти о мотивисању особља сем члана 143 Статута који омогућује да се „Истакнутим наставницима и другим

запосленим радницима Универзитета који су својим дугогодишњим радом на Универзитету дали посебан допринос развоју Универзитета, могу се додијелити признања у облику повеље, плакете и новчане награде“.

Међутим, постоји пракса да се најбољим студентима додјељују годишње награде, да се предлажу за стипендије и награде спољњих институција, да се укључују у пројекте итд. Најбољи наставници се унапређују на више позиције, постављају за координаторе пројеката, додјељују им се признања итд.

Да се води рачуна о мотивацији показује и примјер „Правилника о мјерама по резултатима студентске анкете“. За најбоље оцијењене наставнике односно сараднике Правилник предвиђа награде у случају изразито добрих резултата и санкције у случају лоших резултата.

7.2.4. Анализа издвајања средстава за усавршавање академског особља

Већина факултета самостално активно ради на плану стручног и научног усавршавања властитог наставног особља. Наставно-научна вијећа и декани факултета пружају подршку запосленом наставном особљу приликом конкурисања код Министарства науке и технологије за суфинансирање одлазака на научне скупове у земљи и иностранству.Такође, већином факултети у већини случајева покривају путне трошкове на конференцији запослених наставника и сарадника. О учешћима и посјетама академског особља конференцијама, симпозијумима и сл., одлучује се углавном на нивоу катедри. Потребно је формирати Фонд за научне скупове у земљи и иностранству из чијег портфолија би се финансијски подржавало учешће наших наставника и сарадника са свих организационих јединица на научним и стручним конференцијама. Третирање ових питања и захтијева ће бити обрађено у будућем Правилнику о научно – истраживачком раду, за чију израду ће се формирати радна група наредне 2017 године.

7.3. Публикације наставног особља реализоване у задњој академској години

За потребе овог извјештаја направљен је преглед издавачке дјелатности на организационим јединицама Универзитета за период

2012 - 2016. Године, (табела 7.5 испод). Укључена су сва дјела чији су аутори наставници и сарадници Универзитета без обзира да ли је издавач Универзитет, или нека друга издавачка кућа. Списак садржи 497 ставки и из практичних разлога дајемо га у Прилогу извјештаја, а овдје непосредно наводимо само бројчани преглед по факултетима.

ВРСТА ДЈЕЛА	АКУ	АГГФ	ЕКФ	ЕТФ	МШФ	МДФ	ПЉФ	ПРФ	ПМФ	РДФ	ТХФ	ФПН	ФФВИС	ФЗФ	ФЛЛ	ШМФ	ЗБИРНО
Научна монографија међународног значаја (МОНОГР-1)	4		1		1		1								1		8
Научна монографија националног значаја (МОНОГР-2)	13	2	14			6	6		7		1	13	2	31	16	1	112
Универзитетски уџбеник који се користи у иностранству (УЏБЕН-1)			1		2		2		1								6
Универзитетски уџбеник који се користи у земљи (УЏБЕН-2)			35	16	14	8	3	6	14	4	24		15	2	5	7	153
Уџбеник за									2								2

предуниверзитетски ниво образовања (УЏБЕН-3)																	
Студијски приручници (скрипте, практикуми, ...) (ПРИРУЧ)	1		6	1	8	11	2		5	4			1	3	1	1	44
Стручна књига издата од међународног издавача (СТРКЊ-1)					2			10									12
Стручна књига издата од домаћег издавача (СТРКЊ-2)		2	1		2	9	1							2	1		18
Часопис међународног значаја (ЧАСОП-1)		1	9					2				1					13
Часопис националног значаја (ЧАСОП-2)		2	1	8		1	5	2	4		1наслов (6 бројева)		9	8	2	11	53
Зборник радова са међународног стручног скупа (ЗБРАД-1)	1				2		1			1			2	2		1	10

Зборник радова са националног стручног скупа (ЗБРАД-2)	8	1				4											13
Зборник саопштења међународног научног скупа (ЗБСАОП-1)							5		4		2				2		13
Зборник саопштења националног научног скупа (ЗБСАОП-2)									1					8	2		11
Друго (ОСТАЛО)	10		3			1			1		1			6	3	5	30
УКУПНО	37	8	71	25	31	40	26	20	39	9	29	14	29	62	33	26	498

У сљедећој табели 7.6. дат је преглед научно-стручних часописа који се издају на Универзитету у Бањој Луци.

Редни број	Назив научно-стручног часописа	Издавач
1.	ACTA economica (Часопис за економију)	Економски факултет
2.	АГРОЗНАЊЕ - Пољопривредни научно-стручни и информативни часопис	Пољопривредни факултет
3.	АРХИВ биолошких наука (ARCHIVES of biological sciences)	Биолошко друштво Србије, Биолошки факултет Универзитета у Београду, Природно математички факултет Универзитета у Бањој Луци
4.	БИЛТЕН друштва математичара Бања Лука	Научно друштво математичара, Природно математички факултет Универзитета у Бањој Луци
5.	ЕЛЕКТРОНИКА (Electronics)	Електротехнички факултет
6.	ГЛАСНИК Факултета физичког васпитања и спорта (Spotlogija)	Факултет физичког васпитања и спорта Бања Лука
7.	ГЛАСНИК хемичара и технолога Републике Српске	Технолошки факултет
8.	ГЛАСНИК Шумарског факултета Универзитета у Бањој Луци	Шумарски факултет
9.	ГОДИШЊАК Правног факултета у Бањој Луци	Правни факултет
10.	СРПСКА правна мисао: Часопис за правну мисао	Правни факултет
11.	ИНФОРМАТИВНИ билтен – Шумарски факултет у Бањој Луци	Шумарски факултет
11.	РАДОВИ: Часопис за хуманистичке и друштвене науке = Magazine for humanist social	Филозофски факултет
12.	СРПСКА правна мисао: Часопис за правну мисао	Правни факултет

Табела 7.6. научно –стручни часописи по организационим јединицама

Поред одржавања скупова наведених у претходном поглављу, готово сви наставници учествују са радовима на научно-стручним и научно-умјетничким скуповима. Наставници и сарадници у просјеку објављују 1 или 2 рада годишње.

7.3.1. Примјери комерцијализације истраживачких или консултантских активности Наставника (патенти, заштитни знакове и ауторска права)

На Универзитету у Бањој Луци данас можемо говорити о знању преточеном у праксу (опредмећеном знању). За примјер наводимо испитни сто (Сл. 7.1) на којем се могу изводити обуке из:

- Уљне хидраулике,
- Пнеуматике,
- Аутоматског управљања и
- Мехатронике.

а)

б) 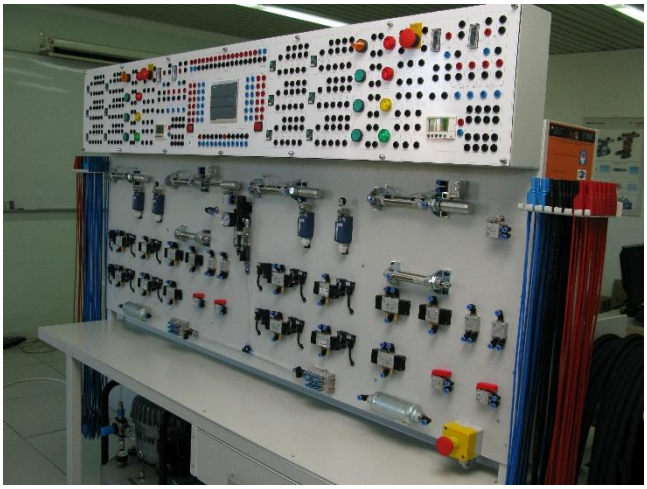

Слика 7.1 Испитни сто: Страна за хидраулику (а) и страна за пнеуматику, аутоматско управљање и мехатронику (б)

Наведени испитни сто, пројектован је на Машинском факултету и на њему је могуће изводити три нивоа обука. Први ниво обука односи се на ђаке у средњим школама, други се односи на студенте машинства и електротехнике, док се трећи ниво односи се на обуке радника и инжењера из привреде. Треба навести да наа универзитету има још сличних успјешних примјера, те ће се у скорије вријеме направити централна евиденција свих истраживачко - научних активности запослених које су комерцијализоване **(**патенти, заштитни знакове и ауторска права).

7.4. Процедуре за избор и напредовање наставног особља

Услови за избор академског особља прописани су Законом о високом образовању Републике Српске, поглавље VIII АКАДЕМСКО ОСОБЉЕ (члан 74 до 101) и Статутом Универзитета (поглавље IX, члан 128 – 145).

На Универзитету је донесено и детаљније упутство за провођење процедуре избора под називом:

П Р А В И Л Н И К
О ПОСТУПКУ И УСЛОВИМА ИЗБОРА АКАДЕМСКОГ ОСОБЉА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Статут и Правилник могу се преузети са сајта Универзитета:

www.unibl.org → Документи

На Универзитету у Бањој Луци сви наставни предмети (курсеви, модули) који се слушају на Универзитету распоређени су у уже научне области којима природно припадају без обзира на којем се факултету предмети слушају. Појединим факултетима је додијељена матичност за поједине научне области, тј. задужени су да воде политику развоја и да носе одговорност за академска питања која припадају додијељеној области. Матични факултети имају главну улогу у процедури избора и напредовања академског особља, без обзира којем факултету 'припада' наставник или сарадник који се бира. Са циљем да се јасније изложи тај концепт, на наредној слици је приказано како је матични факултет укључен у процедуру избора и напредовања академског особља. На слици је Факултет_А матични факултет, а Факултет_Б покреће процедуру. Наравно, ова два факултета су често један те исти.

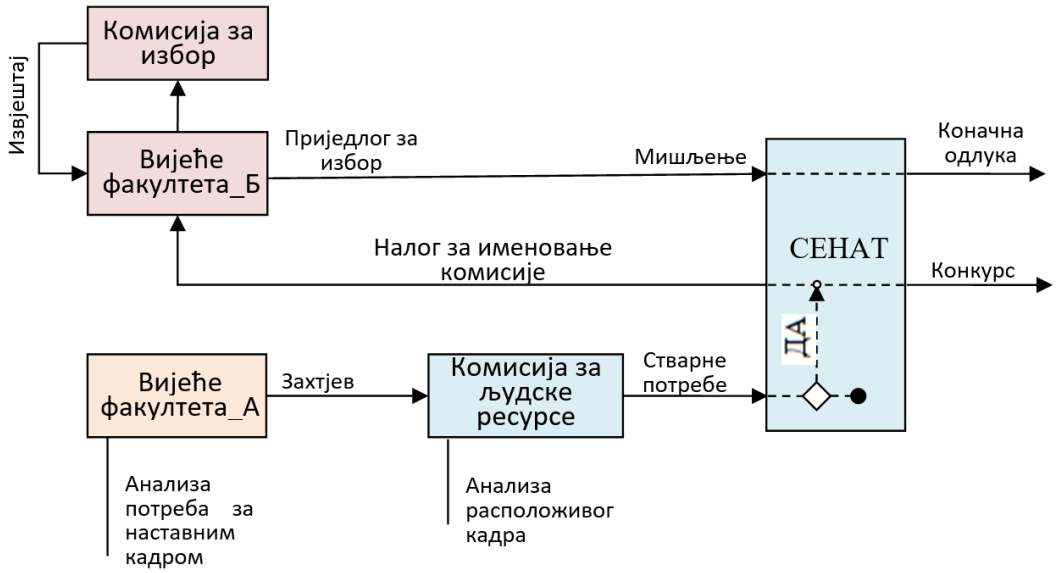

Шематски приказ процедуре избора академског особља

8. КВАЛИТЕТ ФИЗИЧКИХ РЕСУРСА

8.1. Простор и опрема

У односу на укупан број студената, Универзитет у Бањој Луци располаже са довољним просторним капацитетима, мада пар факултета, попут Академије умјетности, Архитектонско-грађевинског, Медицински и Шумарски факултет осјећају недостатак простора, субјективно због традиционалне жеље посједовања „сопственог“ простора, али и објективно, јер просторна дислокација и неприлагођеност простора представљају препреке за размјену простора између факултета.

	АМФИТЕАТРИ					УЧИОНИЦЕ				
	Број	Површина м2	Број мјеста за сједење	са приступом	фиксирани видео	Број	Површина м2	Број мјеста за сједење	са приступом	фиксирани видео
Електротехнички факултет	0	0	0	0	0	9	540	465	9	9
Технолошки факултет	1	316	312	0	0	5	381	319	0	2
Машински факултет	1	317	286	0	1	4	566	504	0	0
Правни факултет	1	633	612	1	1	3	459	376	15	3
Економски факултет	1	311	288	2	1	6	685	632	8	2
Медицински факултет	1	114	126	1	1	6	398	328	11	4
Пољопривредни факултет	0	0	0	0	0	8	594	544	51	11
Шумарски факултет	0	0	0	0	0	4	315	290	0	4
Филозофски факултет	0	0	0	0	0	16	1063	869	0	16
Архитектонско–грађевински факултет	2	211	200	2	2	4	611	345	2	2
Природно-математички факултет	1	154	142	2	1	16	699	497	1	1
Академија умјетности	0	0	0	0	0	35	1887	477	25	2

Факултет физичког васпитања и спорта	1	144	100	0	1	4	384	270	0	3
Филолошки факултет	0	0	0	0	0	9	599	435	0	9
Факултет политичких наука	1	235	250	2	1	13	1077	700	13	13
Рударски факултет	0	0	0	0	0	4	227	180	0	0
Факултет безбједносних наука	1	400	320	1	1	3	120	95	3	3
УКУПНО УНИВЕРЗИТЕТ:	**10**	**2435**	**2316**	**10**	**9**	**146**	**10500**	**7231**	**135**	**81**

	ЛАБОРАТОРИЈЕ					ЧИТАОНИЦЕ				
	Број	Површина м2	Број мјеста за сједење	са приступом	фиксирани видео	Број	Површина м2	Број мјеста за сједење	са приступом	фиксирани видео
Електротехнички факултет	15	660	184	121	6	2	184	53	2	0
Технолошки факултет	5	1424	205	13	0	1	71	40	0	0
Машински факултет	10	583	133	40	3	1	14	9	0	0
Правни факултет	0	0	0	0	0	1	51	32	0	0
Економски факултет	0	0	0	0	0	1	77	52	2	0
Медицински факултет	11	492	207	11	0	1	44	24	7	0
Пољопривредни факултет	17	602	50	17	0	1	71	65	1	1
Шумарски факултет	4	91	40	0	0	0	0	0	0	0
Филозофски факултет	0	0	0	0	0	2	170	95	1	0

Архитектонско–грађевински факултет	0	0	0	0	0	1	60	30	4	0
Природно-математички факултет	11	349	94	6	0	1	35	30	1	0
Академија умјетности	1	10	3	0	0	1	72	27	5	0
Факултет физичког васпитања и спорта	1	544	Сала	0	0	1	128	42	0	0
Филолошки факултет	0	0	0	0	0	1	40	35	0	0
Факултет политичких наука	0	0	0	0	0	1	128	72	4	0
Рударски факултет	2	49	0	0	0	1	19	15	0	0
Факултет безбједносних наука	1	35	7	0	0	0	0	0	0	0
УКУПНО УНИВЕРЗИТЕТ:	**77**	**4804**	**916**	**209**	**9**	**17**	**1164**	**601**	**29**	**1**

	САЛЕ СА РАЧУНАРИМА					ОСТАЛИ ПРОСТОРИ (површина у	УКУПНА ПОВРШИНА м2
	Број	Површина м2	Број мјеста за сједење	Број мјеста са приступом на интернет	Број фиксираних видео пројектора		
Електротехнички факултет	7	334	125	125	7	3782	**5500**
Технолошки факултет	1	50	11	11	0	2504	**4746**
Машински факултет	1	77	28	20	1	2500	**4056**
Правни факултет	0	0	0	0	0	2119	**3263**
Економски факултет	2	225	94	94	2	2755	**4054**

Медицински факултет	2	112	70	16	1	152	**1311**
Пољопривредни факултет	2	118	42	42	2	118	**3600**
Шумарски факултет	1	15	10	0	0	639	**1060**
Филозофски факултет	1	71	20	20	0	3067	**4371**
Архитектонско–грађевински факултет	2	87	37	26	0	690	**1659**
Природно-математички факултет	2	68	31	29	0	2022	**3328**
Академија умјетности	0	0	0	0	0	1224	**3192**
Факултет физичког васпитања и спорта	1	96	20	20	0	1036	**2332**
Филолошки факултет	1	25	15	15	0	797	**1437**
Факултет политичких наука	1	98	30	30	0	3146	**3305**
Рударски факултет	1	34	11	0	0	696	**1026**
Факултет безбједносних наука						800	**1240**
УКУПНО УНИВЕРЗИТЕТ:	**25**	**1409**	**474**	**448**	**12**	**26217**	**49480**

Табела 8.1. Физички ресурси организационих јединица 2016. године

Преглед простора показује укупну површину корисног простора Универзитета у износу преко 49.000 м², што је оквирно више за 10% у односу на задњу анализу (2012 године). Сведено на једног студента добије се просјечан простор од 49480: 17403 = 2,84 м² по студенту укупно. Обично су по различитим научним областима у питању различити критеријуми у погледу простора. У сљедећој табели 8.2. дајемо преглед расположивог простора по студенту појединог факултета.

Факултет / академија умјетности	Број студената	Укупан простор (м²)	Простор по студенту (м²)
Електротехнички факултет	876	5500	6,27

Технолошки факултет	530	4746	8,9
Машински факултет	586	4056	6,9
Правни факултет	1692	3263	1,9
Економски факултет	1250	4054	3,2
Медицински факултет	1763	1311	0,7
Пољопривредни факултет	881	3600	4,1
Шумарски факултет	324	1060	3,3
Филозофски факултет	1437	4371	3,0
Архитектонско-грађевински факултет	753	1659	2,2
Природно-математички факултет	1427	3328	2,3
Академија умјетности	405	3292	8,1
Факултет физичког васпитања и спорта	287	2332	8,1
Филолошки факултет	1136	1386	1,2
Факултет политичких наука	927	3146	3,4
Рударски факултет	231	1026	4,4
Факултет безбједносних наука (у 2016. години Виша полицијска школа)	297	1240	4,2
У К У П Н О :	14699	48937	3,3

У вези са квалитетом и површином простора који су на располагању појединим факултетима за потребе наставе, у току 2016. године дефинитивно остаје ријешавање питања смјештаја Архитектонско-грађевинског. За потребе Факултета политичких наука изграђен је посебан објекат укупне површине 3146 квадрата. Једна број факултета је у мањој мјери повећао просторне капацитет (филозофски, Економски, Академија итд.)

8.2. Улагање у побољшање физичких ресурса

Материјални трошкови и трошкови текућег одржавања финансирају се дјелимично из буџета, а дјелимично из властитих прихода факултета. Значајнија улагања у изградњу објеката, и набавку наставних средстава и лабораторијске опреме реализује углавном Влада из Републичког буџета.

У периоду 2012.-2014. година завршене су активности на изградњи и опремању спортске дворане (1.6 милиона), реконструкцији објеката Архитектонско-грађевинског (3,0 милиона) и Факултета политичких наука (6,5 милиона).

Такође, у намјери да опреми Универзитет савременом техником, Влада се кредитно задужила код Владе Републике Аустрије у износу од 6,0 милиона еура. Та средства су намијењена за набавку лабораторијске опреме за факултете техничких, биотехничких, медицинских и природних наука. Реализацијом набавке обезбјеђена је најсавременија опрема за Машински факултет (4,0 милиона КМ), Електротехнички (2,7 милиона КМ), Медицински (1,1), Технолошки (1,1), Пољопривредни (1,2), Архитектонско грађевински (0,8), Рударски(0,35) Природно математички (0,25) и Шумарски факултет(0,2КМ).

У периоду 2014-2015. година Влада је из буџета Републике издвојила 7,2 милиона за изградњу модерног објекта за боравак 280 студената у Кампусу. За опремање истог објекта Влада је додатно издвојила око 2,0 милиона КМ.

Извјесна улагања у опрему реализују се и из властитих прихода организационих јединица просјечно 1,2 милиона КМ годишње, јер постоји пракса, али и формални прописи да се један дио средстава усмјерава на развој катедри и других јединица које су их остварилe.

8.3. Информатичка опрема за подршку настави и студентима

На Универзитету у Бањој Луци постоје велики рачунарски ресурси. Универзитет посједује централни Универзитетски рачунарски центар. Поред тога, скоро сваки факултет посједује свој сопствени рачунарски центар. У сваком рачунарском центру запослен је по један систем инжењер који се стара да рачунари буду у радном стању и доступни студентима. Према табели укупан број рачунара са приступом интернету износи преко 55о.

Сви рачунарски центри имају несметан приступ интернету preko "SARNET" (Академска и истраживачка мрежа Републике Српске). Медицински, Рударски и Факултет безбједносних наука обезјеђују приступ Интернету телефонским (ADSL) путем. Укупан број рачунара на цијелом Универзитету, убрајајући и рачунаре по наставничким кабинетима, је око 1900. Велики број информатичке и друге техничке

опреме је набављено кроз различите европске пројекте (донације у оквиру пројекта) из неколико програма. Посебно се истичу бивши ТЕМПУС и садашњи ЕРАСМУС програми по количини опреме која је добијена на Универзитету у склопу пројеката из истоимених програма.

8.4. Библиотеке

На Универзитету укупно има 16 библиотека. До 2015 године то није био случај, тј. сви факултети нису имали посебно одвојене библиотечке просторе и друге ресурсе. Од краја 2010. године пуштена је у рад на Универзитету on line, EBSCO истраживачка база података. Од 2015. године се кренуло са увођењем COBISS информатичко – библиотечког система. Закључно са 2016 годином 8 факултета је кренуло у имплементацију COBISS-а. Очекује се да остали заинтересовани факултети буду интегрисани у COBISS до краја 2018. године.

У 16 библиотека имамо 34 стално запослених лица, а укупан број књига у свим библиотекама износи преко 220 000 књига. Постојеће библиотеке су лоциране у условним и одвојеним просторима. Степен информатизације је неизбалансиран (неки факултети имају један дио библиотечких садржаја информатизован). У складу са Стратегијом и стратешким циљевима сектора изаваштва један од главних приритета у наредном периоду јесте дигитализација факултетских библиотека у потпуности.

Опремање библиотека је у надлежности факултета који у оквиру својих могућности улажу у унапређење и развој библиотечких садржаја.

Вриједно је овдје споменути и донацију компаније „Елеа“ д.о.о. из Брчко Дистрикта која је донирала нашем Универзитету 867 изузетно вриједних књига (594 наслова) најпрестижнијих свјетских издавача, а донацију чија вриједност прелази 20 хиљада КМ , уручио је крајем 2016. Године.

9. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Недостатак информационог система у претходном перидоу остављао је посљедице на концепт интегрисаног универзитета. Доминантни приговори организационих јединица на нови начин пословања односио се на „прекомјерне” захтјеве за достављање

података за потребе разноврсних анализа и то се квалификује као главни доказ „централизације“ Универзитета. И заиста се могло рећи да такав систем рада изазива споре и често закашњеле одговоре на захтјеве окружења и оставља простор за приговоре и лоше квалификације. Због свега наведеног и растућих захтјева заинтересованих страна из укупног универзитетског окружења посветила се значајна пажња у последње вријеме у функцији што бржег и квалитетнијег имплементирања тј. интеграциије организационих јединица у нови информациони систем Универзитета.

Факултетски Информациони Систем (ФИС) Универзитета у Бањој Луци омогућава праћење, администрирање и организовање наставе и наставних процеса на Универзитету. Систем обухвата апликацију за студентску службу, веб портал за студенте и веб портал за запослене.

Основе функционалности ФИС-а су:

- подршка организовању и извођењу наставе на свим циклусима студија,
- праћење и евидентирање комплетног досијеа студената,
- планирање плаћања школарина,
- подршка организовању испитних рокова, условљавања пријаве испита уз могућност пријаве испита преко Интернета и електронског плаћања испита,
- студентска анкета,
- штампање диплома, додатака дипломи као и осталих увјерења и извјештаја за студенте,
- штампање и израда статистика уписа, успјеха студената, пролазности на испитима као и осталих статистика.

Веб портали за студенте и запослене омогућавају студентима и запосленима приступ ФИС информационом систему факултета. Главна намјена портала је пребацивање у Интернет окружење свих административних послова које студенти и запослени иначе обављају преко шалтера у Студентској служби и Рачуноводству. Студентски сервис омогућава извршавање најчешћих административних обавеза студената као што су: пријава испита и других наставних активности, преглед оцјена, избор предмета, попуњавање обавезних анкета. Студентима су на располагању и преглед распореда часова, термина испита, претраживање факултетске библиотеке, преузимање датотека, итд.

Сви подаци су смјештени у јединствене скупове и структуре података, односно јединствену базу података, што омогућава ефикасно одржавање и поједностављује прављење копија података за

архивирање ради сигурности (бекап). Јединствена база података омогућава и генерисање извјештаја који обједињују различите податке из различитих служби. Ова погодност је од великог значаја за генерисање статистичких извјештаја.

Систем поседује висок степен заштите података, омогућава рад са великим бројем корисника истовремено, високу параметризацију система, као и могућност проширења.

Тренутно сви факултети осим једног који је у процесу увођења, користе ФИС. Такође су реализоване поједине активности на кадровском јачању, изградњи хардверске инфраструктуре (рачунарске мреже) и реконструкцији објекта за смјештај централне опреме.

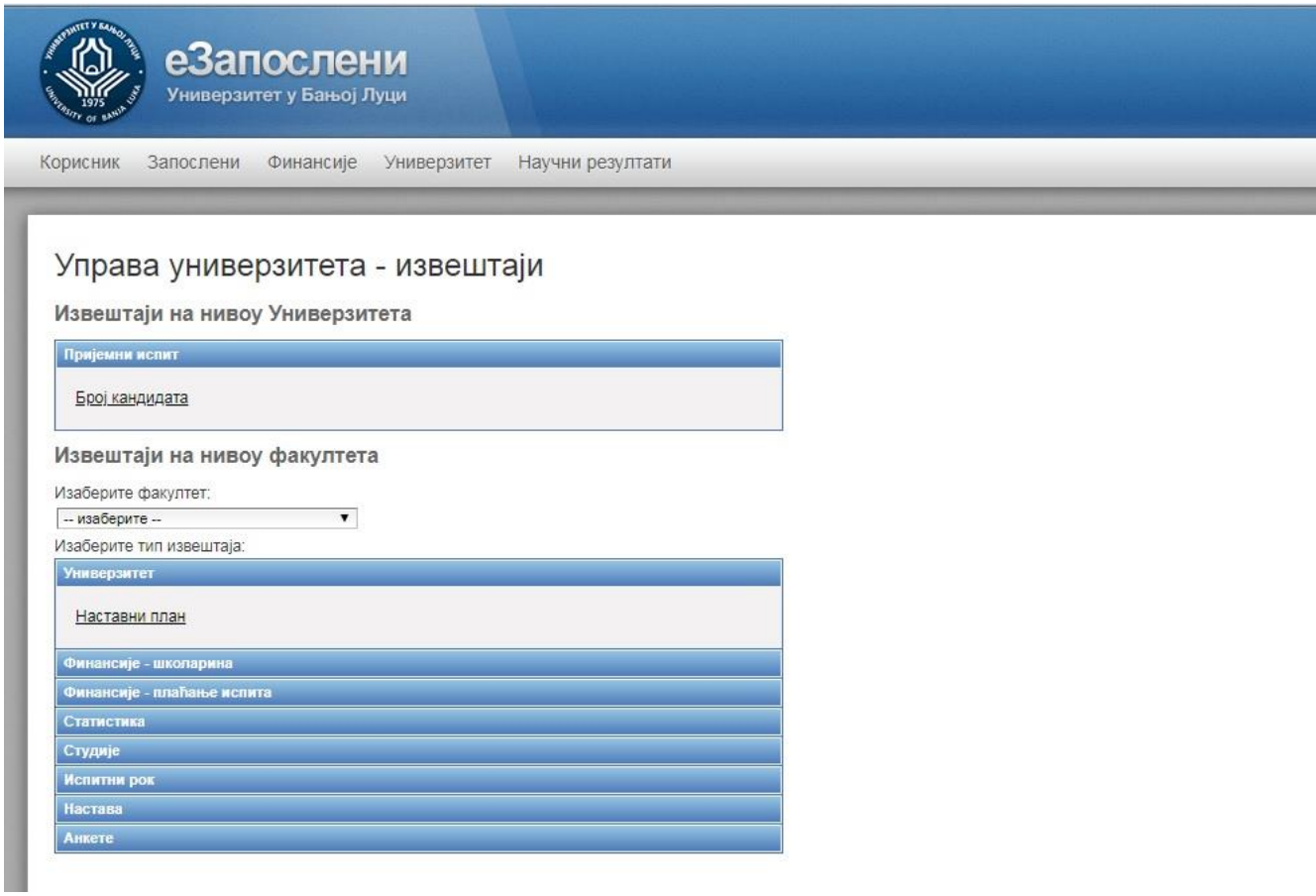

Слика 9.1; Интерфејс информационог система Универзитета у Бањој Луци

10. ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИНФОРМАЦИЈА ЗА ЈАВНОСТ

10.1. Информациони пакети

Универзитет израђује општи информациони пакет са приказом студијских програма, извођењем наставе и другим општим важним информацијама. Електронска верзија као и верзија на енглеском језику се налази на сајту Универзитета. Детаљни информациони пакети који садрже све детаљне и битне податке о сваком студијском програму, циљевима и компетенцијама, исходима учења, наставним плановима са фондом часова и бројем ECTS бодова за сваки предмет израђују и штампају факултети за своје студијске програме редовно годишње. Њихове електронске верзије могу се видјети на сајтовима појединих факултета и Универзитета. Са централног сајта Универзитета постоје везе према сајтовима организационих јединица:

www.unibl.org ⟶ Организационе јединице

Такође преглед студијских програма Универзитет увијек приказује у редовном промотивном материјалу (брошуре, монографија, флајери и сл.) који се израђује сваке године, допуњен са најновијим информацијама на српском и енглеском језику. Дистрибуира се свим партнерима и заинтересованим странама у пригодним ситуацијама и на пригодним догађајима у земљи и иностранству.

10.2. Политика односа с јавношћу

Универзитет отворено иступа у јавности и даје информације о свим важним догађајима и активностима које се одвијају на Универзитету (дефинисано члановима 3, 16 и 157 Статута Универзитета), што је и један од елемената на којима се заснива аутономија Универзитета.

Највећи број информација Универзитет објављује посредством своје интернет странице. Универзитетски рачунарски центар (УРЦ) је задужен за редовно ажурирање информација на интернет страници, док је за објективност, тачност и правовременост информација одговорна особа задужена за односе са јавношћу на Универзитету.

www.unibl.org ⟶ Документи.

Поред тога представници Универзитета покрећу, али и одазивају се на јавне дебате, тв и радио емисије, конференције, научне скупове, семинаре итд. Многи заједнички пројекти су имплементирани и

имплементирају се са јавним, привредним, културним и другим институцијама од јавног интереса.

Често се организују конференције за новинаре које води особа задужена за односе са јавношћу (формално запослена од друге половине 2013. године) и достављају представницима свих медија редовна саопштења за јавност након важнијих сједница Сената и Управног одбора Универзитета и других важнијих активности на Универзитету.

Универзитет има посебну канцеларија за односе са јавношћу од 2013 године са једном запосленом особом. У пракси се за све информације тражене од стране новинара обезбјеђује одговарајући саговорник из сектора или области, која је предмет или тема разговора. Тако је цјелокупно руководство, а и сви запослени, обавезно да правовремено достави тачне информације из дјелокруга свога рада.

Важно је овдје истаћи да је свака организациона јединица засебно, такође, развила неколико или неки од облика јавног представљања. Тако организују своје научне скупове, објављују билтене научних радова, научне часописе, научне монографије, универзитетске уџбенике, стручне књиге, зборнике итд. Са својим уџбеничким издањима Универзитет учествује на Сајму књига у Београду, Сајму образовања у Бањој Луци и др.

Универзитет нема формално усвојену политику или стратегију односа са јавношћу већ основне елементе нацрта документа политике односа са јавношћу. Нацрт ће се врло брзо наћи у стручној расправи на Универзитету, након чега би требало да се усвоји документ под називом стратегија односа са јавношћу Универзитета у Бањој Луци. Цијели нацрт документа се налази у прилогу самоевалуационог извјештаја.

10.3. Водичи за будуће студенте

Организационе јединице редовно сваке године благовремено штампају, тако да буде на располагању будућој генерацији студената.

Организационе јединице Универзитета прије уписа студената сваке школске године осигуравају штампање водича за будуће студенте (бруцоше), који садрже све релевантне информације које помажу будућим студентима при избору студија, а који се осим у штампаној форми, постављају на своје интернет странице и веб Универзитета. Такође се просљеђују кроз mailing листе и друге комуникационе канале Универзитета, студентских организација, медија и свих других релевантних и заинтересованих страна. Водич за

бруцоше обухвата опис и називе студијског програма, број студената који се прима на поједини студијски програм, информације о трошковима студија, правилима и садржају квалификационог испита итд.

11. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

11.1. Облици међународне сарадње

11.1.1. Мобилност студената и особља

Универзитет се током 2009. године укључио у програм CEEPUS (Централно-европски програм размјене за универзитетске студије), као дио мреже за размјену. Ове активности обављају се у сарадњи са Министарством просвјете и културе Републике Српске и Министарством цивилних послова Босне и Херцеговине. До сада је по основу овог програма међусобно размијењено преко 330 наставника, сарадника и студената из сљедећих партнер земаља: Србија, Хрватска, Румунија, Бугарска, Пољска, Македонија, Словенија, Чешка, Словачка, Аустрија и Црна Гора. Активности на реализацији овог програма настављају се и у наредним годинама.

Табела 11.1 CEEPUS активности по организационим јединицама

Бр.	Назив мреже	ОЈ
1.	Engineering as Communication Language in Europe	Машински факултет
2.	Research, Development and Education in Precision Machining	Машински факултет
3.	Ars-Techne: Design and Development of Multifunctional Products	Технолошки факултет
4.	Amadeus	Економски факултет
5.	Implementation and utilization of e-learning systems in study area of production engineering in Central European Region	Машински факултет
6.	Technical Characteristics Researching of Modern Products in Machine Industry (Machine Design, Fluid Technics and Calculations) with the Purpose of Improvement Their Market Characteristics and Better Placement on the Market	Машински факултет
7.	Research and Education in the Field of Graphic Engineering and Design	Технолошки факултет

8.	Modern Trends in Education and Research on Mechanical Systems - Bridging Reliability, Quality and Tribology	Машински факултет
9.	Building Knowledge and Experience Exchange in CFD	Машински факултет
10.	BG-UACEG-Sofia / Teaching and Learning Civil Engineering in European Context	Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет

Више информација о програму може се пронаћи на интернет страници: www.ceepus.info

Од почетка академске 2011/2012. године Универзитет у Бањој Луци постао је дио академске мреже сарадње и размјене кроз програм ERASMUS MUNDUS. По основу програма ERASMUS MUNDUS са партнерима из Европске уније размијењено је преко 70 студената и академског и административног особља.

До 2015. године, до када је програм постојао, Универзитет у Бањој Луци учествовао је у шест (6) пројеката:

Бр.	Назив пројекта	ОЈ
1.	JoinEU-SEE III	Ректорат
2.	JoinEU-SEE IV	Ректорат
3.	JoinEU-SEE>PENTA	Ректорат
4.	SUNBEAM	Ректорат
5.	EUROWEB	Електротехнички факултет
6.	EUROWEB+	Електротехнички факултет

Више информација о програму може се пронаћи на интернет страници: http://unibl.org/sr/saradnja/razmjena-studenata-i-osoblja/erasmus-mundus-program-razmjene

Од почетка новог програма Erasmus+, од академске 2015/2016. године, Универзитет у Бањој Луци учествује у овом програму. Програм ERASMUS MUNDUS постао је саставни дио новог програма Erasmus+, кључна акција 1, компонента међународна кредитна размјена.

До сада је Универзитет потписао 18 Међу-институционалних уговора о сарадњи, а који су предуслов за реализацију размјене студената и особља у програму Erasmus+. У току двије академске године преко 70 размјена студената и особља је реализовано са партнерским универзитетима.

Уговори су потписани са партнерима из Њемачке, Пољске, Аустрије, Француске, Шпаније, Италије, Холандије, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске, Грчке, Румуније, Словеније и Белгије:

1. Универзитет "Robert Gordon", Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске
2. КУ Лувен, Белгија
3. Политехнички универзитет у Темишвару, Румунија
4. Технички универзитет у Клуж-Напоки, Румунија
5. Универзитет у Марибору, Словенија
6. Универзитет у Јашију "Alexandru Ioan Cuza", Румунија
7. Универзитет Аристотел у Солуну, Грчка
8. Универзитет у Глазгову, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске
9. Радбоунд универзитет, Нијмеген, Холандија
10. Музички конзерваторијум "Giuseppe Tartini" из Трста, Италија
11. Универзитет у Гранади, Шпанија
12. Висока школа за економију и менаџмент, Есен, Њемачка
13. Универзитет у Хајделбергу, Њемачка
14. Међународни психоаналитички универзитет у Берлину, Њемачка
15. Универзитет у Поатјеу, Француска
16. Карл Франц Универзитет у Грацу, Аустрија
17. Универзитет Ополе, Пољска
18. Универзитет примијењених наука Триздорф, Њемачка

Више информација о програму може се пронаћи на интернет страници: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/

HUAWEI Technologies d.o.o. Banja Luka додјељује сваке године NOVUM награде, стипендије за пет изврсних студената Универзитета у Бањој Луци. Ове награде додјељују се од академске 2010/11. године, у трајању од осам академских година. До сада је 35 студената Универзитета добило NOVUM награду и стипендију HUAWEI Technologies d.o.o. Banja Luka.

Универзитет примијењених наука из Есена (Њемачка), заједно са фондацијом „Welt der Wunder“, додјељује од академске 2013/2014. године једном годишње 50-75 стипендија (једнократно) студентима I и II циклуса свих факултета Универзитета у Бањој Луци. Стипендије се

додјељују социјално-економски угроженим студентима. Од академске 2016/2017. године стипендије обезбјеђује фондација „Fairnetzen“. До сада је 225 студената Универзитета добило једнократне стипендије.

Од 2012. године формиран је Фонд за суфинансирање међународне размјене студената и академског особља Владе Републике Српске у Министарству просвјете и културе Републике Српске посредством којег професори, сарадници и студенти Универзитета у Бањој Луци одлазе у размјену.

Настављена је успјешна сарадња са организацијама које подржавају могућности остваривања стручне праксе наших студената у иностранству, као што су Удружење за међународну размјену студената ради стручне праксе (IAESTE), Европско удружење студената електротехнике (EESTEC), Комитет за међународну размјену студената медицине Републике Српске (SaMSIC) и др.

Универзитет је наставио традицију пријема у студијску посјету професора и студента партнерских институција и организација: Економског факултета Универзитета из Београда, Србија (19.03.2012.), Универзитета Карл Франц из Граца, Аустрија (10.05.2012. и 28.05.2014.), Српског културног информативног центра из Кучевишта, Скопска Црна Гора, Македонија (20.04.2012.), Универзитета Факултета за примијењене друштвене студије из Нове Горице, Словенија (07.05.2013.), Универзитета Northwestern из Бостона, САД (17.07.2013.), Међународне асоцијације студената политичких наука (04.10.2013.), Правног факултета Универзитета у Приштини, са привременим сједиштем у Косовској Митровици дана (05.03.2014.), студенти из 14 земаља свијета који су у оквиру пројекта „RevolutiON“, као практиканти Локалне канцеларије AIESEC Бања Лука, обављали волонтерску праксу (13.07.2016.).

11.1.2. Међународни образовни пројекти академске сарадње

Универзитет је учествовао и даље учествује у великом броју међународних образовних пројеката. Од почетка новог програма Erasmus+, од академске 2015/2016. године, Универзитет у Бањој Луци учествује у овом програму. Партнер је у осам (8) пројеката који припадају компоненти изградња капацитета и ово су некадшњи TEMPUS пројекти.

Табела 11.2: Erasmus+ пројекти на Универзитету у 2016. годин

Бр.	Назив пројекта	ОЈ

1.	Knowledge FOr Resilient soCiEty, K-FORCE	Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет
2.	Western Balkan Academic Education Evolution and Professional's Sustainable Training for Spatial Data Infrastructures - BESTSDI	Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет
3.	CULTURWB-Strengthening Capacities for Tourism Changes in WB – Building Competences for Quality Management of Heritage and Cultural Tourism	Економски факултет
4.	Development of master curricula for natural disasters risk management in Western Balkan Countries (NatRisk WeB)	Факултет безбједносних наука
5.	Strengtening of Internationalisation in BiH higher education (STINT)	Ректорат
6.	Implementation of the study program – Digital Broadcasting and Broadband Technologies (Master studies) [DBBT-MS]	Електротехнички факултет
7.	School-to-Work Transition for Higher education students with disabilities in Serbia, Montenegro and Bosnia & Herzegovina (Trans2Work)	Филозофски факултет
8.	Creating the Network of Knowledge Labs for Sustainable and Resilient Environments - KLABS	Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет

Више информација о програму може се пронаћи на интернет страници: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/

TEMPUS пројекти се односе на реформу високог образовања: реконструкцију организације универзитета, реформу наставних планова, увођење квалитета итд. Универзитет је учестовао у TEMPUS програму од 1996. године, до 2015. године, до када је програм постојао.

Од 1997. до 2017. године Универзитет је учествовао у 89 међународних образовних TEMPUS пројеката:

A) Заједнички (joint) TEMPUS пројекти:

1. Development of Sustainable Interrelations between Education, Research and Innovation at WBC Universities in Nanotechnologies and Advanced Materials where Innovation Means Business (543898-TEMPUS-1-2013-1-ES-TEMPUS-JPHES)
2. Development of higher education and society by creating a collaborative environment in the field of arts and media through regional student

partnership in production of audio/video content (544108-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-JPHES)
3. Fostering students' entrepreneurship and open innovation in university-industry collaboration (544373-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-JPHES)
4. Blending academic and entrepreneurial knowledge in technology enhanced learning (544482-TEMPUS-1-2013-1-IT-TEMPUS-JPHES)
5. Reshaping of Agricultural Vocational Studies in the Western Balkans (530184-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-JPCR)
6. Energy efficiency, renewable energy sources and environmental impacts-master study (530194-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-JPCR)
7. Modernization of WBC universities through strengthening of structures and services for knowledge transfer, research and innovation (530213-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-JPHES)
8. Studies in Bioengineering and Medical Informatics (530423-TEMPUS-1-2012-1-UK-TEMPUS-JPCR)
9. Training courses for public services in sustainable infrastructure development in Western Balkans (530530-TEMPUS-1-2012-1-SE-TEMPUS-JPHES)
10. Network for education and training for public environmental laboratories (530554-TEMPUS-1-2012-1-SK-TEMPUS-JPHES)
11. Improvement of product development studies in Serbia and Bosnia and Herzegovina (530577-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-JPCR)
12. Empowering Universities to fulfill their Responsibility for Quality Assurance (530631-TEMPUS-1-2012-1-BE-TEMPUS-JPGR)
13. Curricular reform of heritage sciences in Bosnia and Herzegovina (530755-TEMPUS-1-2012-1-BA-TEMPUS-JPCR)
14. Development and implementation of courses for theatre technicians and stage managers (530810-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-JPHES)

Б) TEMPUS пројекти из компоненте Структуралне мјере (Structural measures)

1. Towards Sustainable and Equitable Financing of Higher Education in Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Serbia (530550-TEMPUS-1-2012-1-RS-TEMPUS-SMGR)
2. Benchmarking as a Tool for Improvement of Higher Education Institution Performance (530696-TEMPUS-1-2012-1-BE-TEMPUS-SMGR)
3. Embedding Quality Assurance in Doctoral Education (516891-TEMPUS-1-2011-1-DE-TEMPUS-SMGR)
4. Equal opportunities for students with special needs in higher education (516939-TEMPUS-1-2011-1-BA-TEMPUS-SMHES)

5. Strategic Management of Higher Education Institutions Based on Integrated Quality Assurance System (511262-TEMPUS-1-2010-1-BE-TEMPUS-SMGR)

11.1.3. Гостујући предавачи и посјете партнера

Током претходних 5 (пет) година у посјети Универзитету у Бањој Луци гостовали су предавачи са других универзитета, те одржали пригодна предавања или учествовали на конференцијама и округлим столовима, односно званичним разговорима о могућностима успостављања или проширења сарадње.

2016.

Представници Универзитета у Новом Саду (11.01.), Универзитета у Марибору (18.01.), Универзитета Сетон Хол (Seton Hall), Њу Џерси (New Jersey) (22.11.), Универзитета Њу Хемпшир (New Hampshire) из Дарама (Durham), САД (26.02.), Универзитета технологије из Хамбурга (10.03.), Мреже агенција за обезбјеђење квалитета у високом образовању држава Централне и Источне Европе (17.03.), Универзитета у Пловдиву (25.03.), Универзитета „Св. Ћирило и Методије“ из Великог Трнова (05.04.), Универзитета из Есена, Њемачка (06.04.), Универзитета у Марибору (15.04.), Међународне омладинске организације из Јужне Кореје (26.05.), града Дејтона, Охајо, САД (05.07.), Факултета политичких наука, управе и комуникологије Универзитета "Бабеш Болаји" из Клуж-Напоке, Румунија (01.08.), Међународног психоаналитичког Универзитета из Берлина (Њемачка) (06.09.), Универзитета у Гранади (Шпанија) (05.09.), Универзитета Македонија у Солуну (Грчка) (18.10.), Универзитета из Есена (Њемачка) (25.10.) Универзитета у Поатјеу (Француска) (2-5.11.), Тјенђин Универзитета технологије и образовања (7-8.11.), Националне ЕРАСМУС+ канцеларије (9.11.)

Страни предавачи: Раде Дорословачки, Технички факултет Универзитета у Новом Саду (01.02.), Василис Фускаса (Vasilis Fouskas), са Универзитета Источни Лондон, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске (УК) (24.03.), Јусуке Обући (Yusuke Obuchi), са Универзитета у Токију (Јапан) (30.05.), Карел Павелка (5.12.) са Чешког Техничког Универзитета у Прагу (Чешка).

11.1.4. Чланство у организацијама и уговори са другим универзитетима

Дана 13.04.2011. године Универзитет је постао пуноправни индивидуални члан Европске асоцијације универзитета (EUA).
Више информација на: https://www.eua.be

Универзитет је члан неколико мрежа сарадње универзитета у Европи:

1. потписник Велике повеље универзитета (сједиште на Универзитету у Болоњи), више информација на: https://www.magna-charta.org
2. Центра за сарадњу и истраживање у Јужној и Југоисточној Европи – CIRCEOS (сједиште на Универзитету у Барију)
Више информација на: http://www.circeos.uniba.it
3. Уније универзитета земаља Јадранско-јонског базена-UNIADRION (сједиште на Политехничком универзитету деле Марке, Италија)
Више информација на: www.uniadrion.net
4. Универзитетске мреже сарадње (сједиште на Универзитету La Sapienza из Рима
5. Универзитетске агенције за франкофонију, Више информација на: https://www.auf.org/

Универзитет у Бањој Луци и његови факултети/Академија умјетности/Институт за генетичке ресурсе у посљедњих пет (5) година потписао је споразуме/уговоре/меморандуме о сарадњи са 107 високошколских институција и других организација и институција у земљи и иностранству.

1. Универзитет у Новом Саду, Србија, 2016. године
   http://www.uns.ac.rs/
2. Универзитет Црне Горе, Црна Гора, 2016. године
   http://www.ucg.ac.me/
3. Тјенђин универзитет технологије и образовања, НР Кина, 2016. године
   http://en.tute.edu.cn/
4. Универзитет Македонија, Солун, Грчка, 2016. године
   http://www.uom.gr/
5. Универзитет у Марибору, Словенија, *Erasmus+ Inter-institutional Agreement, Key Action 1-Higher Education Student and Staff Mobility, 2016.* године
   http://www.um.si/en/Pages/default.aspx

6. Институт за славистику Руске академије наука, Москва, Руска Федерација, 2016. године http://www.inslav.ru/ob-institute/english
7. Норвешко краљевско министарство пољопривреде и хране, Глобална банка сјемена, Свалбард, Норвешка, 2016. године https://www.regjeringen.no/en/topics/food-fisheries-and-agriculture/landbruk/svalbard-global-seed-vault/id462220/
8. Висока школа за економију и менаџмент, Есен, Њемачка, *Erasmus+ Inter-institutional Agreement, Key Action 1-Higher Education Student and Staff Mobility*, 2016. године https://www.fom.de/
9. Универзитет у Марибору, Словенија, 2016. године http://www.um.si/en/Pages/default.aspx
10. Висока школа Ваинштефан, Универзитет примијењених наука из Трисдорфа, Њемачка, *Erasmus+ Inter-institutional Agreement, Key Action 1-Higher Education Student and Staff Mobility*, 2016. године https://www.hswt.de/en.html
11. ЈУ Економска школа, Бања Лука, 2016. године
12. Рудник жељезне руде „Љубија“, а.д. Приједор, 2016. године http://www.rzrljubija.com/
13. Вороњешки државни универзитет, Вороњеж, Руска Федерација, 2016. године, https://www.vsu.ru/english/
14. Универзитет у Гранади, Шпанија, *Erasmus+ Inter-institutional Agreement, Key Action 1-Higher Education Student and Staff Mobility*, 2016. године https://www.ugr.es/en/
15. Градска развојна агенција, Бања Лука, 2016./2010. године http://www.cidea.org/index.php?lang=en

11.1.5. Скупови, семинари, радионице, презентације, посјете

Сваке године на Универзитету се организују различити семинари, скупови, радионице, посјете и презентације у сарадњи са или уз учешће представника иностраних партнера. Такође, представници

Канцеларије за међународну сарадњу учестовали су на различитим међународним догађајима.

2016.

Посјета ректора, проф. др Станка Станића и проректора за научноистраживачки рад и развој, проф. др Милана Матаруге Универзитету у Марибору, 18.01.2016. године.

Дана 18.02.2016. године одржано је свечано отварање Клинике за људска права на Правном факултету УБЛ, уз подршку мисије ОЕБС у Босни и Херцеговини.

Дана 12.03.2016. године у Ректорату Универзитета у Бањој Луци, седамдесетак студената Медицинског, Правног, Филозофског и Факултета политичких наука, имали су прилику да чују излагања еминентних стручњака, представника владиног и невладиног сектора у Републици Српској, те гошће из Холандије на тему „Насиље над женама и њихова права“. Овај едукативни догађај организовао је Комитет за међународну размјену студената медицине Републике Српске (*SaMSIC*), тј. његово Радно тијело за људска права и мир (*SCORP-SaMSIC*).

Студенти IV године Студијског програма енглеског језика и књижевности Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци 15.03.2016. године присуствовали су дружењу које је уприличио поменути Студијски програм у сарадњи с Америчким кутком Бања Лука и Међународним програмом *SIT (Study Abroad - School for International Training)*, у оквиру којег студенти већег броја различитих америчких универзитета имају прилику да проведу један семестар у иностранству. Дружењу у Америчком кутку присуствовали су и организатори овог догађаја. Универзитет у Бањој Луци су представљали секретар Студијског програма енглеског језика и књижевности мр Емир Мухић, виши асистент и Анита Селец, ма, лектор. Програм *SIT* представљала је Мирјана Косић, ма, а у име бањалучког Америчког кутка учеснике су поздравиле директорица Кутка Соња Пржуљ и Емили Грej (*Emily Gray*) која у Бањој Луци борави као корисник стипендији Владе Сједињених Америчких Држава (*The Fulbright English Teaching Assistant (ETA) Program*).

Дана 22.03.2016. године у просторијама Пољопривредног факултета Универзитета у Бањој Луци, представљене су могућности боравка на високошколским установама у Сједињеним

Америчким Државама (САД), уз подршку стипендија које нуди Влада те државе.

Дана 30.03.2016. године, студенти, наставници и сарадници Студијског програма за енглески језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци присуствовали су презентацији коју су извршиле г-ђа Ванда Мандић, шеф Одсјека за превођење и г-ђа Мирјана Маунагић, шеф Одсјека за методологију и терминологију у Сектору за превођење из подручја европских интеграција Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине (ДЕИ). Гостовање експерата ДЕИ представља наставак сарадње Филолошког факултета и овог стручног тијела Савјета министара Босне и Херцеговине (БиХ) из Меморандума о сарадњи потписаног 2011. године.

На Правном факултету Универзитета у Бањој Луци, 25.04.2016. године одржана је презентација стипендија Владе Јапана.

У оквиру активности „Француско-балканска сарадња у области високог образовања“, у организацији Министарства иностраних послова Републике Француске и академске мреже *Campus France*, у Паризу је, дана 04.07.2016. године, одржан једнодневни семинар у циљу успостављања билатералних контаката за сарадњу између универзитета из неколико држава Западног Балкана и француских високошколских институција. Након пленарних излагања, услиједили су билатерални разговори између потенцијалних партнера за сарадњу.

У Ректорату Универзитета у Бањој Луци, 07.07.2016. године одржана је презентације под називом „Отворени образовни ресурси и е-учење“. Организатори догађаја били су АГГФ и Машински факултети УБЛ, а презентација је уприличена како би се студенти и наставници Универзитета упознали са предностима електронски подржаног учења и отворених образовних садржаја.

Ректор Универзитета у Бањој Луци проф. др Милан Матаруга и проректор за међународну и међууниверзитетску сарадњу проф. др Биљана Антуновић, боравили су у периоду 10-15.10.2016. у радној посјети НР Кини, учествујући у низ активности с циљем унапређења међународне сарадње, стварања повољнијих услова за наставнике, сараднике и студенте Универзитета у Бањој Луци у међународној размјени.

11.1.6. Сарадња са амбасадама и међународним организацијама

2016.

Дана 08.02.2016. године у Ректорату Универзитета у Бањој Луци одржан је радни састанак са представницима Амбасаде Републике Пољске у Босни и Херцеговини, током којег је разговарано о досадашњој сарадњи Универзитета у Бањој Луци са високошколским и другим установама у Републици Пољској, те могућностима будуће сарадње. Госте из Амбасаде Пољске, г. Роберта Амброзиака (Robert Ambroziak), замјеника амбасадора, Шефа одјељења за политику и конзуларне послове и првог секретара и г-ђу Кристину Жукосвку-Ефендић (Krystyna Žukowska-Efendić), службеника за културу и односе са јавношћу у Одјељењу за штампу, комуникацију и културу, примила је проф. др Валерија Шаула, проректор за међународну и међууниверзитетску сарадњу Универзитета у Бањој Луци.

Амбасадор Сједињених Америчких Држава у Босни и Херцеговини Њ.Е. Морин Кормак (Maureen Cormack), одржала је 11.02.2016. године на Економском факултету предавање за студенте и запослене Универзитета у Бањој Луци на тему „Приоритети САД-а у БиХ“.

У НУБ РС, дана 23.03.2016. године, одржана је централна манифестација Дани франкофоније. У периоду од 10.-31.03.2016. године одржан је низ манифестација у склопу обиљежавања Дана франкофоније, у чему су учешће узели и наставници, сарадници и студенти Универзитета у Бањој Луци. Дане франкофоније су организовали Амбасада Републике Француске у Босни и Херцеговини, Амбасада Швајцарске у Босни и Херцеговини, Француски институт у Босни и Херцеговини, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Универзитет у Бањој Луци. Тог дана одржана је конференција за медије, уз учешће Њ.Е. Клер Бодони (Claire Bodonyi), амбасадора Француске у Босни и Херцеговини. Конференцији за медије су претходили састанци које је г. Петко Стојнов (Petko Stoynov), представник Универзитетске агенције за франкофонију (Agence Universitaire de la Francophonie - AUF) за Централну и Источну Европу, одржао са студентима и наставницима француског језика и књижевности са Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци.

Дана 24.08.2016. године амбасадорка Народне Републике Кине у Босни и Херцеговини, Њ.Е. Чен Бо, посјетила је Универзитет у Бањој Луци. Испред Универзитета у Бањој Луци добродошлицу гошћи пожељели су ректор проф. др Милан Матаруга и проректор за међународну сарадњу проф.др Валерија Шаула и захвалили се испред академске заједнице на

великој подршци Амабасаде Народне Републике Кине и држави коју представља. Примарна тема разговора била је досадашња сарадња између високошколских установа из НР Кине и Универзитета у Бањој Луци, те оснивање Конфучијевог института у оквиру Универзитета у Бањој Луци.

У Ректорату Универзитета у Бањој Луци проректор за међународну и међууниверзитетску сарадњу проф. др Биљана Антуновић 25.11.2016. године примила је представнике француске амбасаде. На састанку је разговарано о досадашњој успјешној, али и будућој сарадњи Универзитета у Бањој Луци са француском амбасадом и Универзитетима у Француској те начинима стипендирања наших студента за студије у Француској.

У Ректорату универзитета у Бањој Луци проректорица за међународну и међууниверзитетску сарадњу проф. др Биљана Антуновић састала се 9.12.2016. године са представницима ИАЕСТЕ организације. Разговарано је о могућностима спровођења стручне праксе и смјештају за стране студенте на Универзитету, али и подршци Универзитета у изналажењу пракси за студенте Универзитета у Бањој Луци у иностранству. И у наредном периоду ће се наставити и интензивирати сарадња са међународним организацијама које дјелују у Босни и Херцеговини у оквиру програма сарадње који се реализују у Босни и Херцеговини, а посебно са: Европском комисијом, Савјетом Европе, УН агенцијама, ОЕБС-ом (Организацијом за европску безбиједност и сарадњу), Делегацијом за европске интеграције Босне и Херцеговине, Erasmus+ (бившом TEMPUS) канцеларијом у Босни и Херцеговини и другим.

11.2. Процедуре и ресурси за подршку међународним активностима

Универзитет има Канцеларију за међународну сарадњу (види поглавље 4., 4.1.2.) са професионално запосленим кадром, која пружа логистичку подршку међународним активностима Универзитета. То се односи на учешће у многобројним међународним образовним пројектима, семинарима, скуповима, за размјену студената и особља, сарадњу са високошколским установама у земљи и иностранству и другим организацијама и институцијама итд. Континуирано се пружа и подршка организационим јединицама при организовању љетних

школа, скупова, радионица, гостујућих предавања, уз медијску подршку тим активностима.

Текуће активности и стратешки циљеви су веома бројни, као и укључивање у европске програме размјене који намећу додатне обавезе и потребу запошљавања професионалног кадра, тако да је недостатак кадра у овој канцеларији више него очигледан и захтијева хитну интервенцију, за шта је неопходно створити потребне финансијске и материјалне услове.

12. ЗАКЉУЧАК

Провођење интерних евалуација јесте законска и статутарна обавеза Универзитета. Међутим интерне евалуације/самоевалуације имају већи значај и важност у смислу што представљају добру полазну основу за креирање квалитетних планова и константно унапређење квалитета на Универзитету. Самоевалуациони извјештај приказује реалну слику стања са циљем да се покажу стварне снаге и слабости и детектују подручја и области на којима приоритетно треба радити. Самоевалуација је проведена у складу са европском теоријом и праксом осигурања квалитета у високом образовању која обухвата оцјену квалитета свих елемената и сегмената пословања: наставе и истраживања, кадровских, просторних и техничких ресурса, финансирања, управљања и интерног система квалитета, међународне сарадње итд. Дати су прегледи стања, често у поређењу са ранијим годинама, тако да се оцјене о квалитету и напредовању саме намећу.

Проведена евалуација за 2016/17. школску годину показала је значајно мање недостатака у односу на задњу евалуацију школске 2009/10 године. У задњој евалуацији констатована су три кључна подручја дјеловања у наредном периоду: а) доношење стратегије развоја б) успостављање система квалитета и ц) увођење информационог система. Данас можемо констатовати да су сва три кључна подручја унапређена односно:

- Стратегија развоја Универзитета јесте креирана и прошла расправу по организационим јединицама, чека се усвајање на једном од будућих сједница Сената

- Успостављен је формални систем квалитета са свом пратећом документацијом која је оцијењена као изузетно квалитетна документација (јуни 2012. године)
- Уведен и успостављен информациони систем 2015 године.

Један од принципа европског високог образовања јесте кохерентност свих активности које се на Универзитету изводе и докумената који се користе. Тако напримјер, није довољно имати стратегију/политику осигурања квалитета него и то да се јасно види допринос исте остварењу стратегије Универзитета и њених главних стратешких циљева. Потребно је да буду међусобно кохерентне, тј. да је секторска стратегија изведена из стратегије Универзитета. Један примјер, није довољно специфицирати исходе учења неког наставног предмета него је потребно да се ти исходи уклапају у циљеве студијског програма, да наставни садржај предмета јасно показује да ће наведени исходи бити и постигнути, па чак и да испитна питања буду усредсређена на исходе учења итд.

Други важан принцип је транспарентност и јавна доступност. Стратегија, политике и процедуре имају формално - правни статус, и на вријеме су објављене и доступне свим заинтересованим субјектима.

Процес евалуације захтијева велики напор и прикупљање велике количине разноврсних података. Тај је задатак значајно олакшан увођењем информациуоног система, међутим још је потребно одређено вријеме да се ионформациони систем прилагоди у потпуности потребама Универзитета тј. на неки начин то прилагођавање је континуиран процес. Увођењем информационог система поузданост података је на много вишем нивоу него у времену ручног и полуручног сакупљања огромне колиучине података и информација. И ова евалуација је показала да се на свим наведеним питањима увелико радило у настојању да се до сљедеће евалуације пословање Универзитета употпуни садржајима којима се одликују престижни свјетски универзитети или универзитети свјетске класе.

Бањалука, 20.03.2018.